

דברי הכנסת

כנס מיוחד

הישיבה המאה-ושלושים-ואחת של הכנסת השלוש-עשרה
יום חמישי, ח' בתשרי התשנ"ד (23 בספטמבר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 08:32

תוכן העניינים

הודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של

ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף

תנועת חב"ד כמפלגה פוליטית

פגיעה במוסדות חינוך ודת מטעמים פוליטיים

הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מס' 2), התשנ"ג–1993

(קריאה ראשונה)

הודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של

ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף

היו"ר ע' עלי:

אני מתכבד בזאת לפתוח את ישיבת מליאת הכנסת. אנחנו ממשיכים בדיון שהחילון בו שלשום.

אני מבקש להבהיר מראש, כי מדובר בהודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף ודיון.

רשימת הדוברים היא סופית. מובן שנאם שלא ימצא במקומו בשעה שאקרא בשמו יאבד את תורו.

ראשונת הדוברים – חברת הכנסת ענת מאור. עד שחברת הכנסת מאור תגיע לדוכן, אני מבקש להבהיר שאנחנו נקפיד היום הקפדה יתירה על לוח הזמנים, ואני מבקש שהדוברים לא יעמידו אותי בפני אי-נעימויות. פשוט אפסיק כל דובר מייד עם תום דבריו, ללא כל פניות. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, בוקר טוב ישראל. נפלה לידי הזכות הגדולה לפתוח את הדיון בישיבה המסכמת של דיון היסטורי זה, בעל הכרעה אדירה לישראל, לעם היהודי ולאזור כולו.

אני שמחה לציין, ששני ימי הדיונים היו עבורי חוויה פוליטית, אינטלקטואלית ואנושית ממדרגה ראשונה. כל חבר כנסת וחברת כנסת בהתלבטויותיהם, בעמדותיהם, מתוך שכנוע פנימי ותחושת אחריות של גודל השעה.

תהליך השלום שלי התחיל ב-1968. לאחר הניצחון בקרב שנקלענו אליו במלחמת ששת הימים נגרפה ממשלת ישראל דאז, החברה הישראלית כולה, אל אופוריה של שיכון מנצחים, כשנס העוצמה והכוח לרגליה. עם הרוח הפעיל את עוצמת הכוח.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חברת הכנסת מאור. אני רואה שכאן, ליד שולחן הממשלה, לא יושבים שרים. אני מבקש להודיע דרך מזכיר הכנסת, למרות השעה, שהיא אולי מוקדמת מדי בשביל שרים להגיע לעבודה, שאם לא יגיעו שרים עד תום דברי הנואמת אני אנעל את הישיבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הריקנות הזאת מצביעה על הריקנות של הממשלה.

היו"ר ע' עלי:

אני מכריז, אני מודיע כאן – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ממשלה ריקנית.

היו"ר ע' עלי:

– – אכריז על הפסקת הדיון עד שיגיעו השרים, בתום דברי הדוברת. לכן, שלא תהיינה אי-הבנות. נא להודיע לממשלה על החלטתי. בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש ערבויות – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש, הבוקר אל תהיה כל כך ציני. אם הערבויות האלה תינתנה – אני עומד מאחורי כל מלה שאמרתי. חברת הכנסת מאור, תמשיכי בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

ואז, בשיאה של האופוריה של מלחמת ששת הימים, בסמינר מדריכים של השומר-הצעיר, טבע הסופר עמוס עוז את עקרון הקיום בארץ הזאת, של צדק מול צדק; הצדק שלנו כיהודים, כציונים, לבית לאומי, בית בטוח בארץ הזאת, ארץ היסטורית, והצדק של הפלשתינים כעם היושב פה מאות בשנים.

רחבעם זאבי (מולדת):

רק 100 שנים. הם באו לכאן ב-100 השנים האחרונות. הם טרונספרו לכאן.

ענת מאור (מרצ):

מאחר שקדושת האדם קודמת לקדושת האדמה, הרי לא עמדנו בפני הדילמה הבלתי אפשרית של משפט שלמה, אלא בפני הכורח האפשרי של פשרה טריטוריאלית. אני גאה להשתייך למפלגה, למפ"ם, שחברה כעת עם מרצ ועם מחנה השלום כולו, שהנוסחה הפוליטית שלה, של יריב-שם-טוב, של הזכות להכרה הדדית בין שני העמים, מתממשת היום. כשמנהיגי מפלגת העבודה דאז שאלו מי הם הפלשתינים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

וכל הקיבוצים שלכם יושבים על אדמה של כפרים ערביים.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זאבי, יש גבול לבורות ההיסטורית.

רחבעם זאבי (מולדת):

הקיבוצים שלכם יושבים על כפרים ערביים.

חיים אורון (מרצ):

רענן כהן (העבודה):

רחבעם זאבי (מולדת):

גם קיבוצים שלך, וגם קיבוצים שלך.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זאבי, אל תהפוך את הבורות למעלה.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, יש כאן דיון שיכול להיות סוער מדי. יש קריאות ביניים, הן לגיטימיות, אבל לא מעבר לכך. אני מבקש להפסיק עם ההפרעות ולאפשר לדוברת לומר את דבריה כפי שהיא מבינה.

ענת מאור (מרצ):

בימים שמנהיגי מפלגת העבודה דאז שאלו מי הם הפלשתינים, ובשם הריאליזם הם הטיפו כביכול למצב לא אפשרי של פשרה פונקציונלית, אנחנו תבענו פשרה טריטוריאלית, פשרה של שלום עם ביטחון, אמון הדדי וגבולות ואמצעים להגנה. כבר אז ידענו כי רק פשרה היא הפתרון. פשרה אינה כניעה, אלא גדלות רוח. ויתור אינו חולשה, אלא חוסן.

אני רוצה לשבח את ראש הממשלה ורבים ממפלגת העבודה שאימצו קו נועז, ריאלי ואמיץ זה.

רבים מחברי הכנסת התחבטו כאן בשאלה הכנה והאחראית של הסיכוי מול הסיכונים. ואכן, זו השאלה האחת ואין בלתה שעומדת היום על כף המאזניים להכרעה. כאזרחית, אני משיבה לעצמי, ופונה לעמיתי המתחבטים מהליכוד ומצומת, שהסיכוי רב על הסיכון. אין ספק שחלק נכבד מהביטחון שלי בביטחון של ההסדר טמון באמון המקצועי שיש לי גם במנהיגות הפוליטית של תנועת העבודה וגם בחתימתם של 150 מפקדים לשעבר בצה"ל, שנושא הביטחון והשלום חשוב ועומד לנגד עיניהם.

אך לא פחות ואף יותר מאשר חוות הדעת הצבאית המקצועית, עומדים לנגד עיני שני קריטריונים בעלי עוצמה רבה יותר. האחד הוא ההגדרה של הביטחון הלאומי. האלוף במילואים ישראל טל הטיב לבטא לפני רבים מאתנו, שביטחון לאומי אינו שווה ערך לעוצמה צבאית בלבד; הוא החוסן החברתי, הכלכלי והרוחני של עם. כל ראייה אחראית והיסטורית מחייבת לאמץ הגדרה זאת.

ההיבט האחר, שהוא אולי המשמעותי ביותר, הוא הפרספקטיבה ההיסטורית. אין מקום ואפשרות להרחיב, אבל די בשתי דוגמאות מההיסטוריה החדשה, זו של היחסים בין גרמניה לצרפת וזו של

היחסים בין ישראל למצרים. כל חוקר וכל מי שמתמצא בהיסטוריה יודע את שפיכות הדמים, 1870, מלחמת העולם הראשונה, מלחמת העולם השנייה; מערכת עכורה ועקובה מדם בין גרמניה לבין צרפת. והיום הן מובילות את השוק האירופי המשגשג. גם השלום בין ישראל לבין מצרים הוא הנותן לנו תקווה.

אם כן, לא שיכורי חושים ולא תשושים אנו צועדים לשלום, אלא חדורי תקווה, נחישות וידיעה שעוד הדרך רב והמסע ממושך, אך בידינו להשיגו. ולא לחינם נאמר: רודף שלום.

לכן, את החלק השני של דברי אני רוצה להפנות לחמישה ציבורים. הנשים – לנשים עוצמה מכרעת בהכרעה ההיסטורית הזאת, בבניית השלום העתידי, לא רק בשל היותן 52% מהאוכלוסייה, ולא רק בשל היותן, אדוני ראש הממשלה, אמהות שכולות. היו ויש נשים מנהיגות בכל אחד מצדי המתרס, של הקשת הפוליטית. אני עומדת כאן, מעל במה זו, ממשיכת דרכה של חברת הכנסת וסגנית יושב-ראש הכנסת לשעבר, ידידתי חייקה גרוסמן. מאבקה כפרטיזנית בגטאות וכלוחמת שלום בלתי-נלאית מעניק לי את הזכות והחובה לתמוך, להיאבק ולבנות את השלום. הרשו לי בהזדמנות זו לשלוח לה בשם כל הבית איחולי החלמה שלמה.

ממשלת ישראל, אנו כנשים תובעות להיות שותפות מלאות בעיצוב השלום ובבנייתו. השרות, חברות הכנסת וכל ארגוני הנשים הם נדבך הכרחי בעיצוב פני השלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא כל ארגוני הנשים.

ענת מאור (מרצ):

עמיתי, ערביי ישראל, כאזרחית, כישראלית, ציונית ויהודייה, אני רואה בכם, חברי הכנסת הערבים וכל ערביי ישראל – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת יהלום.

רענן כהן (העבודה):

בלעדי הנשים אי-אפשר להגיע לשלום.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רענן כהן, יש לה בדיוק עוד דקה לסיים את דבריה. נא לא להפריע לה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היא לא יכולה לדבר בשם כל ארגוני הנשים.

ענת מאור (מרצ):

ברצוני לדחות מעל במה זו – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום, שמענו את קריאת הביניים שלך.

רענן כהן (העבודה):

בשם "נעמת" – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת שאול יהלום.

ענת מאור (מרצ):

ברצוני לדחות מעל במה זו כל ניסיון לערער על השוויוניות המלאה של משקל קולם של חברי הכנסת הערבים והציבור הערבי של מדינת ישראל. כל פרסום סקר דעת קהל המבטא את עמדת האוכלוסייה

היהודית בלבד הוא נואל בעיני. אני פונה בראש ובראשונה אלינו, המנהיגות הפוליטית במדינה מכל קצות הקשת הפוליטית, שלא לעשות ולא לאפשר כל הבחנה שכזו.

אני חייבת לציין, שאחד הרגעים המרגשים ביותר שהיו לי בדיון הזה היה בזמן נאומו הכן והאמיץ של חבר הכנסת אסעד אסעד. יישר כוח וברכה לחבריו בליכוד, שידעו להאזין ולכבד את דעתו.

פנייתי אל ממשלת ישראל: אני גאה לעמוד במעמד הזה, אך זו העת, עם בוא השנה החדשה ולקראת התקציב החדש – – –

רענן כהן (העבודה):

חיים אורון (מרצ):

רענן כהן (העבודה):

מה קרה לך?

חיים אורון (מרצ):

אל תפריע לה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, נא לשבת.

ענת מאור (מרצ):

אני פונה להניף כעת את שני הדגלים, זה של השלום וזה החברתי-הכלכלי. עם לא יכול לבוא אל השלום עם שמחת עניים. 600,000 שחיים מתחת לקו העוני הם היעד והאתגר הבא.

לשותפינו בקואליציה מש"ס: קביעתכם שקדושת האדם קודמת לקדושת האדמה היא שחיברה בינינו יחדיו בקואליציה זו, עם המכנה המשותף, למרות הפערים.

שאל יהלום (מפד"ל):

יש לי שאלה: מדוע התעטפת בדגל אש"ף וצעקת – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאל יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שאל יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאל יהלום, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה. אני רוצה להבהיר לך, שמי שיוצא מהאולם לא ינאם. אם אני ארחיק אותך מכאן, הזכות שלך לנאום תישלל, אז אנא ממך. אני מבקש לא לשמוע קריאות ביניים והפרעות.

ענת מאור (מרצ):

והנה, חברי הכנסת מש"ס, דווקא ברגע האמת אתם עלולים לגזור על עצמכם שלא לקטוף את פרי השלום.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים.

ענת מאור (מרצ):

הוספת לי את זמן קריאות הביניים?

היו"ר ע' עלי:

הוספתי לך דקה, ובזה נגמר. אבקש לסיים ולסכם את דברייך.

ענת מאור (מרצ):

אני מסיימת.

מלה אחרונה אל חברי האופוזיציה. עמדתכם ברורה. אני פונה אליכם: דקה לאחר ההכרעה, תצטרפו אלינו להוביל יחד את מרכבת השלום. אנו זקוקים לכם, לאתגר זה. שנאת חינוך בעם היהודי גרמה לחורבן בית שני; והיום, אהבת חינוך, לכידות, תרבות של שותפות, גם אם מתוך מחלוקת, חיונית לנו לא פחות מאשר לאחוות הלוחמים.

שאול יהלום (מפד"ל):

אהבת חינוך?

ענת מאור (מרצ):

עם השנה החדשה, אני פונה לכל האופוזיציה להעמיד למלאכת עיצוב השלום את כל כשרונותיהם, יוזמותיהם ומיומנויותיהם.

שנה טובה לכולנו, שנת שלום, ביטחון ושגשוג.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה; אחריה – חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

חבר הכנסת זיסמן וחבר הכנסת לס, אני מבקש להפסיק את הדיבורים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא מדברת על הדמעות שזלגו ולא על הדם שנשפך. את אלה אנחנו כבר בכינו ואנחנו לעולם לא נשכח. זה לא העבר שמכה בנו והזיכרון שלא יימח, זאת איננה הנקמה וזאת לא משיחיות. זאת גם איננה אמונת שווא, ואולי כפי שמכנים אותנו – אידיאולוגיה שעבר זמנה. זה הכאב ואלה הדאגה והפחד מפני ההונאה הגדולה.

אנחנו כמהים לשלום, לרוגע, לימים של עדנה. איננו מין ימין פנאטי, צרחני, קיצוני, שארץ-ישראל חשובה לו מחייו ומילדיו. אנחנו רק חושבים, מעמיקים, מתלבטים, תוהים ומהססים האם זו באמת הדרך, האין בלתי.

אני בוחנת את חברי מן השמאל, כל כך בטוחים, כל כך שאננים, מאושרים, חלום חייכם התגשם. הצלחתם לבנות לערבים תושבי יש"ע מדינה משלהם. כל הכבוד להישג. אתם, ששמעתים כבר מתווכחים ביניכם מי יהיה שר הבריאות במדינת פלשתיין, בוודאי כבר עוזרים להם ומלמדים אותם ומתווים להם את הדרך איך לשפר את בתי-ספר שלהם ואת המוסדות, איך לזרוע ולהשקות, וכמובן, את רזי התחיקה ומערכות השלטון. הלוא יד ביד, אתם עם המרצחים, צועדים שבעי ניצחון.

אני אינני אומרת שאתם בוגדים במדינה שלכם. אני רק אומרת שחשובה לכם יותר המדינה החדשה שבדרך ואשר בעצם כבר קמה, מדינת פלשתיין.

רן כהן (מרצ):

אתם מודאגים ואנחנו הולכים יד ביד עם המרצחים?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

וזה לא משום שאתם רודפי צדק או שוחרי שלום, זה רק משום שאתם "סלון אינטלקטואלים", מורמים מעם, שחצנים, שונאי מתיישבים ולאומיות יהודית – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — — שונאי מתיישבים ולאומיות יהודית, ורק מתעניינים במה שיאמרו הגויים. כבר היו לנו כמותכם בהיסטוריה היהודית, אך הלקח של דרכם היה מר ונמנהר.

ומפני חילוניות היום, להבדיל מקדושת היום והסרקזם האליטיסטי שבו אתם ניחנים, לא אדבר היום על התוצאות, על המשרפות. אני רואה אתכם ואני מתביישת בכם, רודפי שלום מזויפים. לא את הצדק אתם מחפשים; אחרת לא הייתם פועלים במועל יד, ללא היסוס, ביהירות, להקמת מדינה ערבית נוספת.

יורם לס (העבודה):

אילו משרפות, חברת הכנסת בלומנטל?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

האם אין די מדינות ערביות באזורנו? אותה תרבות, אותה דת, אותה ישות, אותן אמונות, אותה שפה, ומה ההבדל בין ערבי פלשתיני החי בירדן לערבי פלשתיני החי בחברון? שום הבדל. הם פשוט רצו עוד מדינה, ולמה לא, עוד סכינים, עוד טרור, עוד שנאה, עוד משגרים, עוד "קטיושות", עוד בקבוקי תבערה, וזאת רק ההתחלה. ארסנל הנשק האמיתי עדיין מצוי ממזרח.

לא, חברי חברי הכנסת היקרים, זה לא ייגמר. איש גם לא הבטיח בדיוק שזה ייפסק. זה רק יגיע מעמדות פתיחה נוחות יותר.

קומו, חברי מן השמאל, רקדו עם אחיכם לקול תרועות הניצחון, עמדו דום לכבוד ההמנון הפלשתיני, הניפו את הדגל שחור-אדום-ירוק. אלה הם חבריכם האמיתיים, כי לנו אתם בזים. אנחנו איננו אחים לכם – – –

משה פלד (צומת):

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אנחנו זרים לכם, בשל החששות המקננים בנו, בשל הספקות, בשל כמיהתנו האמיתית לשלום, שבאוזניכם מצלצלת כקריאת מלחמה, בשל דבקותנו בארץ הזאת האחת והיחידה לנו, הארץ האהובה עלינו, שבדמים ובסבל אלפיים שנות הגענו אליה ובנינו אותה.

ועל כך כבר אמר דוד בן-גוריון, אם בנוסחה שלכם אתם רוצים לקבוע את שוויון ערכה של הארץ לגבי היהודים והערבים, הרי שוב אתם מחטיאים את העיקר ומסלפים את האמת. רק רסיס אחד של העם הערבי יושב בארץ-ישראל וקשור בה. מה שאין כן ביחס לעם היהודי. בשביל האומה היהודית כולה זוהי הארץ האחת והיחידה, אשר גורלה ועתידה ההיסטורי קשורים בה בתור אומה. רק בארץ זו היא

יכולה לחדש ולקיים את חייה העצמיים, את משקה הלאומי ותרבותה המיוחדת. רק פה היא יכולה להקים את קוממיותה וחירותה הממלכתית. וכל מי שמטשטש אמת זו – את נפש האומה הוא קובע.

אתם אינכם רוצים לראות אותנו, אינכם רוצים לראות את האמת, ללמוד מן ההיסטוריה, אינכם רוצים לשמוע אותנו, להרגיש אתנו. כי אנחנו לכם המראה, ראי המציאות, השתקפות הספקות, המחשבה השנייה.

אבל אתם אינכם רוצים להביט בעצמכם, לראות את עצמכם בראי, להסתכל לעצמכם בעיניים, שמא יצוצו ספקות, שמא תעלינה שאלות, אולי כמה נקודות מעורפלות בהסכם, אולי איזו אי-בהירות שתבהיר לכם את הסכנה. רכבת מתקפת השלום דוהרת קדימה, אין זמן לתחנות, אין זמן למראות, לתהיות, לבדיקת הפסים, לניקוי החלונות. אין זמן להצבעות, למשאל עם, לבחירות, כי מהי דמוקרטיה אל מול השלום, ומהו העם היהודי אל מול העוול שנעשה לערבים. רוצו אל מדשאות האדונים, אל לחיצות הידיים עם רבי-המרצחים, דהרו אל הקוקטיילים רוויי הנסך והשמפניה, אוצו אל המטוסים, אל החיים הקלים, עצמו את העיניים, תאטמו את האוזניים, השילו מאחורכם את הציונות, את האידיאלים והערכים אשר בהשראתם בנינו את הארץ הזאת.

יורם לס (העבודה):

ליידי מקבת.

עמיר פרץ (העבודה):

את מתכוונת גם לנכי צה"ל?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יורם לס, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת עמיר פרץ, גם אותך אני אקרא. אני מבקש שתקשיב.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

נכי צה"ל מאמינים בציונות ועל מה הם הקימו את הארץ הזאת. הם מאמינים בזה. הם לא קראו את הסכם השלום. אילו היו קוראים אותו הם לא היו מפגינים. הם לא יודעים בפני אילו סכנות אנחנו עומדים. הן רק ההתחלה.

כי בלא חזון ייפול עם.

עמיר פרץ (העבודה):

את מדברת גם בשם נכי צה"ל?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת עמיר פרץ, לאיש אין מונופול על הדברים האלה.

עמיר פרץ (העבודה):

כל הכבוד.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת עמיר פרץ, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. מה דעתך?

עמיר פרץ (העבודה):

ברשותך.

היו"ר ע' עלי:

יופי. תודה שאתה נותן לי את הזכות הזאת.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

השילו מאחוריהם את הציונות, את האידיאלים והערכים אשר בהשראתם בנינו את הארץ הזו. כי בלא חזון ייפול עם, ובלא אמונה – נימך. והלוואי שאני אתבדה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב, ואחריו – השר דוד ליבאי.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מספסלי ממשלת ישראל והקואליציה אנחנו שומעים חדשות לבקרים את רוממות הדמוקרטיה בפיהם. הם אומרים: אנחנו הולכים להצבעה דמוקרטית, שלטון הרוב. אולי זאת המלה – חוץ מאשר "קשקוש" אצל ראש הממשלה – הכי מדוברת. דמוקרטיה, דמוקרטיה.

אני אומר לכם, אנשי הקואליציה, אנשי מפלגת העבודה, אנשי מרצ, שאין שום קשר בין ההצבעה שתהיה היום לבין דמוקרטיה. זה השקר הגדול ביותר של המאה הזאת, מי שאומר שהממשלה הזאת הולכת לפי נורמות דמוקרטיות.

אני אשאל אתכם: מה פירושה של הצבעה דמוקרטית? הצבעה דמוקרטית זה לקנות קולות, לאיים על אנשים, על חברי כנסת? אתם מתנהגים בצורה הכי בוטה, הכי לא דמוקרטית, הכי דיקטטורית. מה אומר אברהם בורג? הוא אומר לחרדים: אוי ואבוי לכם, אם אתם לא תצביעו למען ההסכם, נגייס את בניכם לצבא.

אני הראשון שטוען שכולם צריכים לשרת בצה"ל, אבל בכך לאיים לפני הצבעה? זה המקל. ומה הגזר? אני פותח היום את העיתונות וקורא שיש בעיה.

רן כהן (מרצ):

צריך להצביע לפי היושר, לפי האחריות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני לא מדבר איך מרצ מצביעה. תתבייש לך, קונה קולות, מאיים על חברי כנסת. זה מה שאתם – מתנשאים, תופסים מודעות. "רק אנחנו קיימים", רק מרצ, כל השאר מלים. מתנשאים שכמותכם. הולכים אחרי רבין "לא מזיז לי". העם לא שווה אצלכם, מחצית העם שחושבת אחרת. רק מלים כל השאר, נכון?

רן כהן (מרצ):

איזו מחצית?

שאלו יהלום (מפד"ל):

זה המקל של אברהם בורג. מה הגזר? אני קורא היום שיש בעיה. פרס מוכן לשלם לאנשי יהדות התורה הרבה מיליוני שקלים, ידיעה ב"הארץ", ויש סכסוך בין פרס לבין שוחט. הידיעה אומרת: הגורמים טוענים כי רבין ופרס כעסו על עמדתו של שוחט, שהציב מכשול להשגת תמיכת הסיעות החרדיות בהסכם השלום. לדבריהם, פרס התבטא באומרו כי השלום שווה כל מחיר כספי.

והידיעה חוזרת על עצמה ומאמתת את עצמה. אני מבטיח לכם, כמו שפרס טשטש את רבין הוא יטשטש גם את שוחט פה. אבל מה אומר לנו חבר הכנסת חגי מירום? שוב מקל. תדעו לכם, חברי הכנסת הדתיים, אם אתם לא תצביעו בעד השלום, אנחנו מייד נעביר את חוק-יסוד: זכויות האדם, שהורס את כל הסטטוס-קוו שבניתם במשך ארבעים וכמה שנים. זאת הצבעה דמוקרטית?

אבל שוב יש מקל. אני קורא היום בעמוד הראשון באחד מעיתוני הערב. אני חשבתי לתומי, שיש כל הזמן שיחות בין מפלגת העבודה ובין ראש הממשלה לבין ש"ס, הרב עובדיה יוסף. מתרוצצים, זה הולך לפה וזה הולך לשם, ביום, בבוקר, בלילה. מה אני קורא? האוצר יעביר לש"ס 79 מיליון שקלים. הכסף יועבר ל"אל המעיין", ו-70 מיליון יועברו למשרד הפנים כתוספת למשרד הפנים, כדי שתינתן למוסדות ש"ס.

תגידו לי, זאת הצבעה דמוקרטית? תגידו אתם בעצמכם, אני שואל אתכם: איך אתם מדברים ורוממות הדמוקרטיה בגרונכם?

הדבר השני, החמור יותר, שכל ההסכם עם ארגון השחרור הפלשתיני, ארגון הטרוריסטים והמרצחים, כל ההסכם מקורו בבלופים, בהונאות ובשקרים. אני אגיד בקיצור, בגלל קוצר הזמן, רק ראשי פרקים. לדוגמה: מה אתם אומרים? לא הקמנו מדינה פלשתינית. אני לא רוצה לומר, שכל אנשי מרצ שבאים לכאן אל הדוכן מודים: הקמנו. אני לא רוצה לומר, שחוג "משוב" בראשות בייילין אומר גם כן את הדבר הזה: הקמנו. אני לא אומר שכל ההסכם מביא למדינה פלשתינית. אבל הנה אני קורא דיווח בעיתון, מפי אורלי אזולאי, כתבת "ידיעות אחרונות": במשרדי אש"ף מדברים על שלוש מדינות, קונפדרציה בין שלוש מדינות – ישראל, ירדן ומדינה פלשתינית שתוקם. אבל מה מדהים? אנשי אש"ף שעמם שוחחתי טוענים, כי הרעיון המקורי הוא של שמעון פרס והובא לידיעתם כבר לפני חודשים מספר, ועכשיו הם החליטו לבדוק את התוכנית.

כמו שפרס וביילין וזינגר הסתירו את כל המידע מהממשלה, מהקבינט, מוועדת החוץ והביטחון, מהכנסת, מהציבור, מהמשלחת וראשיה שניהלו שיחות בוושנינגטון – כך גם עכשיו הם מסתירים. הם מסתירים את העניין שכבר הוחלט. לא רק שזה מביא בהכרח להקמת מדינה פלשתינית, אלא הוחלט על הקמת מדינה פלשתינית. זה בכלל רעיון של פרס.

יש עוד בלוף, עוד שקר, עוד הונאה. ההסכם, אומרים, יביא פחות שפיכות דמים. נחסוך בדם, זה מה שאומרים.

שלשום התפרסמה הצהרת מפכ"ל המשטרה, שמונה על-ידי הממשלה הזאת, לכל הדעות אדם אובייקטיבי, האומרת: "מפכ"ל המשטרה, רב-ניצב רפי פלד, סבור כי הכניסה לתהליך השלום תחמיר את פיגועי הטרור". הרמטכ"ל וסגנו אומרים כל הזמן: הטרור יימשך, לא נוכל לתפוס את המבוקשים. כל הזמן אנחנו מדברים. תקראו, בבקשה, ידיעה בעיתונות שהתפרסמה היום: איפה נמצאים ראשי

אש"ף? – בגרמניה. מה הם עושים שם? – קונים נשק. זאת ידיעה שהתפרסמה היום בעיתון "ידיעות אחרונות", בעמוד 3, למעלה מצד שמאל.

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

אתה עושה לנו סקירת עיתונות יומית?

היו"ר ע' עלי:

סליחה, סליחה — — —

דוד מנע (הליכוד):

הוא אומר לכם דברים בפנים.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, סליחה, סליחה. חבר הכנסת חיים אורון, אני מבקש שתפסיק.

חיים אורון (מרצ):

סקירת עיתונות יומית.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש להפסיק. זכותו לומר כל מה שהוא חושב.

שאלו יהלום (מפד"ל):

ירושלים תישאר מאוחדת, כאשר אש"ף אומר במפורש שהוא הולך על כל ירושלים. אתם אומרים שלא ייכנסו לכאן מיליון פליטים שעזבו מאז מלחמת השחרור, וכאן מדובר על כך שאש"ף בטוח שלא יעשו כלום לשום פליט שיבוא דרך הים או היבשה כתייר וייכנס ליהודה, לשומרון ולעזה. אתם אומרים שאש"ף יחסל את ה"חמאס", כמובן בלי בג"ץ ובלי "בצלם", זה המוסר הגדול של מפלגת העבודה ורבין כשמדובר בערבים, ואתם רואים איך אש"ף וה"חמאס" כבר מסתדרים בהסכמים, והם רק יגבירו את הטרור זה מול זה וכולם נגדנו.

אחר כך אומרים: אם תהיינה תקלות – נחזיר את המצב לקדמותו. איך תחזירו, כאשר שם יהיו אלפי אנשי משטרה מצוידים? ערפאת מינה את עצמו למפקד המשטרה, כנראה כדי להמשיך ללכת עם האקדח. יהיו שם כוחות בין-לאומיים. מה פירוש ניכנס? נשחרר אותם?

מה אתם מדברים על נכי צה"ל? מה אתם מדברים על הדם? הרי דם יהודי ודרוזי יישפך שם כדי לשחרר, אחרי שהם לא יקיימו את ההסכם. איזה מין אשליה-אופוריה? השמש תזרח מחר? איזה שטויות אלה? הרי אנחנו הולכים לתהליך, שיביא בתוך כמה חודשים – כי בחודשים הראשונים, הם מתוחכמים, הם רוצים לקבל מדינה; אבל אחרי זה המצב יביא לאסונות, יביא לשכול, יביא למלחמה, יביא למדינה עוינת נוספת בשכנותנו, ויביא שוב את הגבול לפאתי כפר-סבא ונתניה. אתם מביאים את נכי צה"ל, מביאים אנשים? על מה אתם מדברים? הרי אתם, במעשיכם, גורמים לדם נוסף, שיישפך פי כמה.

לסיום, אדוני היושב-ראש, בדקה האחרונה שאני מניח שנשארה לי – – –

היו"ר ע' עלי:

חצי דקה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

חצי דקה – – –

דן תיכון (הליכוד):

להציל את המולדת בחצי דקה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת דוד צוקר חיבר אתמול, כאן, מילון העברית המדוברת של הימין, ולא נותר לי אלא להשיב לו במילון העברית המדוברת של השמאל: א. אש"ף – מלה נרדפת למדינה פלשתינית; ב. בלי בג"ץ ובלי "בצלם" – המוסר של רבין כשמדובר בערבים; ג. גור מוטה – מסך העשן של רבין כלפי המתנחלים; ד. דיין יעל – הרבנית של השמאל ערב יום הכיפורים; ה. התנשאות – התנהגות רבין כלפי העם, ראה גם "לא מזיז לי"; ו. ותרן בלתי-נלאה – מה שיכתוב פרס בספרו על רבין; ז. זוילים – הפודלים שמובילים את רבין; ח. חוג "משוב" – ממשלת ישראל האמיתית; ט. טשטוש – מה שחלום על פרס נובל עושה לראש הממשלה; י. ים – המקום שאותו הועיד רבין לתושבי עזה לפני העניין עם פרס נובל; כ. כנעניות – השורשים הרעיוניים של השמאל, השואפים להשתלבות מלאה של היהודים עם הערבים, לרבות הקמת משפחות משותפות; ל. לא מזיז לי – מה שרבין חושב על העם; מ. מחר תזרח השמש – מושג עיקרי באופוריה המדומה של רבין; נ. נתניה – העיר הראשונה שתיכנס למפת קווי העימות של שבס; ס. סוס אברהים – החלום הפריסאי של כל איש שמאל שחושב את עצמו למשהו או למישהו; ע. ערפאת – הגורו של שרי ממשלת ישראל; פ. פרופלור – מלה נרדפת לחלוץ, מגשים, מתיישב; צ. צ'ופצ'יק – כינוי הסוואה למסירת חלקים נרחבים מארץ-ישראל לשלטון אש"ף; ק. קשקוש – המלה המצויה ביותר בנאומו ראש הממשלה; ר. רובע – מלה נרדפת לירושלים המזרחית בשלטון אש"ף; ש. שלום – קוד של השמאל, שפירושו הקמת מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים; ת. תוכנית אלון – התוכנית שמפלגת העבודה עשתה ממנה צחוק והחליפה אותה במדינה פלשתינית.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה. עכשיו אפשר לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

באות ו' שכחנו – ויסקי.

היו"ר ע' עלי:

זה הסכם בינינו, עד שהנואם יגיע לדוכן אפשר לומר כל מה שאתם רוצים. עכשיו כבר אין מה לומר? בבקשה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתפלא על הדיון שעורכים כאן, כי ממילא הכנסת מחוץ לתמונה. בכל הפגישות, בכל הדיונים, בכל המהלכים שעשה יצחק רבין עם שמעון פרס, אולי בסדר הפוך, הכנסת מחוץ לתמונה.

מצב התושבים הערבים ברצועה לא ייפתר ברגע שייחתם ההסכם עם אש"ף. הצפיפות והתנאים הקשים של ערביי הרצועה לא ייפתרו בטיפול מקומי, ומה ממשלת ישראל מציעה כאשר הכנסת אינה בתמונה? הצעה לא מעשית, ומסוכנת.

הפרסום הוא על הסכמי שלום, כאשר המסמך הוא רק מזכר עקרונות ראשוני. הסכם כתוב על עקרונות ודרכי פעולה עם אש"ף, שהוא רק אחת מזרועות הטרור הפלשתיני, עדיין לא מביא שלום. הסכם עקרונות ראשוני, שמתחיל בנתינה אטית ועלול להסתיים במכירת חיסול. זאת אינה הדרך שיש לפעול בה.

מה הממשלה מבקשת אישור מהכנסת לאחר שכבר נחתם הסכם העקרונות בווינגטון? הממשלה עצמה חוששת שהלכה רחוק מדי, ולכן היא זקוקה אולי למטריית הגנה מוסרית.

הממשלה לא זקוקה לאישור חוקי או מוסרי, אך היא מתחננת להעביר את ההסכם אפילו על חודו של קול.

לאחר שכאן שוב נסגרו הדילים המפלגתיים להבטחת תמיכה בתוכנית השלום, אני מנצל כאן, מעל במת הכנסת, את ההזדמנות לפנות לחלק של המפלגות הדתיות שיושבות שם ולחברי הכנסת שלהן ולומר: משתמשים בכם, מנצלים אתכם. האם בעבור חופן הבטחות תימכר המדינה שלנו? האם האיום של חבר הכנסת בורג יעזור? אנא, חשבו לפני שתצביעו. מדובר בעתידנו ובגורלנו.

אני שב לתוכנית הממשלה ולהסתייגויותי. מצב רצועת-עזה על-פי הפתרון המוצע מהווה סיכון מיידית לאשקלון, סיכון לשדרות, סיכון לנתיבות, סיכון לגוש מגן ולמושבים ולקיבוצים שבאזור, כאשר בטווח הבינוני והארוך תהפוך הרצועה לחבית חומר נפץ.

אל תחשבו שבהסכם חתום תיפתרנה בעיות של שנות תסכול ושנאה הקיימות בעזה. אילוצי השטח המצומצם של הרצועה אינם מאפשרים פיתוח תשתית אם כל האוכלוסייה נמצאת בה. משמעות

השטח הנתון עם האוכלוסייה הקיימת היא הפיכת האזור מוכה הרעב והמחלות, אזור רווי באנשי "חיזבאללה" קיצונים, לאזור עוין שיפנה זעמו קודם כול נגד התושבים הקרובים ברצועה, ובהמשך נגד מדינת ישראל כולה.

את המצב הזה ניתן לשנות, לא בהסכם חפוז, אלא בתוכנית אחרת. ואני מציע העתקת הפליטים העזתים לצפון-סיני, הכנת תשתית ותעשייה אשר ישפרו את מצבם ויפתרו את בעיית הפליטים. רק כך תיפתר הבעיה ברצינות ולטווח ארוך.

ראש הממשלה הצהיר מעל במה זו, שאנו עושים הסכם עם ארגון טרור וחבלה. ואני שואל: היהפוך נמר עור? אולי, אך לא מהיום למחר. בואו ננהג בקור רוח, נפעל שלב שלב, כדי שאש"ף יוכל לשנות את הרגליו, לא במלים, אלא במעשים. גם קניבל לא משנה את הרגליו מהיום למחר.

אני חושש שממשלת רבין בחרה בדרך תבוסתנית ומסוכנת לעם כולו. רבין אמר שהסיכונים מחושבים ולא יפגעו בביטחון המדינה ובקיומה. ואני שואל: מי מבין טוב יותר, ראש הממשלה שהוא גם שר הביטחון, גם שר הפנים, וגם שר הדתות, או סגן הרמטכ"ל, שהזהיר מפני המצב החדש? אני אומר שהסיכונים יפגעו בביטחון האזרחים, אזרחי אשקלון, אזרחי ירושלים, אזרחי גוש-קטיף, אזרחי מצפה-יריחו, ועוד ועוד.

אש"ף התחייב לגנות ולהפסיק את הטרור; להפסיק את הטרור של אש"ף, אך לא את הטרור של "חיזבאללה", לא את הטרור של ג'בריל וחוואתמה, לא את הטרור של ה"חמאס" ולא את הטרור של אלפי פלשתינים פרטנים. מה יאמר אז ראש הממשלה?

מבטיחים לנו כלכלה צומחת. הכלכלה תצמח בגלל הסכם ראשוני? כן, הכלכלה בשטחים תגדל בשלב הראשון, תגדל ותפגע בכלכלה של מדינת ישראל, ועל חשבונה. מדינות העולם יחזקו את כלכלת המדינה הפלשתינית שעליה הכריז רבין. ומי ייפגעו? אזרחי מדינת ישראל, החקלאים שממילא נאלצים לספוג נזקים וגנבות מצד השכנים ביש"ע, החקלאים המשלמים מסים, בעוד חבריהם ביש"ע מתחמקים. מצב זה רק יתחזק, ושוב הנפגעים הם תושבי מדינת ישראל.

ממשלת רבין נותנת לגיטימציה לקריעת מדינת ישראל ולהקמת מדינה פלשתינית על אותן קרקעות. כבר בהסכם ראשוני ראינו את הדגלים של אש"ף מתנוססים מעל חומות העיר העתיקה, בירושלים בירת ישראל. ואני שוב שואל: מה יעשו עם תחילת ההסכם? יניפו את דגלי פלשתינ גם ביפו, גם בחיפה, גם באשקלון, גם באשדוד? האם גם על זה יגן ראש הממשלה? הרי מהרגע שדודר השלג יתחיל להתגלגל, יהיה קשה עד בלתי אפשרי לעצור אותו. וכך הופכת הציונות לתבוסתנות בידי רבין.

שמעתי חברי כנסת המשווים את המצב כאן למצב במדינות אחרות, לעמים אחרים. אני לא עוסק בהשוואות. מדינת ישראל אינה ככל המדינות. מדינת ישראל שונה ואזרחיה שונים. מדינת ישראל הוקמה לאחר שואת היהודים בכל העולם, ואין אנו יכולים להרשות לעצמנו סיכונים.

ההסכם המדובר כאן הוא הסכם שינציח את תבוסתנות הציונות, לא את ניצחונה. עידן חדש הוא תהליך מתמשך, לא תהליך מיידי מהיום למחר. רבין הלך בהסכם הזה רחוק מדי ומהר מדי. האם מפני שהוא הרגיש שהממשלה מאבדת את רסן השלטון? ומדוע עכשיו אפילו ראש הממשלה מנסה

לסגת? ומי צודק לגבי ירושלים? מי צודק לגבי זכות השיבה של הפלשתינים? ואם עזה ויריחו תחילה, מה יהיה מחר? הסוף. ומה יהיה פתרון הקבע?

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים.

אלכס גולדפרב (צומת):

והיכן יעבור הקו האדום? ממערב לירושלים המערבית, או מדרום לתל-אביב? האם לראש הממשלה יש מחשבות וחששות נוספים בגלל הצבא שלנו? אותו צבא שנחשב לצבא הטוב ביותר הפך לאחרונה צבא חלש, צבא שבו המורל ירוד, והמלחמות הפנימיות מחלישות עוד יותר. צבא כזה, אם לא נשקמו ונשפרו במהרה, יחמיר את מצבנו עוד יותר. וראש הממשלה, שהוא גם שר הביטחון, יודע על כך, אך הוא עסוק.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אלכס גולדפרב. השר דוד ליבאי, בבקשה; אחריו – השר עוזי ברעם.

אני מבקש להבהיר פעם נוספת: לא אתן לגלוש מעבר לזמן שהוקצב, ונא לעמוד בלוח הזמנים, לרבות שרים. עד עתה נאמו כבר ארבעה נואמים, כל אחד דיבר בדיוק עשר דקות. בבקשה, השר ליבאי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, נדמה שהכול-הכול כבר נאמר בדיון הזה. תנו לשמש לעלות, אמר ראש הממשלה. תנו סיכוי להידברות, להבנה, לשיתוף פעולה ולשלום, מבקשת הממשלה. די בשפיכות דמים, בהרג, בנכות, בשכול, ביתמות ובדמעות – מבקשים כולם, אם כי חולקים על הדרך. אבל נראה שלממשלה יש דרך שיסודה בהסכמי קמפ-דייוויד, ואילו לאופוזיציה יש עמדה, אבל אין לה דרך לשלום. ובמחילה מכבודכם, מה ששמעתי היום זה השמצות, השמצות, השמצות.

אנו אומרים שהשליטה בעם אחר שאין לו זכויות פוליטיות מסלפת ערכים אנושיים ודמוקרטיים. אנו אומרים שפתרון הבעיה הפלשתינית הוא אינטרס חיוני שלנו, וכי הפשרה מועילה לנו, והיא שומרת ותשמור מכל משמר על ביטחון ישראל. והאופוזיציה טוענת שאנו בוגדים במה שהבטחנו לבוחר ערב הבחירות האחרונות. האומנם?

בעקבות דברים ששמעתי כאן אמש, חזרתי ולקחתי את המצע של מפלגת העבודה. מצאתי את הפרק על ההתקדמות לשלום, התקדמות בשלבים. אני מצטט: העבודה רואה את ההתקדמות לשלום

באזור בשלושה שלבים. הראשון שבהם, אוטונומיה מלאה ביהודה, שומרון וחבל-עזה. ולאחר מכן: ישראל תקדם את המשא-ומתן להסכם שלום של פשרה עם ירדן והפלשתינים. ההסכם צריך להתבסס על הבטחת צורכי הביטחון של ישראל, החלטות האו"ם 242 ו-338, ועל הכרה בזכויות הפלשתינים, לרבות זכויותיהם הלאומיות ועל בסיס השתתפותם בקביעת עתידם.

אומרים לי: אתם הבטחתם לא לדבר עם אש"ף, מדוע אתם מדברים עם אש"ף? מה שהבטחנו לבוחר כתוב במצע: העבודה מוכנה להידברות עם אישים וגורמים פלשתינים המכירים בישראל, שוללים את הטרור, ומקבלים את החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338.

אני ישבתי בקבינט ובממשלה, וקיבלתי, גם הכנסת קיבלה, את המסמך בחתימתו של יאסר ערפאת, שעבר גם שלבים בהייררכיה של אש"ף. ובהתחייבות ובמסמך נאמר: אש"ף מכיר בזכותה של ישראל להתקיים בשלום ובביטחון – כנדרש במצע שלנו. אש"ף מקבל את החלטות מועצת הביטחון של האו"ם 242 ו-338 – כנדרש במצע שלנו. אש"ף מתנער מן השימוש בטרור ובמעשי אלימות אחרים, ויטול על עצמו אחריות לכל הגורמים והחברים באש"ף על מנת להבטיח את ציותם, למנוע הפרות ולהטיל עונשים על מפירים. אש"ף מאשר כי אותם סעיפים באמנה הפלשתינית השוללים את זכותה של ישראל להתקיים, והוראות האמנה שאין עולות בקנה אחד עם ההתחייבויות שבמכתב זה, אינם ניתנים להפעלה והינם חסרי תוקף.

אם אמרנו שאלה התנאים שלנו להידברות ולשיתוף אש"ף במשא-ומתן, הם התקיימו מבחינתנו. אם מישהו קרא פה, כדי לבלבל את הציבור, התחייבויות נוספות שכביכול יש במצע, הרי הוא לקח סעיף שלא מדבר על שלבי הביניים, אלא מדבר על המשא-ומתן על הסכם הקבע, שבו אמרנו: המציאות המדינית באזור, הצורך לפתור את בעיית הפליטים וצורכי הביטחון של ישראל, מחייבים הסכם על מסגרת ירדנית-פלשתינית שתהיה נכונה לשיתוף פעולה רחב עם ישראל, ולא מדינה פלשתינית נפרדת ממערב לירדן.

עם זה הלכנו לבוחר ועם זה אנו נמצאים. כתוב שבעת המשא-ומתן לגבי פתרון הקבע, אנחנו נעמוד על כך שבקעת-הירדן, צפון ים-המלח וסביבות ירושלים וגוש-עציון יהיו בשליטתנו.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אמרתם גם דברים אחרים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אבל אנחנו לא הגענו לשלב הזה, ולא שינינו במשהו מההתחייבויותנו לבוחר. מה שקשה לי קצת להבין לגבי הליכוד ולגבי חברי בסיעת צומת ובסיעות אחרות הוא, שכאשר אני מחזיק את ההסכם שעליו חתום מנחם בגין ואני קורא את השורות היסודיות בו, קשה לי להבין – אם אתם נתתם יד ואם אתם גאים בהסכם השלום הזה, איך אתם מפרשים את האמירות שלכם היום. די שאקרא לכם את שני הפסוקים המשמעותיים ביותר. האחד: במטרה להעניק אוטונומיה מלאה לתושבים, ייסוגו על-פי הסדרים אלה הממשל הצבאי הישראלי ומינהלו האזרחי, לכשתיבחר בבחירות חופשיות על-ידי תושבי השטחים הללו רשות של מינהל עצמי, כדי להחליף את הממשל הצבאי הקיים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אתם מטעים את הציבור.

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אני מבקש ממך לא להפריע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בהסכם קמפ-דייוויד יש התחייבות, שברגע שיהיה מינהל עצמי יפוג תוקפו של הממשל הצבאי. בהסכם שהממשלה מביאה לכנסת אין התחייבות כזו, הממשל הצבאי נשאר בתוקפו, והדברים מפורשים. אתם חתמתם, ואנחנו תמכנו בכך.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אנחנו עוזבים עכשיו את המקומות.

שאול יהלום (מפד"ל):

שר המשפטים ד' ליבאי:

לרבות נסיגה של כוחות מזוינים ישראליים – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אדוני השר, ביקשתי מחברת הכנסת נעמי בלומנטל לא להפריע, ואותה פנייה אני מפנה לחבר הכנסת שאול יהלום. אל תאלצו אותי לקרוא אתכם לסדר.

שאלו יהלום (מפד"ל):

דיברנו אז על אוטונומיה מינהלית.

היו"ר ע' עלי:

קראתם קריאת ביניים לגיטימית, ובכך נגמר העניין. שמעו אותך והדברים נקלטו, מספיק עם ההפרעות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני קורא ממסמכים, ומה שאני קורא הוא עובדתי. פרשנויות הן עניין לכל צד, כמוכן. בהסכם שהובא לכנסת והכנסת אישרה לגבי אותם שטחים נאמר: תהא נסיגה של כוחות מזוינים ישראליים. נסיגה מאין? נסיגה מהשטחים, נסיגה בשטחים? עוד נאמר: תהיה פריסה מחדש של הכוחות הישראליים שיישארו באזורי ביטחון שיפורטו. יוקם כוח משטרה מקומי חזק, אשר יוכל לכלול גם אזרחים ירדנים. את זאת אני אומר כדי להזכיר נשכחות.

מכיוון שהרבה נאמר מתוך פולמוס, נדמה לי ששוכחים או מטשטשים את מה שיש בהסכם. קצר הזמן מלומר את כל אשר הוא מכיל, אבל צריך להזכיר כי העיקרון בהסכם הוא, שמה שאנחנו – ממשלת ישראל והכנסת – מוסרים לפלשתינים, הוא שלהם. מבחינת סמכות הוא ברשותם. לא יותר מזה ולא מעבר לזה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

רק מדינה אנחנו מוסרים להם.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני, אתה כל הזמן חוזר ואומר אותם דברים, כאילו אם תחזור עליהם זו תהיה העובדה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

ונציגי הממשלה לא אומרים כל הזמן אותם דברים?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני קורא אותך לסדר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מייצג את הממשלה, אני חבר בממשלה, ואני מדבר בשמי ובשם הממשלה, ואתה מצטט כל מיני אנשים שאינם חברים בממשלה. אתה רוצה להסתמך עליהם כדי להראות שאצלנו יש גם דמוקרטיה, יש חופש דיבור, יש רעיונות שונים ויש גם עירנות למה שיכול לקרות. דברים יכולים לקרות, וצריך לעמוד על המשמר. הדרך לא פשוטה, הדרך קשה מאוד. במקום שתצטרפו לדרך – ואתם יודעים שעכשיו צריך להכין את העיקר, את התוכן, את המהות, כי יש רק שלד של בניין, ועכשיו צריך לשים את המסד, את הרצפות, את הקירות ואת החלונות – במקום שתבואו להשתתף בבניין, ולו לשיטתכם, אתם מסתפקים – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מבחינתם זה יותר משלד.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ההסכם אומר מה עובר לסמכות הרשות המינהלית.

שאול יהלום (מפד"ל):

חקיקה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתה רואה שאינך מדייק? נאמר: תועבר לפלשתינים הסמכות בתחומים הבאים: חינוך ותרבות, בריאות, רווחה, מיסוי ישיר ותיירות, והצד הפלשתיני יחל בהקמת כוח משטרת – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

– – – וסמכות חקיקתית ראשית.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חכה רגע, אדוני הטוב, סמכות החקיקה יש לפלשתינים או למועצה הפלשתינית רק בתחומים שהעברנו להם במפורש. מותר להם לחוקק בענייני חינוך, בריאות, רווחה, מיסוי ותיירות. כן, רק בתחומים האלה. אין להם פרלמנט לחוד, אין להם רשות מבצעת שהיא ממשלה, שאלה סממנים של מדינה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

הם יכולים להחליט שכל תייר יהיה אזרח?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, רשות הדיבור לי או לחבר הכנסת יהלום?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאלו יהלום, קראתי אותך לסדר פעמיים. אני מודיע לך, עוד הפרעה ואקרא אותך לסדר בפעם השלישית. ללא שום פשרות, אתה תהיה הראשון שנוציא מן האולם.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה, אדוני. יש גוף מינהלי אחד, אין כרגע פרלמנט ורשות מבצעת שהיא ממשלה. גוף מינהלי אחד, עם סמכות מאוד מוגבלת, לפי מה שניתן לו עד עכשיו בהסכם, ואותו מוסד יכול גם לחוקק. אין זה כמבנה המקובל במדינה, שיש בה פרלמנט מזה, ממשלה מזה וכיוצא באלה. העיקר, אני חוזר ומדגיש, נאמר: נסיגת הממשל הצבאי לא תמנע מישראל להפעיל את הכוחות והאחריות שלא הועברו

לידי המועצה. מה שלא העברנו במפורש נשאר ברשותנו מכוח הממשל הצבאי, ולכך הפלשתינים הסכימו, בתקופת המעבר. כמה ויכוחים היו על הנושא המכונה מקור הסמכות. אפשר לומר שהפקרנו הכול, נתנו הכול? אנו הולכים צעד אחר צעד בדרך כל כך מבוקרת, וזאת לאחר שהוצאנו את ירושלים לחלוטין מתחום האוטונומיה הזו, וכך גם את ההתנחלויות, אזורים צבאיים וכיוצא באלה.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים ולסכם את הדברים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני זוכר את הימים שבהם מנחם בגין הביא לכנסת את הסכמי קמפ-דיוויד. אני זוכר את עמדותיו של מי שהיה אז ראש מפלגת העבודה, שמעון פרס. הייתי במחיצתו, והיתה לו ביקורת למכביר על הדרך שבה נוהל ההסכם, מתוך ידיעה. היתה לו ביקורת רבה מאוד גם על התוצאה של ההסכם, שלדעתו לא היתה חיונית, אם כי הוא ידע להדגיש שמשא-ומתן מנהלים עם צד שני ולא עם עצמנו. אבל כאשר נשאלה השאלה איך סיעת העבודה תצביע בכנסת, הוא אמר: וכי יש מקום לפקפוק? עם כל הביקורת ועם כל ההסתייגויות, כאשר מביאים לכנסת אפשרות של יצירת שלום עם הגדולה במדינות ערב, אנחנו לא נצביע בעד? אני זוכר את המלים הכל-כך פשוטות: מה נגיד לילדינו?

היו"ר ע' עלי:

שר המשפטים, אני מזכיר לך שזמנך תם. אבקש לסיים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני חושב שזו גישה אחראית, שזו גישה ממלכתית, ועם כל זה שיש לפנינו דרך קשה מאוד, אנחנו בוטחים לחלוטין בצה"ל, כי אין צבא זולת צה"ל בארץ-ישראל המערבית, ואל תאמרו שפני המשטרה כפני צבא. למשטרה אין מטוסים, אין טנקים, אין שריון, אין טילים, אין גדודים, ואין לה היכולת להתמודד עם צבא-הגנה לישראל.

שאול יהלום (מפד"ל):

50,000 רובים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מבקש לסכם במשפט אחד, כפי שהיושב-ראש ביקש: דרך קשה לפנינו, אבל הדרך שבפנינו היא דרך אחת, דרך המשא-ומתן ודרך השלום, ואנחנו מבקשים להצביע בעד ההסכם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר המשפטים. שר התיירות, השר עוזי ברעם, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת סילבן שלום, ואחריו – חבר הכנסת אריה דרעי.

שר התיירות ע' ברעם:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שמעודי לא שמעתי דיון רצוף בכנסת כמו הדיון האחרון –

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק את כל הדיבורים וההפרעות. אני מזהיר את מזכירי הסיעות: אם תמשיכו בהפרעות, ארחיק אתכם מן האולם.

שר התיירות ע' ברעם:

– וזאת מהסיבה שאני מרותק לבית הזה כבר יומיים. הקשבתי לכל הנואמים, וכאשר דיברו יהושע מצא, עוזי לנדאו או חנן פורת, היה לי חשק מירכתי הבית שלי אי-פה אי-שם גם לקרוא קריאת ביניים. היות שלא יכולתי לעשות זאת מבחינה טכנית, הייתי מבקש מאוד שתסכימו לזכות אותי לדבר, להתווכח והתפלמס אתכם בלי שתפריעו לדברי. כך או כך לא תשכנעו אותי, ויש לי ספק אם אשכנע אתכם.

אלו שהתנגדו להסכמי קמפ-דייוויד והצביעו נגד ההסכמים – חנן פורת, "גוש אמונים", אהוד אולמרט, גאולה כהן ואחרים – התנגדותם הגיונית גם היום, כי הם ראו מראש על-פי השקפתם שהאוטונומיה עשויה או עלולה להביא למצב חדש בשטח, שבו הריבונות הישראלית תהיה מפוקפקת והאפשרות להקמת מדינה פלשתינית תהיה פתוחה. אבל אלו שתמכו בעניין בכל כוחם וראו את האוטונומיה כתשלום ראוי לשלום עם מצרים, הם צריכים היום לעמוד נכלמים מול חלק מהנימוקים שלהם, להוציא נימוק אחד, וזה הנימוק של ההכרה ההדדית עם אש"ף.

לכל אחד, חבר הכנסת פורת – שאיננו פה – יש האמת שלו. יש לך אמת שנצרפת בדם לבך, ואתה כואב ודואב. גם אני, ב-1988, כאשר החלטתי שלא להצטרף ולהיות חבר בממשלת האחדות הלאומית, עשיתי את זה מהטעם שלא האמנתי שממשלה משותפת של מפלגת העבודה והליכוד עשויה להביא שלום.

אתם זורקים ססמאות ללא סוף, ואתם רוצים שהעם ייתפס. טוב, בסדר, ארץ-ישראל לעם ישראל. אבל זוהי ססמה שהיא ריקה מכל תוכן מדיני, אין לה שום אפשרות יישום, היא בעצם מתכון למלחמות אין-קץ ולחוסר פשרה לטווח ארוך.

התנחלתם כדי למנוע אפשרות של שלום, והיום, כאשר יש אפשרות של שלום, אתם אומרים: התנחלנו, מה אתם רוצים מאתנו, אנחנו נמצאים בהתנחלויות. ואני אומר, הרי העניין לא התחיל היום. הדמוניזציה המטופשת של אש"ף, לומר עליהם "חיות דו-רגליות", לעשות העוויות של תיעוב, זה נועד רק לדבר אחד, למנוע את הפתרון היחיד שאולי אפשרי להשלמה עם הפלשתינים.

אנחנו לא יכולים להתעלם מזכויות עם אחר. אבל לעולם לא תישכח זכותו ההיסטורית של מנחם בגין, שהוא היה המדינאי הישראלי הראשון שחתם על הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשטיני. אומנם ראיתי אותו כאן בכנסת מתפתל בהסבריו, אבל אינני יכול להתעלם משעת הרצון שנראתה לו שעה שהוא חתם.

אני אומר לדתיים: אתם מדברים על פיקוח נפש. פיקוח נפש של מי? רק פיקוח נפש של המתנחלים, שעליהם אומרת ממשלת ישראל שהיא תגן בכל מקרה? אין פיקוח נפש של עם שמתגולל בייסוריו שנים על שנים, ויש לו אולי אפשרות ראשונה במעלה להגיע לשלום עם האויב האמיתי, הפלשטיני, שרק בגללו לא היה אפשר להשיג הסכמי שלום עם העולם הערבי כולו?

בואו נאמר את האמת, שתי תיאוריות אמיתיות עמדו ביסוד הוויכוח: שלכם, שאמרה שבכוח ובנחישות ייקבעו עובדות שיביאו פתרון נוח לנו; ושלנו, שאמרה שישראל היא מיעוט במזרח התיכון, ובשבילה שלום הוא אינטרס קיומי שלמענו חשוב וכדאי להתפשר.

שנים אני כותב ומטיף למשא-ומתן עם אש"ף, כי שנים אני בטוח שאין פרטנר אחר, וכי אם נתעלם מהפרטנר הזה אנחנו נתייצב פנים אל פנים עם ה"חמאס". חלק מחזית הסירוב שלנו רצה שזה מה שיקרה, שהמשלחת הפלשטינית בשטחים תתמוטט. ומי לא זוכר שאריאל שרון ואליקים העצני קראו פעם אחר פעם לעצור את חנאן עשראווי ואת פייצל אל-חוסייני, כי הם רצו להוציא כל שביב של תקווה למשא-ומתן אמיתי; ואז, כאשר נתייצב מול ה"חמאס", גם אריאל שרון וגם עוזי ברעם יגידו שאין עם מי לדבר. זו היתה המטרה האסטרטגית.

דן מרידור (הליכוד):

הפעם היחידה שחוסייני נעצר היתה כאשר רבין היה שר הביטחון.

שר התיירות ע' ברעם:

בסדר, אבל ראינו מה אתם אמרתם.

רחבעם זאבי (מולדת):

פייצל אל-חוסייני היה מנכ"ל האינתיפאדה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — — כשאתה היית שר בממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשביל זה עזבתי אותה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת זיסמן.

שר התיירות ע' ברעם:

מישהו מאתנו מקבל את כל דברי ערפאת ואומר שהוא רואה בהם דברים שהוא מאמין בהם לטווח ארוך? נכון, אני מאמין שהוא רוצה שלום ויש לו אינטרס אמיתי, לו ולעמו, בכיבוד ההסכם. אני מאמין שהוא רוצה את ירושלים כבירתו ואני מאמין שהוא חותר להקמת מדינה פלשתינית. ואני שואל: מה אם הוא רוצה? הוא לא רצה היום שירושלים תהיה בתחום האוטונומיה? הוא לא רצה שהיישובים כולם יהיו בתחום האוטונומיה?

אני, כחבר מפלגת העבודה וכשר בממשלה, עומד על כך שבכל מקרה נעמוד על כך שירושלים השלמה תהיה בירת ישראל לנצח.

יהושע מצא (הליכוד):

תבהיר, ירושלים השלמה. מה לגבי מזרח-ירושלים, שיטת הרבעים?

שר התיירות ע' ברעם:

אמרתי "השלמה", זה כולל את מזרח-ירושלים. אני מתנגד לשיטת הרבעים, ואני הראשון שיצא לתקוף את יוסי ביילין.

יהושע מצא (הליכוד):

מאיזה נימוק?

שר התיירות ע' ברעם:

תראו מה קורה לכם. אתם נמצאים בפער אדיר ביניכם לבין אנשי הליכוד בשטח. הם הרבה יותר פקוחי עיניים מכם. האם שאלתם את עצמכם מדוע? הסיבה האמיתית של העניין הזה היא הרצון האמיתי של אנשי הליכוד לראות שלום בהישג יד ולראות את הממשלה מתקדמת כמטחוו קשת על מנת להשיגו.

גם אתם יודעים, כולכם יודעים, שזה יום היסטורי, וכי בעצם הקרקע האידיאולוגית התמוטטה תחת הדרך שבה דגלתם כמעט 30 שנה. נחמתי, שכאשר השלום יהיה דבר שממנו נצא כולנו נשכרים, גם אנשי הליכוד וגם אנשי המערך, גם אנשי הימין וגם אנשי השמאל יגידו שערב יום כיפור עשתה ממשלת ישראל גם מעשה נכון וגם מעשה היסטורי.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר התיירות. אני משבח את שר התיירות על כך שהוא חסך לנו אפילו שתי דקות של הזמן היקר.

חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מחר בערב יהיו מיליוני יהודים עטופים בטליתות בבתי-הכנסת ברחבי ישראל וגם בעולם. אותם מיליוני יהודים ברחבי ישראל שיהיו עטופים בטליתות יקראו מתוך התפילה את המשפט הבא: כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ – כי זה מה שכתוב. הם יקראו בקול צעקה רמה: כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הם התכוונו לגויים, לא ליהודים.

סילבן שלום (הליכוד):

כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ – רוב אלה שיקראו זאת מחר בבתי-הכנסת, אולי בזיק מחשבה ייווצר אצלם איזה קשר לממשלה שמושלת היום בישראל. ולמה, ומדוע? כי ממשלה שמביאה להסכם כזה אולי יש בה איזה זדון מסוים כלפי אותו ציבור שנמצא היום ברחבי יהודה ושומרון.

אני אומר שאותו הסכם הוא הסכם בין ממשלת ישראל לבין PLO TEAM. מי שקרא את הנוסח האנגלי חושב שזו אולי קבוצת קריקט או אולי קבוצת גולף. הסכם בין ממשלת ישראל – THE STATE OF ISRAEL AND THE PLO TEAM. ערפאת הפך להיות קפטין של קבוצת קריקט, ואבו-מאזן – QUARTERBACK באיזו קבוצת פוטבול.

איך אפשר לקרוא ל-PLO TEAM – PLO, כאילו ממש נמצאים במשחקים אולימפיים, ואנחנו הולכים לעשות הסכם עם איזו קבוצה של אנשים תמימים וישרי לבב. אבל אותם אנשים יקראו מחר: כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, כי הם מרגישים שהממשלה הזאת אולי מביאה אותם בפעם הראשונה למצב של כמעט, ואני לא רוצה אפילו לומר את המלה, מלחמה בינינו.

האם אתם חושבים שאותם יהודים ביהודה ובשומרון ישאירו את עצמם כטרף לאותה משטרה פלשתינית? האם אתם מעלים בדעתכם שהם ישבו בשקט? כבר היום הם התחילו בגידור האזורים של קרקעות המדינה שסביבם. צה"ל עדיין באזור, והוא יכול להוציא משם את הגדרות ואת הדחפורים. האם אתם מעלים בדעתכם שהם יגיעו למצב, שלא יוכלו להגיע בדרום הר-חברון לסוסיא, לבתי-הספר, כי הם יצטרכו לעבור דרך המשטרה הפלשתינית, והם ישבו בשקט? האם אתם מעלים את זה בדעתכם? האם לא חפצי חיים האנשים האלה? מאחר שאני מכיר את האנשים האלה, אין לי שום ספק שהם לא יפקירו את גורלם בידי אותה קבוצה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, עשית הסכם כה מהפכני, הסכם שמשאיר את כל הציבור הזה, אולי בפעם הראשונה, במין מחשבה סופית לגבי הסכסוך הזה, לכאן או לכאן. האם לא חשבת לבוא אל ראשי האופוזיציה? אדוני שר החוץ, האם ראש הממשלה בגין, אולי בנושאים אחרים, לא הגיע אליכם והתייעץ אתכם לפני שהוא עשה דברים גדולים? האם לא שיתף אתכם בדברים, לא בהסכמי – – –

קריאה:

– – –

סילבן שלום (הליכוד):

לא אמרתי בקמפ-דיוויד.

שר החוץ ש' פרס:

– – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע, שר החוץ, עם כל הכבוד, אני נותן את רשות הדיבור. את רשות הדיבור אני נותן, לא הוא.

סילבן שלום (הליכוד):

תן לו, משפט.

שר החוץ ש' פרס:

אני מבקש את רשות הדיבור.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

מר בגין נסע והתייעץ קודם כול עם הנשיא קרטר, לפני שהוא שאל, ורק לאחר שהוא קיבל הסכמה של קרטר, חזר לארץ. אין דבר כזה – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

זה נכון לגבי ההסכם הזה, אבל אמרתי שבהרבה נושאים אחרים, אדוני שר החוץ, ראש הממשלה התייעץ אתכם, ואתה, כיושב-ראש האופוזיציה, יודע שהתייעצו אתך בהרבה נושאים, לפני מבצעים כאלה ואחרים, או לפני דברים שהיו באמת הרי גורל.

אבל יכולת לבוא ולומר לפחות – הסביר את זה אתמול חבר הכנסת עובדיה עלי בצורה הכי טובה. אילו באת אל ראשי האופוזיציה והסברת, יכול להיות שאפשר היה גם לתקן דברים, ואם אפשר היה לתקן דברים, אז כולם היו נגד? כולם היו נגד בצורה מוחלטת? האם הליכוד הוא נגד כל דבר? חד-משמעית לא.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

גם היום לא כולם נגד, גם היום הליכוד – – –

קריאות:

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

הליכוד הביא את השלום בפעם הראשונה. הליכוד הוא זה שגרם לכך שהערבים באו פעם ראשונה לוועידת-מדריד, לשיחות ישירות, אדוני שר החוץ, למרות תוכנית בייקר, שהיתה אמורה להתבצע בשיחות בין-לאומיות, בהשתתפות ערביי מזרח-ירושלים, בהשתתפות מגורשים, תוך ייבוש

ההתנחלויות. הצלחנו להגיע לשיחות ישירות בלי כל הדברים האלה, דבר שפתח עכשיו את הפתח להסכם הזה, שאני חושב שהוא הסכם רע.

אבל אתם נישאים היום על גלים של אופוריה, כי בציבור יש הרגשה שהשלום הוא הערך העליון, ובשביל השלום צריך לוותר על הכול. אותה אופוריה כבר הולכת ונחלשת. כבר היום, בסקר באחד העיתונים כתוב שרק 45% בעד ו-39% נגד; כ-16%, או משהו מעין זה, לא החליטו. הפער הולך ומצטמצם. אבל לראות את האופוריה הזאת שלכם, את המבטים האלה שלכם: אני פעלתי 25 שנה, 20 שנה אני אמרתי שיש לדבר עם אש"ף. כולם מתחרים מי היה הראשון שהכשיר את רב-המרצחים, מי היה הראשון שאמר את זה. כל אחד עושה תחרות: אני הייתי הראשון, אני אמרתי ראשון, כאילו זאת איזו גבורה גדולה.

ואתה מדבר על דמוניזציה, אדוני שר התיירות? אתם עשיתם דמוניזציה לתושבי יהודה ושומרון במשך שנים. אפילו היום אתם עושים להם דמוניזציה כזאת, שהם נחשבים לאויבים של כל הציבור. הם היו אויבי השכונות ואויבי עיירות הפיתוח והיום הם אויבי השלום. דמוניזציה כזאת לא היתה הרבה שנים.

אבל גם הסקרים המראים היום את הרוב הם הפיכים. יכול להיות שהם ישתנו, אבל כשהם ישתנו, הם ימצאו את ראש הממשלה במצב גרוע הרבה יותר מכפי שהוא היום. ראש הממשלה עושה את ההסכם היום כי הוא עייף. ראש הממשלה עייף, תשוש. ואיך אומרים זאת בשפה שערפאת יבין? ראש הממשלה תעבאן. אתם יודעים מה זה תעבאן? עייף. אתם יודעים מה זה תשוש? "תעבאן אווי אווי", כי זה ראש הממשלה היום. הוא הגיע למצב של עייפות מוחלטת. אין לו כוח לעמוד מול כל הגלים האלה.

אני מאחל גם לראש הממשלה וגם לשר החוץ אריכות ימים עד מאה-ועשרים, אבל אני יכול אולי לדבר יותר בשם הדור הצעיר, הדור הצעיר שצריך לחיות כאן עוד כמה עשרות שנים, בעזרת השם. מה יקרה אם ההסכם הזה יביא לכך שיהיה ממש איום בהשמדת מדינת ישראל? מה יקרה, אדוני שר החוץ, מה יקרה, אדוני ראש הממשלה?

יורם לס (העבודה):

תפסיק עם הפרנויה הזאת.

סילבן שלום (הליכוד):

מה יקרה אם ההסכם הזה יביא לכך שיהיה איום המוני על מדינת ישראל? שמענו פעם את האמצאה הגדולה, שהיום אין שום יתרון לשטחים, כי אם יורים טילים ממרחק 600 קילומטר, מי צריך שטחים? אבל זה קשקוש, כי אפשר לנצח במלחמה ולהשמיד מדינה לא עם טילים. אפשר לירות עשרה טילים, 20 ו-100 טילים רק עם שריון, חיל רגלים ומטוסים, ואלה, כידוע לכם, לא יכולים לבוא ממרחק 600 קילומטר.

אבל אומרים: תן צ'אנס לשלום, תן צ'אנס לשלום כי הוא מביא פירות, הוא כבר מביא פירות. ואיזה פרי, אדוני שר החוץ? כינן יחסים דיפלומטיים עם מאוריציס. אני לא יודע אם מישהו כאן באולם יודע איפה מאוריציס, אבל אני פניתי לאנציקלופדיה, כי אני לא ידעתי איפה מאוריציס, ופתחתי וחיפשתי איפה מאוריציס. באנציקלופדיה "אביב", בעמוד 2221, כתוב – –

גדעון שגיא (העבודה):

מה כתוב על – – –

סילבן שלום (הליכוד):

– – "אי באוקיינוס ההודי. מאז 1968 מדינה עצמאית, שטחה 1,865 קמ"ר, מספר תושביה – 850,000 תושבים".

אלי גולדשמידט (העבודה):

איפה ערב הסעודית, אתה יודע?

סילבן שלום (הליכוד):

ערב הסעודית כבר עשתה אתך שלום, כבר כוננה אתך יחסים, נו, באמת, אבל מאוריציס הודיעה – 850,000 תושבים, אדוני שר החוץ, זאת לא שכונה בסין, ששר החוץ דוד לוי בממשלת הליכוד הצליח להביא לכינון יחסים אתה, זאת לא הודו או ברית-המועצות על כל מדינותיה. אלה פירות השלום, מאוריציס, שאיש לא יודע איפה היא בכלל? אז מאוריציס.

גדעון שגיא (העבודה):

בעוד שלושה חודשים תצטרך לקחת את דברך בחזרה.

סילבן שלום (הליכוד):

וכשאומרים: אין הבחנה בין קמפ-דייוויד לבין ההסכם הנוכחי, איך אפשר לומר את דברי האיוולת האלה? הרי הסכם קמפ-דייוויד לא היה מאפשר ולא אפשר בשום צורה לערפאת לבוא לשטח. ההסכם הזה מאפשר לערפאת לבוא לשטח, ולא רק לבוא לשטח, אלא הוא מזמין את כל מנהיגי העולם לבוא ולחגוג אתו את חגיגות העצמאות ביריחו, כל מנהיגי העולם. ואת מי עוד הוא מזמין? גם את רבין וגם את פרס, ואני לא בטוח שהם לא ילכו לשם. גם בזה אני לא בטוח. הוא מכיר בזכות השיבה שלהם ומאפשר את זכות השיבה ויצירת רצף טריטוריאלי, שאני לא מבין אותו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

איפה מצאת את זכות השיבה?

סילבן שלום (הליכוד):

איפה מצאתי? גם ראש הממשלה וגם שר החוץ אמרו שמדובר במספר קטן. כשהם אומרים שמדובר במאות אלפים, אני נוטה להאמין.

שר המשפטים ד' ליבאי:

איפה? אין שום זכות שיבה. מדובר על הסכמה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אלה שגורשו אחרי 1967 יחזרו. אדוני שר המשפטים, בהסכמה, אבל ההסכמה שלכם תהיה רחבה מאוד, וההבדל בין קמפ-דייוויד לבין ההסכם הנוכחי הוא שקמפ-דייוויד היה יוצר אולי חתלתול. אתם יצרתם נמר. אומנם זו אותה משפחה, משפחת החתולים, אבל יש הבדל גדול בין חתלתול לבין נמר. חתלתול אינו טורף, חתלתול הוא "פוסיקט", אבל נמר טורף, ואחרי שהוא טרף חלק אחד, הוא רעב והוא רוצה גם את החלק השני.

אברהם פורז (מרצ):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

פודל – – –

סילבן שלום (הליכוד):

והנמר הטורף לא יפסיק לטרוף.

אני רוצה לומר לכם שנפגשתי עם אחד מאדריכלי ההסכם ואמרתי לו: אבל זה מוביל למדינה פלשתינית. הוא אמר לי: אני חושב שאתה צודק, אבל אני חושב שמדינה פלשתינית היא דבר טוב למדינת ישראל. מדינה פלשתינית, לדעתו, היא דבר טוב למדינת ישראל, וזה יביא שלום. אז לבוא היום ולהתפתל ולהגיד שזאת לא מדינה פלשתינית – – –

גדעון שגיא (העבודה):

עם מי דיברת?

סילבן שלום (הליכוד):

אני דיברתי עם אחד האדריכלים של ההסכם, אחד מאלה שעמדו מאחורי כל ההסכם הזה, והוא אמר לי שזה טוב למדינת ישראל. אז לבוא היום ולהגיד שלא?

מה עם הנושא הכלכלי? מה יקרה יום למחרת, כשתהיה אוטונומיה שם, כשהם ייצרו לכאן? מה נעשה? ניצור מכסים גבוהים? מה עם חשמל, אדוני שר החוץ? כשהחשמל יעבור לרשותם, האם לצה"ל יהיה חשמל? האם ליישובי המתנחלים יהיה חשמל?

אברהם פורז (מרצ):

סילבן שלום (הליכוד):

אני לא כל כך בטוח. מה יהיה ברשות מקרקעין, ברשות הנמלים, בבנק פלשתיני וכן הלאה וכן הלאה.

אני רוצה לדבר על התופעה של המתלבטים. יש אצלנו מתלבטים מספר שחושבים אולי שיש אפשרות או שיש לתת צ'אנס לשלום. אני אומר שיש לתת צ'אנס, אבל קודם כול צריך לתת צ'אנס לחיים. מתן צ'אנס לחיים קודם לתת צ'אנס לשלום. ואומנם אפשר להתלבט, אולי עכשיו יש תקשורת וכו', אבל אני אומר דבר אחד: הסופרמרקט אצלנו לא היה מעולם מדיני. במפלגת העבודה הסופרמרקט היה מדיני ולא היה סופרמרקט כלכלי. אולי, הם היו מפלגה סוציאליסטית. אצלנו הסופרמרקט היה כלכלי, אבל מדיני – ארץ-ישראל היתה מעל הכול.

אני מקווה מאוד שהדבר הזה יישמר בתוכנו. אבל אתם, שבטוחים ברוב שלכם, אדוני שר החוץ, למה אתה מתנגד לבחירות? מדוע אתה מתנגד למשאל עם, שהוא דבר רחוק עדיפות אצלנו? לא זה ולא זה? למה לא לתת לעם לומר את שלו?

אני רוצה לסיים ולאחל לכל עם ישראל שנת שלמות הארץ, שנת סיכול הזיות, שנת קיום הבטחות, שנת שלום אמיתי, שנת ביטחון כלכלי ושנת חוסן חברתי. אבל כדי שיהיו כל הדברים האלה, יש להעביר ממשלת זדון מן הארץ. תודה רבה.

הי"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום. חבר הכנסת דוד לוי, בבקשה. אחריו ינאם חבר הכנסת אריה דרעי.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בימים אלה אתה מתהלך ושומע אנשים מפריחים 100 ממואות, הזיות, מדברים על העתיד במושגים: מה יהיה ב-100 השנים הבאות שאנחנו הרי בפתחון, שלום בפתחנו. ואתה שואל את עצמך, על איזה שלום מדובר? מה הממשלה הזאת מביאה בפני חברי הבית הזה?

אתה שומע חברי כנסת כאן, והם שלמים עם עצמם ומדברים כאילו לא היו תמול שלשום כאן, כאילו לא היו שייכים ואינם שייכים לאותו מחנה אשר אמר מה שאמר רק תמול שלשום. רק תמול שלשום, מעל הדוכן הזה, הודיע ראש הממשלה כי המכשול לשלום הוא אש"ף, הוא איננו בר-שיח, הוא לא יכול להיות פרטנר למשא-ומתן כלשהו.

ובלהט דיבורם מעל הבמה הזאת, עושים את החלוקה בין רודפי שלום, אוהבי שלום, לבין החלק השני בבית הזה ובעם, שאיננו רוצה בשלום משום – כך נאמר מעל הדוכן הזה: הם מעוניינים בהמשך המלחמות, הם רוצים שפיכות דמים כי זה משרת את מטרותם.

אדוני היושב-ראש, חלוקה שכזו אין להגדירה אלא כאיוולת וכמרושעת. כלפי מי מופנית אשמה נוראה זו? כלפי אלה אשר הביאו לעם ישראל את בשורת השלום וחוצה שלום ראשון עם הגדולה במדינות ערב, כלפי אלה אשר הביאו לראשונה את מדינות ערב ואת הפלשתינים לשולחן הדיונים פנים אל פנים, כלפי אלה אשר לצד כוונתם ונכונותם להעניק אוטונומיה לתושבים הערבים ביהודה, בשומרון ובעזה, ועם זאת מתנגדים להקמתה של מדינה פלשתינית. ולהתנגדות זו – אנו שומעים גם את ראש הממשלה היום אומר שהוא מתנגד למדינה פלשתינית.

אני אתעכב, ברשותך, אדוני היושב-ראש, ואומר מדוע אין לדיבורים אלה של ראש הממשלה על מה להסתמך. הם דברי הבל. הם מטרה שלא ניתנת להשגה אלא במחיר שבירת התהליך שהיום אתם פתחתם בו.

כלפי מי מופנית ההאשמה הזאת? כלפי אלה שנשארו נאמנים לכלל הבסיס, הערכי, הביטחוני, הלאומי, אשר ייחד את רוב הבית הזה ורוב העם במשך כל השנים, לאמור: אין מתקפלים בפני הטרור, ואסור שארגוני הטרור יצאו בהישג כלשהו. זה היה מסר מישראל אל עמים אחרים, וזה ליווה הורים, אזרחים, תלמידים ולוחמים כערך עליון של המדינה הקטנה הזאת, אשר עליה הכריזו מלחמת חורמה כל ארגוני הטרור. כלפי נאמנותנו, אתם עכשיו מאשימים אותנו שאנחנו רוצים בהמשך

שפיכות דמים? כלפי אלה המסרבים להיסחף לעדריות שפקדה אתכם, כלפי אלה שחושיהם לא טושטשו מן האופוריה שיצרתם, כלפי אלה שענייהם לא טחו, למרות מסך העשן שאתם מפזרים, מראות את הסכנות הניצבות מאחורי מסך ערפל זה? כלפינו אתם מטיחים את האשמה הזאת?

אתם לא שלמים עם עצמכם. אני שומע, ועם ישראל שומע שלראש הממשלה יש "קרקורי בטן". סגן שר אומר שהוא לא ישן בלילות. חברי כנסת מהקואליציה קמו ואמרו כאן מה הסכנות הצפויות – ולמרות זאת יצביעו.

רון נחמן (הליכוד):

אוטומט.

דוד לוי (הליכוד):

הטילו סימן שאלה גדול גם על ירושלים ועל יכולתנו להגן עליה שתישאר בריבונותנו. אבל, אומרים, נעשה ניסיון. מדוע? משום שחברים בממשלה אומרים את הדבר שהוא פשוט מצחיק מבחינה מדינית: אנחנו ננסה, לא ילך – נחזור בחזרה, נחזיר את המצב לקדמותו. זו אחריות לומר זאת? לאחר המחויבות הבין-לאומית שלכם אתם תחזירו את המצב לקדמותו? מה ייווצר אז? המצב יהיה טוב יותר לישראל או רע יותר? האם העולם כולו, בגלל הצעד הזה שלכם, כאשר תיווכחו שטעיתם, לא יהיה נגדנו? אנחנו נחזור לעידן הסנקציות נגד ישראל ונחזור לעידן של ניתוק היחסים עם ישראל, לאחר העבודה הגדולה שנעשתה.

האם בדרכנו אנו היינו בבדידות בין-לאומית או היתה תמיכה באותו מסמך עקרונות אשר סוכם על דעת העולם כולו? לא התחלתם מוואקום. קיבלתם נכסים מדיניים ממדרגה ראשונה. ארצות-הברית סמכה את ידיה על אותם עקרונות, רוסיה סמכה את ידיה, סין, אירופה כולה. גם הערבים קיבלו. מה עשיתם מעוגן מדיני זה? בגלל הייאוש שלכם שברתם אותו.

כשהתברר לכם לאחר שנה של מאמץ שאתם לא מסוגלים להתקדם, שפכתם את התינוק עם מי האמבטיה. זה מה שעשיתם, והלכתם בדרך אחרת, דרך שבה סכנות רבות ובה נשברת האחיזה של ישראל בחלק כלשהו של ארץ-ישראל.

אתם באמת מאמינים, לאחר אותו מעמד בבית הלבן שבו עמדו ראש ממשלת ישראל וראש הארגון לשחרור פלשתיין, ערפאת, באותו מעמד שבו הוא קיבל את הטיהור, הרהביליטציה הבין-לאומית, מעמד שווה לראש מדינה, הכרה על-ידי ישראל כי מדובר בתנועת שחרור לאומית? ממי להשתחרר? ואותה מדינה שראש הממשלה שלה חתם לצד ראש הארגון לשחרור פלשתיין, ערפאת, בחתימה זו קבע כי ארגון זה הוא תנועת שחרור לאומית לגיטימית, וישראל הצטרפה באותו רגע לרשימת המדינות הקולוניאליות.

תשאלו כל מדינאי בעולם מה הוא רואה בהתפתחות הזו – מדינה פלשתינית בדרך. אתם אומרים: לא, אנחנו נעמוד. איך תעמדו? האם אתם תסכנו? אתם תאמרו: נכון, אם אנחנו נתעקש על זה, אזי כל מה שהושג ירד לטמיון.

אני שומע, אדוני היושב-ראש, אנשים ששואלים אותנו: מה האלטרנטיבה שלכם? ואם אנחנו נאמר לכם: בלי אש"ף, זה ילך? הרי עשיתם את הצעד אל התהום. אתם תאמרו: לא יהיה שלום, וזה שלום?

אדוני היושב-ראש, בצעד זה שעשתה הממשלה הזו היא הרסה קונסנסוס לאומי בדבר היסודי, היא סללה את הדרך להקמת מדינה פלשתינית, ולא יעזור גם אם היא תאמר כי נעמוד. ואיך אנחנו נאמין? ראש הממשלה אמר: אנחנו לא נדבר עם אש"ף. אני מעריך את הכנות של חבריו מחוג "משוב", שאמרו כאן: כן אש"ף. אומרים היום: כן מדינה פלשתינית, בתהליך הזה זה יהיה.

מדברים על חיילים שלא יהיו עוד בסכנה, ובתהליך זה חיילינו לא יהיו בסכנה? יעמדו בתווך בין אלה שאתם חושבים שיעשו את העבודה שלכם, אש"ף, הם יעמדו בין אלה החמושים לבין ה"חמאס", שמפניו אתם מזהירים. מה יעשה אותו חייל? מישהו באמת יוכל לעקוב אחרי הנשק? וישאל החייל שלנו: מי לנו ומי לצרינו? וכבר היו דברים מעולם.

אתם מסכנים את חיילי ישראל. עוד מעט תתפכחו ותראו כי לא לדרך שלום אתם הולכים, אלא בדרך חתחתים שהיא תוצאה של ייאוש ורצון לשמור ולשמר את הממשלה הזאת למרות הצטמקותה. אתם מובילים אותנו, אדוני היושב-ראש – אני חייב לומר, גם לנוכח הידיעות מהיום לגבי רמת-הגולן – אתם מובילים אותנו לפשיטת רגל לאומית. אתם מביאים אותנו לסיכונים נוראים בעתיד. בשם השלום אתם מביאים להצטמקותה של ארץ-ישראל מצפון וממזרח, ואתם מדברים על איזה חזון אחרית הימים, על היופי שיהיה במזרח התיכון.

אתם מזכירים לי, לאורך ההיסטוריה היו עמים גדולים אשר נכנסו אל אידיאלים יפים בלי שידעו שסביבם – או התעלמו במודע ממה שסבב אותם וכך שקעו, שקעו ולא קמו עוד. האם כולם מסביב לנו שותפים לאותם אידיאלים?

רצינו ללכת בדרך נכונה, אמיתית, מאוזנת, שפויה, השומרת בידי ישראל את השליטה על התפתחות העניינים. אתם שברתם את כל זה, הולכים בדרך-לא-דרך, משלים את עם ישראל במונח שלום בודעכם את הכמיהה של העם הזה לשלום, הוצאת שם שלום לשווא. אתם מפרקים את ישראל לא רק מנכסיה האסטרטגיים אלא גם מזכותה, ואתם מעמידים אותנו בפני סכנות מוחשיות.

אדוני היושב-ראש, אני אסיים. חבל, יכולתי לנתח את העניין.

היו"ר ש' וייס:

מה לעשות?

דוד לוי (הליכוד):

אתם פתחתם שער לארגון הטרור הזה בושינגטון, בבית הלבן, פתחתם לו שער בקונגרס ובסנאט, פתחתם שער לצבא השחרור הפלשתיני שיבוא על נשקו לכאן, וכשתחזרו בחזרה, לאחר שתיווכחו שטעיתם – אם כי גם כשתיווכחו, אני יכול לומר, או-אז תעמדו בהרגשה שיאשימו אתכם שטעיתם, ותתקפלו – לא תוכלו לעמוד על שום דבר.

אנחנו רוצים שלום. עשינו למען השלום יותר מכם, ואנחנו רואים בצעד הדסטרוקטיבי הזה, שבצעד הדסטרוקציה הפיסית אתם תביאו גם לדסטרוקציה מורלית. העם מבין היום שדרכו רק בהתקפלות, ובהתקפלות לאן נגיע?

אינכם ראויים לאמון. אתם באמת לוקחים על עצמכם אחריות כבדה מאוד, כבדה מאוד, ואתם מצפצפים על העם, מצפצפים על מפגינים, מצפצפים על אלה שחרדים ומעזים להביע את חרדתם. לא מזיז לכם שום דבר. אני מתפלא עליכם, אנה אתם מביאים אותנו.

חגי מירום (העבודה):

אבל אין מפגינים.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. חבר הכנסת לוי כבר סיים לפני שלוש דקות.

דוד לוי (הליכוד):

אני מקווה כי כאשר הערפל הזה יתפזר, וכאשר יבואו הנה אותם לוחמים עם ראשם ומרעיו, כאשר יתייצבו כאן, אתם – – – לאיזה סכנה.

אני רק מאחל לעצמנו, שאותה אחריות שהיתה מנת חלקם של אחדים מכם, שקולם נדם בימים אלה, תשוב ותחזיר אתכם לשפיות. העם, בהכירו את הדרך הזאת, ימנע את ההידרדרות הזאת. זכרו זאת, יש גבול עד איפה אפשר להיסחף. אבל כאשר מביאים לשחיקה, הוא ידע להכשיל את הדרך הנלוזה הזאת, שאיננה מובילה לשלום אלא לסכנות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת דוד לוי. חבר הכנסת אריה דרעי, בבקשה, ואחריו – השר אברהם שוחט.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני יודע שהנוהל הוא שאין מפריעים לנאום הראשון של חבר כנסת. זה הנאום הראשון שלי כחבר כנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

אין שומעים אותך. זה הנאום הראשון שלך, ואנחנו רוצים לשמוע אותו.

אריה דרעי (ש"ס):

המיקרופון אולי איננו טוב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שוחט, אתה תצטרך לברך את חבר הכנסת דרעי על נאום הראשון כחבר כנסת.

אריה דרעי (ש"ס):

כאמור, זה הנאום הראשון שלי כחבר כנסת, והנוהל הוא שאין מפריעים לנאום ראשון. אני אומנם רגיל לכך שאת כל התקדימים עושים על גבה של ש"ס, אבל אני מקווה שאת התקדים הזה לא תיצרו הפעם, ותקיימו את הנוהל הזה, בעיקר כי קשה לי לנאום וקריאות ביניים מפריעות לי. אני מקווה שתתחשבו בזה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שרי הממשלה, תנועת ש"ס וחברי הכנסת שלה אמונים על כך שהמצע המדיני והחברתי שלה הוא פסיקת הרב עובדיה יוסף ומועצת חכמי התורה, ויצאנו עם זה אל הציבור מאז הקמתה של תנועת ש"ס.

ידועה פסיקתו של הרב עובדיה יוסף בנושא שאנחנו מדברים עליו, נושא השלום. זה לא דבר חדש, וזה לא בא בעקבות ההסכם הזה ולא לאור כניסתה של ש"ס לממשלה הזאת, שהיחוד שלה וזכות קיומה היו נושא השלום. הרב עובדיה יוסף לא חיבר פסק הלכה חדש בשביל הממשלה הזאת. מי שמכיר את ספריו ומי שעקב אחר הפסיקות שלו יודע, שכבר לפני עשרות שנים התייחסו הוא וחבריו לבית-הדין הגדול לסוגיה של קדושת האדם מול קדושת האדמה.

קדושת ארץ-ישראל היא אחת הקדושות החשובות ביותר. התורה מלאה מצוות, מאמרי חז"ל והתלמוד מלאים בחשיבותה של ארץ-ישראל וקדושתה. ועלתה השאלה של קדושת ארץ-ישראל מול קדושת האדם, מה גובר על מה. כבר בהסכמי קמפ-דייוויד של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, עמדה השאלה של החזרת השטחים, והיתה סביב זה מחלוקת ציבורית גם בין רבנים. והרב עובדיה יוסף, שהיה אז הרב הראשי של ישראל, גם בשיחות עם מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, וגם בפומבי, אמר את דבריו בצורה הברורה ביותר.

זכור בוודאי לכולכם ביקורו של הרב עובדיה יוסף במצרים לפני למעלה מחמש שנים. לשאלתו של הנשיא מובארק, הוא הסביר באריכות מה זו קדושת ארץ-ישראל ומה היא קדושת האדם.

אנחנו עומדים ערב יום הכיפור הקדוש, שהוא היום המקודש ביותר לעם ישראל. במשך אלפי שנים נוהג עם ישראל להקפיד ביום הזה קלה כבחמורה על כל מנהגי הצום, שזה בעצם עיקר קדושת היום. לעניין הצום של יום כיפור יש ספרי הלכה רבים עם פרטי פרטים על מה שקורה לאדם שלא יכול לצום ביום הזה, לחולה שלא יכול לצום. ולא מדובר בחולה שאם יצום נשקפת לו סכנת מוות ודאית. מדובר גם על מקרים שבהם חילוקי דעות בין רופאים, כאשר רופא אחד אומר שהוא כן יכול לצום ורופא אחר אומר שאינו יכול לצום. גם למקרה של ספק פיקוח נפש יש בהלכה פרטים רבים מאוד הקובעים מה צריך לעשות. מה שלמעשה גובר זה פיקוח הנפש, החיים של האדם, אפילו מול היום הקדוש הזה.

אני לא חושב שבין גדולי ההלכה היו בכלל חילוקי דעות בשאלה מה גובר על מה: קדושת האדם או קדושת האדמה וקדושת ארץ-ישראל.

אשר להסכם העקרונות שהממשלה מביאה היום לכנסת, לתנועת ש"ס היה למעשה קל הרבה יותר להכריע לגביו ולא היינו מתלבטים לגביו אילו היה זה הסכם שלום גמור ומוגמר, שאומר בבירור מה עם ישראל צריך להקריב, גם אם המחיר הוא החזרת שטחים או חלקים מארץ-ישראל, כאשר אנחנו יודעים מה הוא השלום שאנחנו מקבלים, עם מי אנחנו חותמים, מה הביטחונות, ובעיקר – מה מידת מניעת פיקוח הנפש הברורה שאנחנו קובעים על-ידי הדבר הזה.

כבר אמרתי בישיבת הממשלה שבה השתתפתי ונמנעתי, כאשר הסכם העקרונות הזה הובא, וראש הממשלה ביטא זאת אחר כך גם ברבים, שלא מדובר פה בהסכם שלום, אלא מדובר בהסכם עקרונות, שרוב הפרטים שלו עדיין לא באו על פתרונו. זה הסדר, שעוד מעט אפרט אותו, שהשלד שלו הוא הסכמי קמפ-דייוויד, עם תוספות. חלק מהבית יכול לראות את זה כויתורים לעומת הסכמי קמפ-דייוויד; חלק אחר יכול לראות בזה ריאליות של הסכמי קמפ-דייוויד. לעניות דעתי, בנושאים מסוימים יש בו גם שיפורים לעומת הסכמי קמפ-דייוויד. אבל גם ראש הממשלה וגם הממשלה אומרים בבירור, שעדיין יש נושאים רבים מאוד, ואחר כך אפרט את העיקריים בהם שמדאיגים אותנו, שעדיין נתונים למשא-ומתן, וזה תלוי בכושר העמידה של הנושאים ונותנים, וראש הממשלה גם ביטא את דעותיו בעניין.

אנחנו בוחנים את המצב כדי לראות האם בהסכם העקרונות, כפי שהוא, יש ויתור על אדמה, האם יש בו ויתור על חלקים של ארץ-ישראל, והאם הוא מונע פיקוח נפש, או מכניס, חלילה, לפיקוח נפש או לספק פיקוח נפש. היות שזמני מוגבל לא אכנס כאן לדברים ארוכים. אני רק מעלה שאלות או נקודות שכדאי לחשוב עליהן.

יש גם מקום לשאול מה זו שייכות לאדמה, מה זה חלק של ארץ-ישראל שאנחנו מחזירים. כי להחזיר פירושו שיש דבר בבעלותך ואתה מחזיר אותו. במה מתבטאת בעלות על חלק שאתה מחזיר? במה מתבטא מתן שלטון אוטונומי, האם זה נקרא שהחזרת? האם מתן האפשרות למועצה אוטונומית, נבחרת או ממונה, לנהל את חייהם זו החזרת שטח? האם שליטה של צה"ל בלי ריבונות של ישראל על אותם שטחים פירושה שאתה נותן? כל אלה שאלות שצריכות להישאל, ואני בטוח שגם בהן יש חילוקי דעות. אבל זו המציאות בשטח. ואני מדבר בעיקר על שטחים עם ריכוזי אוכלוסייה כמו עזה ויריחו, שבהם מדברים עכשיו. אין ספק שהמקומות שלהם נותנים עכשיו אוטונומיה, או מועצה ממונה, השליטה היחידה שיש למדינת ישראל, ואני רואה שיש מגמה להחיל ריבונות על עזה ויריחו – השליטה היחידה שבאה לידי ביטוי כיום היא הימצאותו של צה"ל בעזה וביריחו.

כשמישהו יבוא ויגיד שעל-ידי זה שאתה מוסר אתה מונע התיישבות בעזה וביריחו, אני חושב שזה אולי תיאורטי, אבל לא מציאותי. לא שמעתי על יוזמה להקים ביריחו ובעזה התיישבות, ואתה מונע מיהודים להתיישב.

הדבר שבא לידי ביטוי היום, בוויכוח שלנו לאותה מועצה ממונה, זה הוצאת כוחות צה"ל מעזה ומיריחו, כניסה של משטרה פלשתינית לשם ומסירת ניהול החיים העצמאיים שם לגוף ממונה, כשלדעתי גם היום איננו מעורבים בהם. האם זה נקרא החזרת שטח? זו שאלה שצריכה להישאל.

איפה עומד כאן הנושא של פיקוח נפש? אמרתי זאת בממשלה, וגם ראש הממשלה אמר זאת, שהאיום הפלשתיני איננו איום קיומי על מדינת ישראל. זה איום של טרור, משמעותו חיים קשים, יש סכנת נפש לבודדים בגלל מעשי טרור, אבל זה לא איום קיומי למדינת ישראל היום, ואני מדבר על היום. מצד שני, יש חשש סביר שהוצאתם של כוחות צה"ל מעזה ומיריחו – ואני מדבר בכוונה על השלב הזה, ואחר כך אעבור לשלב השני – וכניסתה של משטרה פלשתינית לשם לא יוכלו למנוע מעשי טרור, שאולי אפילו יתגברו. ופיקוח הנפש שיש היום – ואיש לא אומר שהמצב הנוכחי הוא גן-עדן, וגם היום יש סכנה של פיגועים וטרור – יכול מאוד להיות שאפילו יגבר. אז מה אנחנו עושים? במה מנענו כאן פיקוח נפש? סכנה קיומית לא קיימת למדינת ישראל מהאיום הזה; מצד שני, יש חשש שאולי תגבר סכנת פיקוח הנפש, סכנת הנפשות.

גם ראש הממשלה וגם אנשי הביטחון לא אומרים שעל-ידי זה אנחנו מגיעים אל המנוחה ואל הנחלה בחיים היומיומיים. זה מצב קשה, שצריכים לתת לו תשובות, והממשלה מאמינה באמונה שלמה שצה"ל יצטרך להתרגל למצב ולתת תשובות גם למצבים הללו.

מצד שני, לב הבעיה הפלשתינית הפך להיות בעיה כלל-ערבית. יש הסכנות הקיומיות הקיימות למדינת ישראל מסוריה, או מעצם המצב הזה שמדינות ערב בכללותן נמצאות במצב של לוחמה או של עוינות כלפי מדינת ישראל. אנחנו יודעים שהגעה להסדר כולל עם מדינות ערב – ואני לא מדבר כאן על שלום של איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו; אפילו שלום כמו עם מצרים, אפילו שלום להסרת איום המלחמה ופתיחת דף חדש עם סיכוי – לא תתממש בלי פתרון הבעיה הפלשתינית. גם אם אנחנו יודעים מהי הדאגה הכנה של מדינות ערב לפלשתינים. אבל זה הפך לסמל. להגיע לפתרון כולל עם מדינות ערב – לא תגיע בלי פתרון הבעיה הפלשתינית.

יוצא אפוא שפתרון הבעיה הפלשתינית, בצורה שבה פותרים אותה, הוא למעשה פתיחת פתח גדול להסדר כולל עם מדינות ערב; גם עם אלה שאין להן גבולות אתנו וגם עם אלה שלא נמצאות אתנו במצב של מלחמה. מדובר על שינוי האווירה, קיום יחסים, ובעיקר – הסרת איום של החלק הזה, שבו

משימת כולם היא להילחם נגד מדינת ישראל. כך שבהסדר הזה – וטוען בצדק מי שטוען זאת – יש גם פעולה להסרת האיום הקיומי על מדינת ישראל. לכן ההתלבטות היא קשה.

יש עוד נקודה שעמדה בשיקוליו של הרב עובדיה יוסף: ממשלת ישראל, ולא משנה איזו ממשלה, שפעלה כחוק, חתמה על הסכמי קמפ-דייוויד עם ליווי בין-לאומי ועם מחויבות בין-לאומית. ידועה רגישותם של גדולי ישראל למצב שבו עם ישראל הוא בין אומות העולם ואסור להתגרות באומות העולם, ושהסכמי קמפ-דייוויד הם הסכמים המחייבים את כל ממשלות ישראל. אומנם אני שומע קולות של אנשים שאומרים שצריך לחזור מהסכמי קמפ-דייוויד. אבל אם רוב הבית הזה הוא אכן כן בדבריו, שהסכמי קמפ-דייוויד מחייבים את מדינת ישראל, אני, לצערי, לא מבין חלק מטענות שאני שומע. למשל, מושמע דבר שהוא מאוד פופולרי, ואשר, לצערי, יש בו הרבה דמגוגיה – מדברים על כך שהממשלה הזאת בהסכם שלה פתחה פתח לזכות השיבה. ואני הופך בה והופך בה. שאלתי אנשים, כי אולי יש דברים באנגלית שאני לא מבין; אולי באנגלית יש נוסח אחר. הנוסח שיש שם הוא העתק, מלה במלה, מהסכמי קמפ-דייוויד, ללא שום שינוי, מורי ורבותי.

אלא מה? אפשר לטעון – וזו טענה שאני לא יכול לבטל אותה, בפרט כשהיום ש"ס לא שותפה בממשלה – נכון, בהסכמי קמפ-דייוויד התחייבנו, חתמנו, והיות שזה תלוי בהסכמה של ממשלת ישראל, אנחנו נעמוד על כך שלא נסכים אלא במקרים של איחוד משפחות, אלא במקרים מועטים. אנחנו לא מאמינים לממשלה – זו טענה – היא אומרת היום כך ובסוף היא תרחיב יותר.

אני לא מתפעל, רבותי, ואני מציע לא להתפעל ממימרות של ערפאת, שאומר: מאות אלפים. נכון, האם מישור חשב שהוא יגיד פחות מזה? הוא אומר את הדברים. השאלה היא מה כושר העמידה של הממשלה במחויבות שלה. זה למעשה גם הסיכום של הנאום שלי. עיקר הבעיה שעומדת כאן הוא, שהאחריות שעוברת היא למעשה אחריות של הממשלה. ובעיקר בזאת היא תיבחן: איך ינוהל המשא-ומתן מכאן והלאה? האם כשראש הממשלה אומר: חוץ ממעטים או אלפים בודדים, בשל בעיות או איחוד משפחות, אנחנו לא – – –

משה קצב (הליכוד):

אתה לא תופתע איך הממשלה תנהל את המשא-ומתן.

היו"ר ש' וייס:

נאום ראשון, אין קריאות ביניים. חבר הכנסת קצב, תכבד את הרגלי הבית, ברשותך.

משה קצב (הליכוד):

אני מכבד.

שר הבריאות ח' רמון:

היו"ר ש' וייס:

וגם השר רמון. השר רמון, אל תפריע עכשיו. בבקשה.

אריה דרעי (ש"ס):

ירושלים היא הנושא המאחד את כל הבית הזה. פה, בבירור, צריך להודות על האמת, יש שיפור לעומת הסכמי קמפ-דייוויד. אם בהסכמי קמפ-דייוויד ירושלים היתה נתונה למשא-ומתן גם בשלב האוטונומיה, היום ירושלים יצאה משלב האוטונומיה. יכולים לטעון טענה על הזכות לבחור; אני לא יודע מאיפה המציאו את הזכות להיבחר. לא כתובה מלה אחת על הזכות להיבחר. זכות לבחור למועצת האוטונומיה, לתושבי ירושלים, לא מכניסה את ירושלים לאוטונומיה. הרי גם כשאני שומע את הטענות הקשוחות ביותר, שמה שנתת באוטונומיה זה יהיה הסדר הקבע, אני אומר: רבותי, אוטונומיה לא תחול על ירושלים. ממשלת ישראל אומרת, ראש הממשלה, שר החוץ: ירושלים לא תחולק לעולם.

אלא מה? – טוענים על הממשלה, או על ההסכם הזה, שכתוב שירושלים תועלה למשא-ומתן בהסדר הקבע. מורי ורבותי, בהסכמי קמפ-דייוויד נאמר כי היא תועלה למשא-ומתן; זכותם להעלות זאת גם בהסדר הביניים. נכון, אני חייב להיות גלוי לב, שיש איזו נימה יותר חיובית. הרי שם היה כתוב: רשאי הצד השני להעלות למשא-ומתן. פה כאילו יש קביעה שירושלים תועלה למשא-ומתן. לכן, שוב, מה באמת כושר עמידתה של הממשלה במבחן של ירושלים?

ואני חייב להיות גלוי לב עם הממשלה: כשאני שומע חוגים בכירים במפלגת העבודה, או חוגים במפלגת העבודה, שיוצאים ואומרים, עם הצעות של רובע, או כבר מראש הם קובעים מה תוצאות המשא-ומתן – זה מאוד מדאיג, ובפרט כשמדובר בממשלה שנשענת על רוב מצומצם מאוד, כשכל קול משפיע. מה יהיה כושר העמידה של הממשלה הזאת? האם באמת מה שאומרים ראש הממשלה ושר החוץ – ואני יודע את הדעות של רוב השרים בממשלה הזאת, שמעתי את ההתבטאויות שלהם, שמעתי את קרקורי הבטן שלהם, לא ראיתי את האופוריה, שמעתי את הקרקורים, שמעתי את הדאגות – האם באמת זה יהיה הקו? או שערפאת – ואנחנו מכירים את הכושר האדיר שלו, של הבכיינות ושל ההצגה, כשאנחנו יודעים שהוא צריך לשלוט על ה"חמאס", על ג'יבריל ועל עוד אלף ואחד ארגונים – כל יום יבוא ויגיד: תראו, רבותי? והרי נעשה מעשה, שמעתי שהוא הזמין את מדינות העולם להיכנס ליריחו כשהוא נכנס. כבר נעשו דברים, שאפילו אם הם דקלרציה הם עובדות. שמא יבוא ערפאת כל חודשיים אל מי שהוא ינהל את המשא-ומתן ויגיד לו: תראה, ה"חמאס" יושב לי על זה, תחזק אותי, ג'יבריל גובר עלי, תחזק אותי? ויבואו ויגידו: תראו, אין לנו דרך חזרה.

השאלה היא, האם יש קווים אדומים שאותם אנחנו אומרים: ירושלים, היישובים היהודיים, זכות השיבה? האם על כל הדברים הללו אנחנו עומדים חזק, כפי שאנחנו מצהירים, או שזו פתיחת עמדה לניהול משא-ומתן?

יש נקודה שהיא חשובה לא פחות, ולא רק בגלל קדושת ארץ-ישראל אלא דווקא בגלל הביטחון של מדינת ישראל ושל התושבים: האם באמת נכונה הפרשנות, שחלק גדול מפרשים אותה, שהסדר העקרוני הזה למעשה נותן את האוטונומיה על כל שטחי יהודה, שומרון ועזה, לבד מהיישובים ולבד מההיאחזויות של הצבא? אומנם ראש הממשלה אמר בממשלה, ושמעתי זאת במו אוזני, שלא, שיש גם סעיף שני שאומר שהאוטונומיה תחול על מה שיינתן בהסכמה. השאלה היא מה גובר על מה. ולכל הדעות, יש כאן שני סעיפים שסותרים זה את זה. השאלה היא מה יגבר על מה. השאלה היא איך ננהל את המשא-ומתן. האם בצירי הדרכים המרכזיות, האם בהרבה מקומות שהם חשובים לנו, נסכים שתהיה אוטונומיה? והמשמעות של אוטונומיה, זה לא רק הדבר התיאורטי שיחול על זה. האם משטרה פלשתינית היא שתסתובב שם, או שכוחות צה"ל יסתובבו שם?

לכן, רבותי, כל הדברים הללו, ובעיקר ההמשך – ואני מדגיש – של עמידה וכושר עמידה על ניהול המשא-ומתן, הם החשובים.

ויהודה ושומרון הם לא עזה ויריחו. לגבי עזה ויריחו, אני חייב להיות גלוי ולומר שסגן שר הביטחון, מוטה גור, נתן תשובות, שחלק מהן הוא ביקש שלא לפרסם. לגבי עזה ויריחו, כשמדובר בסכנה ליישובים בגוש-קטיף ובתנועה שם, כשמדובר ביריחו – יהיה כביש הבקעה, 5 ק"מ, שיהיה בשטח האוטונומיה. הוא נתן תשובות שמספקות ומניחות את הדעת. השאלה היא, האם באמת יקוים הדבר הזה?

הבעיה העיקרית היא יהודה ושומרון; צירים של אלפי קילומטרים. מה יקרה שם? מה היא תשובת הביטחון? אני מאמין לממשלת ישראל, לראש הממשלה, לשר החוץ ולשרים שאומרים: אנחנו נעשה הכול למען ביטחון התושבים. אבל, מצד שני, איך זה מסתדר?

ואמרתי זאת בממשלה, לכן אני יכול להגיד זאת, זו לא ביקורת שאני מנסה להגיד משום שאני לא נמצא בתוך הממשלה היום. מה תהיה ההתייחסות של חלק חשוב ממרכיבי הקואליציה, שמתייחס למתיישבים ביהודה ובשומרון – ואני לא רוצה להגיד כאויבים, אין אויבים בין יהודים – כטפילים, כמפריעים לתהליך השלום, כמי שיושבים על צווארה של מדינת ישראל וסוחטים אותה? והממשלה הזאת פגעה במהלך השנה בחלק גדול של ההטבות להם. אני פונה אל ראש הממשלה ואל שר החוץ: האם לא כדאי היום, כשאנחנו הופכים אותם לקו עימות ולכאלה החיים במצוקה אמיתית ביותר – ואני מאמין לכם כשאתם אומרים שאתם לא רוצים לפנות את היישובים – לשקול שוב את ההחלטות של ועדת-שבע ואחרים? איך אפשר, בתנאים כל כך קשים, גם לחיות בתנאי הביטחון? ואמרתי פעמים מספר בממשלה: חייבים ללכת לקראתם בחיי היום-יום; אי-אפשר להשאיר אותם כל הזמן בחרדה פוליטית.

גוֹן שֶׁגֵּב (צומת):

אני מבקש לשאול שאלה קטנה.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. הוא לא מסכים. אין שאלות.

גונן שגב (צומת):

זו פיקציה – – –

היו"ר ש' וייס:

תניחו לו, הוא ביקש. חבר הכנסת לא מסכים, וזהו; נגמר הסיפור. חבר הכנסת גונן שגב, זהו נאום ראשון, אין הפרעות. הוא לא רוצה להשיב לך. זה הכול. נגמר העניין.

גונן שגב (צומת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שגב, נגמר. לא ברור לך? נגמר, זהו. בבקשה.

אריה דרעי (ש"ס):

לכן, אדוני היושב-ראש, חברי הממשלה, כנסת נכבדה, מרן הרב עובדיה יוסף הורה לנו, לחברי סיעת ש"ס, מצד אחד, כפי שהסברתי, אי-אפשר להצביע נגד סיכוי לתהליך ופתיחת דף חדש של הורדת סיכון הלוחמה או איום הלוחמה על מדינת ישראל.

גונן שגב (צומת):

ועדת הכספים עשתה אתמול העברה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גונן שגב, כבר הערתי לך, ואני קורא אותך לסדר.

קריאה:

יש גבולות.

היו"ר ש' וייס:

אין גבולות. חבר הכנסת גונן שגב, תקשיב לי, עונים לך.

אריה דרעי (ש"ס):

אתה רוצה תשובה? חבר הכנסת שגב, אני מוכן לתת לך תשובה. אנחנו בערב יום הכיפורים. אלה ימים שבהם עם ישראל נוהג לשכוח יריבויות פוליטיות ולסלוח איש לרעהו. אבל בכל זאת, אמירות נזרקות לחלל האוויר, והן גם מתכון בטוח לכותרות. אני חייב לענות לך בטון הכי נמוך שאני יכול.

די, נגמר, מספיק, לא נהיה עוד שק חבטות לצביעות של אף אחד מכם. אני אומר את זה לכל חלקי הבית. אני שומע חבר כנסת אחד מהליכוד, אינני רוצה להגיד את שמו, שמודיע כאן בממלכתיות למה הוא נמנע. לא קם צדיק אחד בכל הבית הזה להגיד לו: אדוני, האינטרס שלך הוא שקוף ובולט.

רון נחמן (הליכוד):

ואני אומר גם פה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה ובפעם השנייה. אני אסביר לך. יש לנו מסורת יפה, שבנאום ראשון לא מפריעים.

חיים קופמן (הליכוד):

זה לא נאום ראשון שלו.

היו"ר ש' וייס:

כחבר כנסת. חבר הכנסת רון נחמן, תירגע. חבר הכנסת רון נחמן, אני הערתי את זה גם לחבר
הכנסת – – –

רון נחמן (הליכוד):

טח, טח, מה זה?

היו"ר ש' וייס:

איזה מין הערות? איזה הערות לא לעניין. יסבירו לך חבריך מה המסורת פה. הערתי לחבר הכנסת
קצב, והוא מייד קיבל את זה. מה קרה?

רחבעם זאבי (מולדת):

מה זה פעם ראשונה ופעם שנייה?

היו"ר ש' וייס:

הוא יודע למה. הוא יודע שלא תהיה פעם שלישית.

אריה דרעי (ש"ס):

אני רוצה לחזור ולסכם, אני לא רוצה להיכנס לוויכוחים.

אדוני היושב-ראש, לכן הוראתו – – –

רן כהן (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, תודה על העזרה הנדיבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה לא אומר לו פעם ראשונה ופעם שנייה?

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אחר כך אסביר לך.

אריה דרעי (ש"ס):

לכן, הוראתו של הרב עובדיה יוסף היא, שאנחנו לא יכולים להצביע נגד ההסכם הזה, עם הרבה חרדות, עם הרבה חששות מה יהיה בהמשך, מה יהיה ביהודה ובשומרון, מה יהיה לגבי כל הנקודות שהעליתי אותן. אני לא רוצה לחזור עליהן. לכן, הוראתו לנו היא להימנע ולראות ולבחון מה יהיה בהמשך – – –

שאול גוטמן (מולדת):

כמה כסף קיבלתם בשביל זה?

מיכאל איתן (הליכוד):

האדם הזה חשוד בביצוע עבירות פליליות חמורות.

היו"ר ש' וייס:

אריה, אל תענה לו, תעשה לי טובה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת אלי דיין, תירגע. חבר הכנסת אלי דיין, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת רפי אלול, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת איתן, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת גונן שגב, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר. מה קורה לכם? כל מלה מדליקה כאן גץ. קצת ריסון עצמי. נא לסיים.

אריה דרעי (ש"ס):

אני לא אענה.

היו"ר ש' וייס:

יותר טוב שלא תענה. אני מודה לך, כי בעצם אתה יכול לענות.

חבר הכנסת מאיה, אתה מבין מה שקורה. חבר הכנסת בניזרי, אתה אומר מלה, הוא אומר שתיים. מספיק. חבר הכנסת מאיה, אתה מחנך. אתה יודע את הדינמיקה.

אריה דרעי (ש"ס):

אני רוצה לסיים במשפט אחד, בתפילה, ערב יום כיפור, ימים שהם ימי פיוס, של צמצום חילוקי הדעות. הסיכון הגדול ביותר לעם ישראל הוא באי-אחדותו, ביריבותו. האסונות הגדולים ביותר שקרו לעם ישראל היו בגלל המחלוקות הפנימיות ושנאת חנם. אני יודע שאנחנו נכנסים לתקופה קשה מאוד של חילוקי דעות, של יריבויות, של חששות אמיתיים של יהודים לגורל בתיכם, לגורל חייהם.

לא יהיו ימים קלים לממשלה הזאת ולא תהיה לה הסכמה רחבה. אף-על-פי-כן, בערב יום הכיפור, נתעלה, ננסה ולו בימים הללו לזכור את המאחד אותנו, ויש הרבה הרבה שמאחד גם את היריבים הגדולים ביותר. נישא תפילה שהממשלה הזו, שחתמה על הסכם, שיש לו תוקף חוקי, תעמוד בניהול המשא-ומתן בהמשך לפחות על הדברים החשובים. אני מברך אותה שתצליח לשמור על הדברים שיש עליהם קונסנזוס רחב, גם אם יש חילוקי דעות בדברים אחרים. אני מברך אותה שאכן תקוותיה ותקוותינו לשים קץ לטרור, להביא פתיחה של שלום, להסרת האיום של מלחמה על עם ישראל – אכן ימומשו. שנה טובה ותודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מברך את חבר הכנסת דרעי על נאומו הראשון כחבר כנסת.

השר אברהם שוחט, אני אבקש להקפיד על הזמן, עשר דקות.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כל אחד מאתנו שניצב פה היום, למרות היותו חבר במפלגה פוליטית ולמרות היותו חבר בסיעה, עומד גם בעצמו אל מול ההחלטה הקשה מאוד ואל מול הסיטואציה הפוליטית שמביאה אותנו לצומת דרכים היסטורי, לאחר הרבה מאוד שנים של קונפליקט.

לכן, אפשר לבחור את הנאום ולבוא ולהגיד שחבר הכנסת רוצה לדבר בהצהרות מדיניות גדולות, או להביא בפני הכנסת את רגשותיו האישיים. אפשר לתקוף את היריב הפוליטי, ואפשר לנסות ולראות את המשותף והמאחד למרות ההכרעות הקשות. אפשר לדבר ברמה של חזון כלכלי גדול מאוד שיבוא כתוצאה מהשלום, או אפשר לדבר, כפי שאמרו כמה חברי כנסת, כיצד יביטו בעיניהם של ילדיהם ונכדיהם. אפשר לדבר על דמותה של המדינה, כיצד היא תיראה אם נלך למהלך הזה, ואפשר לשאול האם אנחנו רוצים מדינה שתיראה אחרת כתוצאה מהמהלך. לצערי הרב, אנחנו יודעים זאת, שהחלום של חלק אחד של הבית הוא חלום הבלהות של החלק השני, והחלום של החלק השני הוא חלום הבלהות של החלק הראשון.

כולם רוצים אותו דבר. כולם, בסופו של דבר, רוצים שעם ישראל יחיה בארץ הזאת בשלום ובביטחון, אבל הדרכים חלוקות, וההכרעות חלוקות. כל אחד מאתנו צריך לבחור על מה הוא מדבר, האם הוא מדבר ברמה הפוליטית או הוא יותר מטביע את חותמו האישי ואת מה שהוא עבר בארץ הזאת לאורך הרבה מאוד שנים. אני בחרתי לדבר אולי מזווית הראייה האישית, שכן כל אחד מאתנו, אם הוא צעיר או מבוגר, אם הוא עולה חדש או יליד הארץ, עבר במשעולי הארץ הזאת גם במובן הפיסי של העניין וגם בדרכו בחייו הבוגרים.

אני יכול לומר, שזכיתי בראשית חיי הבוגרים להיות חבר בקיבוץ נחל-עוז, בשנות ה-50, בימים הקשים ביותר שהיו בקיבוץ הזה, אל מול רצועת-עזה, אל מול הפגזות ויריות בלתי פוסקות במשך לילות וימים, במשך שבועות וחודשים, אל מול חדר האוכל של הקיבוץ, שהיה כולו נקוב מרסיסי מרגמות, אל מול חדרי החברים בצריפים שהיו כולם פגועים, אל מול חברים שנפצעו, אל מול לוויות שהיו שם, אל מול צורכי ביטחון עצומים בחיי היום-יום, גם בעבודה וגם בהרגשה של חיים במקום כזה. אבל תמיד, לאורך כל אותה דרך, אנחנו חשבנו, רצינו וידענו שרק שלום יכול להביא פתרון לאורח החיים הזה. שלום משמעותו הכרה בעובדה שיש אנשים נוספים שחיים בארץ הזאת, ובמקרה שאני חוויתי זה היה לא רחוק, זה היה 2 קילומטרים מהגדר של הקיבוץ, אל מול עזה ואל מול רצועת-עזה.

אני יודע, שאילו הייתי צריך לחזור לחיים האלה, כחבר קיבוץ נחל-עוז בשנים ההן, בשנות ה-50, לא הייתי רוצה לחזור אליהם. לא הייתי רוצה לחזור אל ההפגזות, אל היריות, אל הפצועים, אל ההרוגים, אל כל מה שהיינו צריכים לעבור כדי לגור במקום ההוא. אבל אני מאמין שאנחנו נמצאים בדרך כזאת, שבה נוכל לחיות בארץ הזאת עם העם השני שחי בארץ הזאת, בדרך שתאפשר גם את קיומנו בביטחון, גם בשלום, וגם תוך השגת כל המאוויים שלנו.

את החלום הזה אני נושא אתי הרבה מאוד שנים. עברו מאז כ-37 שנים, כאשר פחות או יותר הגיע שקט מסוים לאזור, אבל שלום לא הגיע, והקונפליקט נמשך.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, כי מבחינתי, בצומת הדרכים הזה, החשוב ביותר לי הוא לחזור אחורה ולראות מה עבר כל אחד מאתנו, וכל אחד חווה חוויות מסוג כזה או אחר. אבל הדבר הקשה ביותר קרה לי בשבוע שעבר. הופעתי באספה ציבורית בצפת, ונערכה הפגנה נגדי כחבר הממשלה. הפגנה היא לגיטימית לכל דבר, אפשר להפגין, אני יכול להבין ללבם של אנשים שאינם אוהבים את ההסדר הזה, אבל השלטים והדברים שנאמרו על-ידי המפגינים היו דברים שלא הייתי רוצה שאנחנו, כעם שחי בארץ הזאת, נחווה. הססמה היתה: מוות לבוגדים – זה היה כתוב על השלטים, וזה נאמר בקול רם על-ידי קהל המפגינים. אלה היו אנשי חב"ד. הם סגרו את הדרך מהאולם, לא נתנו לי לצאת ממנו, הם עמדו במאותיהם ברחוב, והשלטים והסמאות היו במפורש: מוות לבוגדים.

אני יכול לחלוק על סיעת האופוזיציה, על תפיסתה, על דרכה, על מחשבותיה, על חלומה, על כל מה שמלווה אותה בדרכה הפוליטית, אבל אני לא מעלה על דעתי שנוכל לקיים אורח חיים בתוך מדינת ישראל כאשר סמאות מהסוג הזה מלוות הפגנות, ואני לא רוצה לבוא חשבון עם אנשי חב"ד; אין לי שום עניין. יש לי עניין שדברים מהסוג הזה לא ישמשו כסמאות, לא יהיו בכרזות, ולא יהיו בצעקות של הפגנות לגיטימיות נגד מהלך כזה או אחר. את זה הייתי רוצה.

אני רוצה לחיות בארץ הזאת במחלוקת, אבל אני מאמין שגם אנשי האופוזיציה בסיכומם של דבר רוצים אותו דבר. הם חושבים על דרך פוליטית אחרת, הם חושבים על דרך מדינית אחרת, הם רואים את הדברים הפוך ממני, אבל אני מעולם לא אעלה על דעתי שמישהו מהם הוא בוגד והוא לא רוצה את טובת המדינה.

אני קורא מכאן לכל אלה שמתנגדים להסכם, ואני מקווה שרובם לא ילכו בדרך הזאת; להתווכח, למתוח ביקורת, להפגין, לנאום, לכתוב, כל מה שאפשר לעשות במדינה דמוקרטית, שיעשה, אבל המונח: מוות לבוגדים, מן הראוי שיימחק ולא יתקיים.

אני רוצה לקחת כמה שניות מזמני כדי לומר מלות שבח גם לשר החוץ וגם לראש הממשלה. נכון שההחלטה תהיה החלטת ממשלה והחלטת הכנסת, אבל תמיד יש אנשים שנמצאים בצומת וצריכים לקבל את ההכרעה. שר החוץ, יחד עם ראש הממשלה, עמלו קשה על העניין. אני מלווה את ראש הממשלה בדרכו הפוליטית הרבה מאוד שנים, וככזה אני יודע עד כמה קשה כאשר צריך ברגע מסוים לקבל הכרעה, אף שהייתי בטוח, לאורך כל הדרך ולאורך כל הזמן, שבסופו של דבר, כאשר תצטרך להתקבל ההכרעה – היא תתקבל. אולי צריך הרבה מאוד אומץ רוח כדי לקבל החלטה שיש עמה סיכון, לקבל החלטה שיש עמה אומץ לשלום שהוא לא קטן מאשר אומץ במלחמה, ועל כך צריך לברך אותו.

עברו בערך 111 שנים מ-1982, מאז החלה העלייה הראשונה וההתיישבות הראשונה שעליה הייתי אומר ציונית-פוליטית בארץ-ישראל – – –

קריאה:

שר האוצר א' שוחט:

1882. 111 שנה מהקמת המושבות הראשונות, מאז תחילת העלייה הראשונה; מובן שהיתה בארץ קהילה קודמת, ואני אומר: במובן של עלייה ציונית והתיישבות בארץ. זה גם הרגע שבו התחיל הקונפליקט, זה גם הרגע שבאופן מהותי המאויים הלאומיים שלנו נעמדו בסתירה למאויים הלאומיים של האוכלוסייה הערבית שגרה בארץ. הלכנו דרך ארוכה, רוויית דם, רוויית מאבקים, רוויית מתחים, רוויית שגיאות, עם תמרורי דרך וצמתים פוליטיים, כמו הקמת המדינה, כמו ההכרזה על עצמאותה, כמו מלחמת ששת הימים, והיום הגענו לצומת שבו צריך לבחור את הדרך. הגענו היום לצומת שבו צריך לקבל הכרעה אמיצה בדבר השאלה האם אנחנו מנסים לתת תקווה לדרך אחרת, שמחד גיסא תבטיח את קיומנו כאן, תיתן לנו אפשרות לחיות בשלום, ומאידך גיסא תנתק ותוציא מחוץ למערכת את הקונפליקט הצבאי והקונפליקט הלאומי בינינו לבין הערבים שחיים בארץ הזאת.

גם אני מלא חששות, גם אני חושב שדברים צריכים להיעשות בזהירות, אבל כאשר אני שם על כף המאזניים את הסיכוי לדרך חדשה, את הסיכוי לשלום, אל מול המצב שבו היינו, אני חושב שאני בלב שלם מביט אל עצמי, מביט אל האחרים, ואומר שזה הזמן לעשות את הצעד, וזה הזמן לקבל את ההחלטה הנכונה.

גמר חתימה טובה לחברי הבית ולכל ישראל.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני שר האוצר, יש לי שאלה אליך בתפקידך כשר האוצר, לא בעניין הזה. הבוקר הוציא בג"ץ, לבקשתי, צו ביניים נגד הממשלה בנושא ועדת-שבס וסדר העדיפויות, לגבי היישוב שלי. חבר הכנסת אריה דרעי אמר כאן, שהוא פונה אליכם שאולי בשעה טובה כזאת הממשלה תחליט שהיא נוהגת כמו שצריך כלפי היהודים שגרים שם. אני שואל אותך, כשר האוצר, לאור פסיקת בג"ץ מהבוקר, האם תביא את זה לממשלה?

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, דקה וחצי לטובת השטחים.

שר האוצר א' שוחט:

אני חושב שהחלטת הממשלה וועדת הכספים של הכנסת היא החלטה נכונה. אני חושב שכממשלה אנחנו צריכים להיות אחראים לקיום אורח חיים תקין ומתן שירותים לכל יישוב, גם ביהודה, גם בשומרון וגם בעזה.

חיים קופמן (הליכוד):

זה היה לפני ההסכם. כך יהיה גם אחרי ההסכם?

שר האוצר א' שוחט:

אינני חושב שהממשלה צריכה ליצור עדיפות פוליטית כפי שהיה בעבר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר האוצר. חברי הכנסת, נא להקפיד על הזמן, עשר דקות לכל נואם. חבר הכנסת אריאל שרון, בבקשה; אחריו – השר אמנון רובינשטיין, ואחריו – חבר הכנסת רפאל אדרי.

אריאל שרון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה היה יכול להיות יום אחר, יום של הסכמה לאומית רחבה. זה היה יכול להיות יום של תקווה אמיתית לשלום ולפיוס עם הפלשתינים. זה היה יכול להיות יום אחר, יום שהיינו יוצאים יחד בתוכנית של הסדר מדיני אמיתי, אחראי, רציני, שאין בו כל כך הרבה סכנות – בכל הסדר יש סכנות, אבל פה כמות הסכנות היא מעל ומעבר לכל היגיון ולכל מה שעם יכול להרשות לעצמו – הסדר שאינו דגם ניסיוני בלתי הפיך.

לו רציתם, כך היה קורה. אבל לא רציתם. לא הבנתם שגם לשלום צריך הסכמה לאומית רחבה, אחרת לא יצלח.

גדעון שגיא (העבודה):

צריך גם הסכמה של הפרטנרים למשא-ומתן.

אריאל שרון (הליכוד):

בשתי שאלות אני נתקל ללא הרף. הראשונה: האם אינך סומך על יצחק רבין, רמטכ"ל ששת הימים? אני מצטער לומר לכם, חברי הכנסת, הכרתי את רבין איש הצבא והערכתי אותו מאוד. אך אין זה אותו אדם. לצערי – ואני אומר "לצערי" במלוא הכנות; לא היה לי מעולם ריב כלשהו עם יצחק רבין, במשך יותר מ-40 שנה – לצערי, לא נשאר מאומה מכל עקרונות הביטחון הציוניים שלו. בשישה ימים שחרר את חבלי המולדת, ביוני 1967. ובשישה ימים, בספטמבר 1993, קרס והתמוטט וחתם על הסכם הכניעה לערפאת בבית הלבן, הסכם גרוע אפילו למי שרוצה פשרה. לא מדובר כאן בעזה

ויריחו תחילה, אלא הכול ומייד, לפי לוח זמנים שעליו התחייב, לרבות משא-ומתן על ירושלים ומתן זכות השיבה.

והשאלה השנייה: למה לא לנסות? הרי אנחנו רק מנסים. והיה והניסיון לא יצליח, נחזיר את המצב לקדמותו. מה, אתה מזלזל בצה"ל? מוסיפים ושואלים. אדוני היושב-ראש, אני מכיר את צה"ל טוב יותר מרוב היושבים כאן, מימין ומשמאל. השתתפתי בכל מערכות ישראל, ואני רוצה לומר לכם שצה"ל איננו כול יכול. לדוגמה, בימים אלה – 20 שנה למלחמת יום הכיפורים, שרק במחיר כבד ביותר הסתיימה כפי שהסתיימה. וזאת לזכור, היא לא התרחשה במרכז הארץ.

אני מזהיר כאן: לא ניתן יהיה להחזיר את המצב לקדמותו, כי לא סיכמתם מראש אפשרות כזאת. יש לזכור, ארצות-הברית עומדת מאחורי ההסכם. הסכמתם לגורמים בין-לאומיים שיעמדו כחיץ בינינו לבין ארגוני הטרור. וכי נפגז קנדים ואמריקנים ואיטלקים, או נירה בנורבגים, בהולנדים, בבריטים? לא נעשה זאת, ובצדק.

מה שעושים הפעם הוא בלתי הפיך, וצריך לדעת זאת. לצערי, עשיתם את הדבר הרציני ביותר בחיינו, בדרך הכי פחות יסודית.

גם עכשיו אתם יכולים עוד למנוע הרבה מן הסכנות, אם תעשו את הדברים הבאים: הורידו את דגלי אש"ף מעל חומות העיר העתיקה בירושלים והניפו את הדגל הכחול-לבן. סגרו מייד את מטה אש"ף בירושלים, ב"אוריינט האוס", לפני שהבניין יהפוך לבית הממשלה הזמנית-קבועה של אש"ף, ואל תאפשרו פתיחת משרד כלשהו של האוטונומיה, אחרת תהפוך ירושלים לבירת המדינה הפלשתינית. ישבו יהודים בכל מקום בירושלים. אני מזהיר: כל חלק מירושלים שבו לא יחיו יהודים, לא יהיה בידינו.

אל תחזירו פליטי 1967 ומלחמת העצמאות. צה"ל וכוחות הביטחון של ישראל הם שיהיו אחראים לביטחון חוץ ולביטחון פנים, פרט לענייני חוק וסדר שבין ערבים לבין עצמם, וייהנו מחופש תנועה מלא. לא יורשו אנשי אש"ף מזוינים או בלתי מזוינים להיכנס לכל חלק של ארץ-ישראל ממערב לנהר הירדן.

אסור שייכנס כוח בין-לאומי.

כדי למנוע פגיעות במתיישבים יהודים ולמנוע מלחמה בין יהודים לבין ערבים צריך לקבוע עכשיו שהאוטונומיה לא תחול על האזורים המיושבים ביהודים, צירי התנועה המחברים את הים התיכון עם נהר הירדן וים-המלח, ובין הים התיכון לנגב המערבי ורצועת-עזה. כבישים אלה משמשים את רוב האוכלוסייה היהודית המתגוררת ביש"ע.

כמו-כן לא תחול האוטונומיה על אזורי ביטחון נוספים. יהיה רצף טריטוריאלי יהודי. האוטונומיה לפלשתינים, שהיא תוכנית גרועה בפני עצמה, אבל זה מה שחתמתם, תהיה אחת, אך ללא רצף טריטוריאלי, והיא תכלול את מרבית האוכלוסייה הערבית. יהיה חופש תנועה אזרחי לכול, פרט למשטרה הפלשתינית שתוכל לנוע רק בתחומי נפות האוטונומיה הערביות, ובכך יימנע החיכוך העיקרי בין המתיישבים היהודים לבין המשטרה הפלשתינית.

אני מתריע, שאם לא נעשה כך תהיה מלחמה ממש בין המתיישבים היהודים לבין המשטרה הפלשתינית.

יש לחזק את היישובים היהודיים ביש"ע ולהפסיק את האפליה והקיפוח על-ידי הממשלה כלפי יהודים שחיים שם. ממשלת ישראל, שמגייסת היום כספים ברחבי העולם לאוטונומיה של אש"ף, מפלה היום לרעה אזרחים יהודים החיים באותם שטחים.

אני פונה מכאן לאזרחי ישראל תושבי ירושלים ושפלת החוף: דעו לכם וזכרו, לא אתם מגינים על מתיישבי ההר, הם המגינים עליכם. הם, המתיישבים בהר אפרים, ביצהר, בתפוח, במגדלים, באריאל, באלון-מורה, בקדומים ובמקומות אחרים, בבית-חג"י, בכרמל, במעון, בבית-יתיר, בסוסיא ובשמעה שבהר חברון, בנווה-צוף, בנחליאל ובעטרת, בטלמון ובדולב, במעלה ובנילי שבחבל בנימין. הם יגנו על עצמם, הם לא יזוזו ממקומותיהם, הם לא ייכנסו תחת שום שלטון פלשתיני, כאשר אתם, לצערי, תחגגו בריקודים עם מחבלי אש"ף, וחלקכם, לבושת, עטופים בדגלי המרצחים.

אני מדבר אליכם כיהודי אל יהודים, איך יכול להיות שביום אחד, בשבוע אחד, מוחלים על הכול? לעתים עומדים במצבים שבהם אין ברירה, לעתים עומדים במצבים כאלה, אבל מה הם פרצי השמחה האלה, הריקודים האלה? איך יכול עם לנהוג כך?

אני יהודי, ואני חושב שהיהודים כפרטים הם אולי המוכשרים ביותר שיש. הם כשרוניים, חכמים, הם תרמו תרומה לעולם בערכי מוסר ובחוכמה.

מרדכי גור (העבודה):

במקרה הזה – – –

אריאל שרון (הליכוד):

איני מזלזל במישהו אחר, אני מדבר על יהודים, אני מדבר כיהודי אל יהודים: אין עם שתתם כל כך הרבה, אבל כנראה כעם עוד יש לנו הרבה מה ללמוד. כפרטים אנחנו גדולים, כעם התגלינו בצורה הקשה ביותר. אני אומר שלעתים אין ברירה, אבל מהי השמחה הזו? מהי הרינה הזו? מה הם הכרכור והפיזוז האלה? מעט איפוק, תנהגו בכבוד, תלמדו מהערבים כיצד הם נוהגים. איש מהם עוד לא רוקד עטוף בדגל ישראל, גם לא הייתי רוצה שירקוד עטוף בדגל ישראל, כי זה לא יהיה טבעי לאחר 100 שנות מלחמה. אך מה אתם עושים? אני רוצה לומר לכם: כאשר אתם תחגגו בריקודים, הם יעמדו על ההר, והם לא יהיו לבדם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, סליחה – השר אמנון רובינשטיין. אומנם כאן הוא מדבר כחבר כנסת, כי הוא גם חבר כנסת, אבל לא התכוונתי לפגוע במעמד. הזמן המוקצה לכולם הוא אותו זמן.

מרדכי גור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לאור הדיבור של שרון על היהודים, האם אפשר להצטרף למועדון?

היו"ר ד' שילנסקי:

למועדון היהודים? אם זה קשור בפסיקתי, אני פוסק שאתה יהודי כשר לכל דבר, ואני בטוח שגם השר חושב כך.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מלים שנאמרות מעל הדוכן הזה, יש להן תפקיד כפול: הן מבטאות רחשי לב, אבל הן גם רושמות הכרעה מדינית בספר דברי הימים. רחשי הלב הם ברורים: אין שמחה, אין פיזוז, כדברי חבר הכנסת שרון, ובלב כל ישראלי חושב מתרוצצים זה בצד זה ספק וחשש, חרדה ותקווה, קרקור בטן וגם משאלת לב. מי מאתנו אינו כואב את אשר עשה לנו ערפאת, את אשר עשו לנו אנשיו? יש מישהו מאתנו ששכח או מחל? אך אנו חברי בית-הנבחרים, ואנו מצווים לא רק על רגשות אלא גם על קבלת הכרעה, הכרעה אשר עליה אנו עתידים ליתן את הדין גם בפני ציבור שולחינו וגם בפני מי שיכתוב את ההיסטוריה של מדינת ישראל בימים אלה.

הכרעה כזו נפלה לפני 15 שנה באותו חודש, כאן בכנסת. ומה לא שמענו אז? דברים ששמענו כאן עכשיו שמענו אז. דברי אזהרה, דברי התרעה, דברי אפוקליפסה עכשיו. בזה אחר זה עלו מתנגדי ההסכם ואמרו שסכנה קיומית נשקפת לעם ישראל, וחבר הכנסת חיים קורפו מהליכוד אמר כי נכנסנו גם לסיכון של מדינה ערבית פלשתינית, ודובר המפד"ל קרא קריאה גדולה ואמר כי אנו הולכים להיות מובסים בהסכם כניעה. אבל בצד הבכי והנהי הזה נשמעו גם דברי אזהרה, ששלעצמם אמרו משהו. אני זוכר, למשל, את השר ארנס, אשר עלה על הדוכן הזה ואמר דברים של טעם, הצביע על הסיכונים, על הסיכון שמצרים תפר את הסכם הפירוז, שתקרב אט-אט את כוחותיה, שנחזור למצב שבו צבא ישראל ניצב נגד צבא מצרים, לא לאורך תעלת סואץ אלא על קו הגבול הבין-לאומי.

כשלעצמם הדברים האלה הם סבירים, אי-אפשר לומר שהם בכלל לא באו בחשבון, אלא שתי שגיאות עשו המתנגדים להסכם קמפ-דיוויד, כאז כן עתה. שגיאה ראשונה: הם לא שמו לב לכך שכנגד הסיכונים המחושבים והמבוקרים של הסכמי השלום, יש גם סכנה מוחשית ביותר הנובעת מהמשך הסטטוס-קוו, מגלישה למצב של מלחמה נוספת, של שפיכות דמים נוספת, מהסכנה שבאה לידי ביטוי, לאחר תקופת שאננות ובטחה, במלחמת יום הכיפורים, שאת זכרה אנו מעלים היום. הם התעלמו מדבר נוסף: הם התעלמו לחלוטין מכך שכנגד הסיכון המחושב יש גם סיכוי גדול, סיכוי שהתגשם בפועל והזים את כל דברי הנבואה הקודרת. דהיינו, הסיכוי שההסכם יישמר, שסיני יישאר אזור מפורז, שלא נמשיך להתכתש עם צבא מצרים על תעלת סואץ, אלא יהיה לנו גבול שקט בדרום. הם לא הביאו כלל בחשבון שיש אפשרות שהטוב יקרה, והטוב קרה.

שימו לב לעניין אחד נוסף, שמשום-מה נפקד מקומו בכל הדיונים שהיו כאן: ההסכם עם מצרים הביא לנו לא רק גבול שקט בדרום וחסך לנו דמים וגיוס מילואים, הוא הוריד באורח דרסטי את נטל הביטחון.

רבותי, לפני הסכם השלום עם מצרים, בשנים שקדמו לו, נטל הביטחון בלע 25% מהתל"ג. בשנה אחת, ב-1976, 30% מהתל"ג. תקציב הביטחון בשנת 1976 היה 38.6% מתקציב המדינה, ללא פירעון חובות. כמה, אתה חושבים, ירד נטל הביטחון בשל ההסכם עם מצרים, בשל השקט שהיה לנו בדרום? נטל הביטחון, שהיה אז למעלה מ-25%, ירד השנה ל-7.2% מהתל"ג וירד בשנה הבאה ל-6.5% מהתל"ג. ירידה לרבע, 25% ממה שהיה לפני ההסכם עם מצרים. וירידת נטל הביטחון, נושא שכלל לא מעניין כאן חלק אחד של הבית, אפשרה לנו את השגשוג, את הצמיחה, את ההשקעות הגדולות ברווחה ואת המשק הישראלי שאפשר לנו קליטת כמעט חצי מיליון עולים ללא ירידה בתוצר.

זה לא ביטחון? רק טריטוריה זה ביטחון? הימין הישראלי, לא כל הליכוד, רוב הליכוד, מנהיגות הליכוד, יש להם רק תפיסה אחת של ביטחון, תפיסה פטישיסטית של ביטחון. מה שיותר שטח – יותר ביטחון.

דוד מגן (הליכוד):

רק כרגע שיבחת אותנו. מי עשה את השלום עם מצרים?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

התפיסה היא טריטוריאלית בלעדית, אין שום מרכיב כלכלי בביטחון. ג'באליה שלנו – טוב לנו; ג'באליה לא שלנו – רע לנו. זוהי המשוואה.

אבל יש עוד דבר אחד שהציג הימין כאן, בניגוד לתקופה של מנחם בגין, בניגוד לתקופה שבה התפיסות המדיניות של הרצל וז'בוטינסקי שלטו בימין הישראלי. הוא הציג לנו תפיסה מזויפת לגמרי של עתיד המדינה.

לכאורה אומר חלק מאנשי הליכוד, שוב, לא הרוב, יש שם אנשים אמיצים, כמעט כל ראשי הערים של הליכוד מורדים בקו הקיצוני של מנהיג הליכוד וחבריו, אבל היום, בכנסת הזאת, מציג לנו לכאורה הרוב בליכוד את העמדה הזאת: אנחנו לא מתנגדים להסכמי קמפ-דייוויד, רק לצורה שבה פירשתם אותם, רק למשא-ומתן בהסכם עם אש"ף. כלומר, הם טוענים שאם היינו ממשיכים לנהל את המשא-ומתן עם המשלחת למדרד, היינו משיגים יותר ממה שהשגנו בהסכם עם ערפאת; שהגברת חנאן עשראווי היתה מצליחה לכפות על אש"ף-תוניס את מה שערפאת מתקשה והתקשה להעביר, והעביר רק במאמצים בתוך המחנה הפלשתיני; שאם חידר עבד אל-שאפי היה אומר להם: אתם מוכרחים לקבל את הוצאת ירושלים מהאוטונומיה, אש"ף-תוניס היה אומר: אם אומר את זה נציג המשלחת הפלשתינית בווינגטון, מי אנו שנתנגד. הלוא כל השומע יצחק לכם. הרי זה לא רציני. האמת היא אחרת לגמרי. האמת היא, ואפשר היה לשמוע את זה כאן, אתם חזרתם בכם מהסכמתו של ראש הממשלה מנחם בגין, זיכרונו לברכה, לאוטונומיה מלאה בהסכמי קמפ-דייוויד. זו האמת.

דוד מגן (הליכוד):

משר חינוך היינו מצפים למידה פחותה של דמגוגיה. קצת פחות דמגוגיה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

מפלגה רשאית לחזור בה מעמדותיה, זה לא נורא. אבל מה שנורא בעמדה, אני אומר, לא של כל הליכוד, בעמדת המנהיגות הנוכחית של הליכוד, זה התוכן של התפנית. התוכן של התפנית סוטה לחלוטין מכל מה שתנועת החרות ותנועת ז'בוטינסקי דגלה בו, שכן הם בעצם אומרים: אנחנו כן נמשיך בסטטוס-קוו, אנחנו נמשיך במצב שבו ל-2 מיליוני פלשתינים אין זכויות פוליטיות, שהם נתונים לשלטוננו בלי זכות להכריע את גורלם במו הצבעתם. ואת זה הם אומרים בעולם שבו הכרה בזכות הגדרה עצמית היא אוניברסלית, בעולם שבו האפרטהייד התמוטט, שברית-המועצות הכירה בעיקרון הזה, וקרסה בשל סירובה להכיר בעיקרון הזה, את זה הם אומרים בעולם העומד על העיקרון הזה. ולכן לא ייפלא, שאם הם הגיעו למצב כזה שהם דורשים שהמדינה היהודית היחידה בעולם תשלוט על עם לא לה בלי לתת לו שום זכות, הם גם מדברים על רוב יהודי.

ושימו לב, רבותי חברי הכנסת, מה המשמעות של רוב יהודי? חבר הכנסת אסעד אסעד, קולו כשר כלא-יהודי כאשר הוא מתנגד להסכם, אך פסול כאשר הוא יתמוך בהסכם? חבר כנסת לא-יהודי, ששכל את חבריו במלחמות ישראל, פסול רק משום שהוא לא-יהודי? ומה בעצם אומר הליכוד, מנהיגות הליכוד, שקיבלו שני חברי כנסת מהציבור האזרחי הערבי בישראל?

יצחק שמיר (הליכוד):

דנים על הליכוד היום?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

כן, דנים על הליכוד, חבר הכנסת שמיר, דנים בכם, שאתם מקיימים שם בחוץ הפגנה תחת הכותרת: רוב יהודי. ומה אתם מציעים במסגרת הרוב היהודי הזה? אתם מציעים ללכת לעם. ובעם הזה יש אזרחים לא-יהודים. הם יצביעו במשאל העם? הם יצביעו בבחירות? או שמא אתם מתכננים לפסול גם אותם? שמא אתם מתכננים גם לומר שאזרח ערבי לא יכול להשתתף במשאל עם על ההסכם? מה אתם רוצים בכלל? מה משמעות המלים רוב יהודי?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רובינשטיין, הארכתי את זמנך.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני מסיים. אדוני היושב-ראש, היו לי הרבה דברים לומר, אבל אני רוצה לסיים בדבר שאני חושב שנכתב כאילו למען ימים אלה. ראש הממשלה קרא בווינגטון מדברי קהלת על הזמן והעת. ועל הדברים האלה של קהלת נכתב במדרש קהלת-רבה, שמוסיף רק שתי מלים לכל אחת מהמשוואות האלה, ואני רוצה רק לקרוא מהמדרש הזה.

"עת להרוג בשעת מלחמה ועת לרפוא בשעת שלום; עת לפרוץ בשעת מלחמה ועת לבנות בשעת שלום; עת לבקש בשעת שלום ועת לאבד בשעת מלחמה; עת לקרוע בשעת מלחמה ועת לתפור בשעת שלום; עת לאהוב בשעת שלום ועת לשנוא בשעת מלחמה; עת מלחמה בשעת מלחמה ועת שלום בשלום;" עת שלום בשלום.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת רפאל אדרי, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת יצחק שמיר, ואחריו, אחרון – השר שמעון פרס.

רפאל אדרי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, חברי הכנסת, העם היהודי הוכיח כי הוא אחד העמים החזקים בהיסטוריה האנושית. החל מתקופת התנ"ך ולאורך כל ההיסטוריה אנו מצויים במבחן ההישרדות. גאוותנו מעולם לא נפלה, ודווקא כשאחרים חשבו שהכריעו את רוחנו, קמנו כעוף החול האגדי, ובכך היתה עוצמתנו.

האם נהיה אמיצים מספיק לחתום שלום עם אויבינו, גם אם הם השפלים ביותר, ובכך להפסיק את מעגל השכול?

הסכסוך הישראלי-הפלשתיני לא החל ב-1967. שנת 1967 היתה מפנה בסכסוך שהחל למעשה לפני 100 שנה, 100 שנה של איבה עמוקה, שנאה איומה שהשתרשה וגבתה את קורבנותיה משני הצדדים, משני העמים, איבה וטינה שהסלימו כל פעם לשיאים חדשים; ואל לנו לשכוח ולו לרגע את העבר.

למען ההווה ולמען העתיד, למען חיילינו-ילדינו, למען תינוקות של בית רבן, עלינו לשים קץ, לשים סוף למאבק העקוב מדם בין שני האמים, ויפה שעה אחת קודם.

אין אנו באופוריה, כלל וכלל לא, שכן אופוריה נחלת התמימים היא, והתמימות רחוקה מאתנו והלאה, ולא בכדי. אנו יודעים בדיוק מי הפרטנרים שלנו, ואנו יודעים בדיוק עם מי עלינו להידבר על מנת להשיג שלום. אין זו קלישאה ששלום חותמים עם אויבים, גם אם הם המתועבים ביותר, משום שאי-חתימה על ההסכם פירושה המשך שפיכות הדמים בשני הצדדים.

דווקא בימים אלה עלינו להתייצב יחדיו ולהירתם כולנו כעם מאוחד על מנת להבטיח את הצלחת התהליך שהחל בימים האחרונים.

צר לי שחברי מהליכוד מסרבים לראות את הבשורה החדשה הפורצת מתוך ההסכם שחתמנו עם הפלשתינים. במשך שנים אפשרנו למתנחלים לפתח את הססמה של "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". הססמה הזאת היא אם כל החטאים. היא רוצה להחזיר אותנו לתקופות החשוכות של העם היהודי, שבהן הוא היה חסר מגן ומועד לפורענות.

מה קורה לכם, חברי מהליכוד? חלק מראשי המפלגה מתנגדים להסכם, בעוד חלק נכבד מתומכי המפלגה חושבים אחרת. ואני מבקש לשאול, היכן היו תומכי הליכוד בהפגנות שארגנתם? עשרות האלפים שהצלתם להוריד לכביש באו מקרב המתנחלים בלבד. רק כיפות סרוגות היו שם. על מה אתם מדברים, כאשר אתם אומרים שחצי העם מתנגד להסכם עם הפלשתינים? אלו סממנים ריקות מתוכן.

אדוני היושב-ראש, האמת היא פשוטה הרבה יותר, גם אם היא כואבת יותר. תומכי הליכוד חושבים שצריך לתת צ'אנס לשלום. אתם, בליכוד, רוממתם את קדושת הסטטוס-קוו לשמים, אבל הציבור מאס בטריקים האלה. לא רק הציבור שלכם, אלא רוב העם הזה צפה בצורה שבה מזמזמת את שיחות השלום והפכתם אותן לחוכא ואיטלולא.

ראו עכשיו מה קורה. אתם מתנגדים להסכם, וחלק גדול מהציבור שלכם חושב אחרת. במקום לבחון את ההסכם מקרוב, נקלעתם להיסטריה מילולית מעוררת חלחלה. השוויתם את הסכם רבין-פלשתינים להסכם היטלר-צ'מברליין, השוויתם את ממשלת ישראל ליודנראט, אמרתם שהשלום היה מזרז שואה חדשה.

אל תטילו אימה על הציבור, אל תבהילו אותו. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עם ישראל חכם ונבון, לעתים קרובות הוא אף מתעלה על נציגיו. הציבור הישראלי, וגם הציבור שלכם, לא יקנה את הסחורה שאתם מוכרים לו. הוא ישקול, הוא ילמד ויכריע בבוא העת, ויעדיף את דרך השלום, הביטחון והתבונה.

חברי מהליכוד, בדבריכם אתם נוטעים רושם שאנחנו עם חלש וחסר ישע, הנטול כל אמצעים להגן על עצמו. האם אתם מאמינים בכך? האם כך אתם חושבים באמת?

צר לי על הסגנון חסר הטעם שאימצתם במאבק נגד ההסכם. תשובה חלקית קיבלתם כבר בסקרים המתפרסמים בעיתונים. נכון לעכשיו, יותר מ-62% תומכים בהסכם, ועוד היד נטויה. הציבור מבין את המצב החדש טוב יותר מחלק מהפוליטיקאים.

יצחק שמיר (הליכוד):

יש סקרים מעודכנים יותר.

רפאל אדרי (העבודה):

לרגע זה, מה שאני יודע.

הציבור הישראלי עייף משפיכות דמים אין-סופית ומהשכול המשתק. גם שכנינו הפלשתינים עייפו ממעגל הדמים. הגיעה העת לחיות בשלום. זהו מפץ גדול של תקווה וציפייה, העשוי להאיר את שמי המזרח התיכון למען הדורות הבאים.

ממשלת ישראל נקטה מדיניות אקטיבית, אשר מובילה לתוצאות בכל תחומי החיים: בנייה, חינוך ותרבות, עבודה ורווחה, תעשייה ותיירות, והחשוב מכול – תהליך השלום. אל יקל הדבר בעינינו. חתימת ההסכם מלווה בחששות מפני העתיד, אולם על מנת להניע את גלגלי השלום יש צורך לקבל החלטות אמיצות, הכוללות סיכונים מחושבים, ואל לנו לחשוש מצעדים המובילים לשלום עם עמי האזור, לשגשוג המדינה והמזרח התיכון.

כולי תקווה שבעקבות הסכם זה ייחתמו הסכמים נוספים. פירושו של דבר, מעבר למשמעות הביטחונית, ששיעור התוצר הלאומי הגולמי המופנה לביטחון ירד מ-28% ל-8% בשנה. משמעות הדבר הפניית תקציבים לפיתוח, לתשתית בדיר, לזוגות צעירים, שיפור במערכת החינוך, השקעות פנים וחוץ, יצירת עשרות אלפי מקומות עבודה והפניית תקציבים גדולים יותר לרווחה.

לירידת המתח הביטחוני משמעותיות כלכליות נוספות: תיירות מסיבית מכל רחבי העולם לישראל ולמזרח התיכון.

מה לא נאמר על האפשרויות שייפתחו אם ייכון שלום במזרח התיכון? מלך מרוקו חסן השני עמד על כך עוד בשנות ה-70, כאשר התייחס למפגש הטרגי בין היהודים לבין הערבים, והוא הוסיף ואמר: אילו יכול להפגיש בין המשאבים של העולם הערבי לבין החוכמה והגניוס היהודי, המזרח התיכון היה מתפתח ומשגשג. כך אמר המלך בהזדמנויות שונות בעבר.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, בהזדמנות זו אני מבקש להודות למדינת מרוקו ולמלך חסן השני, הפועל ללא ליאות במשך כ-20 שנה בניסיונות ליצירת הידברות בינינו לבין מדינות ערב. ביקורם הגלוי של ראש הממשלה ושל שר החוץ במרוקו הוא סימן לבאות. קבלת הפנים המלכותית, הטקסים הצבאיים והממלכתיים שלהם זכו רבין ושמעון פרס, והאירוח והלב הפתוח מעידים על הרצון האמיתי ליצירת נורמליזציה בין עמי האזור.

אדוני היושב-ראש, מעטות הן שעות המבחן של עמים ומדינות. אנו ניצבים בפני שעת מבחן, שעשויה לשנות את גורלה של ישראל ואף את גורל שכנותיה. מסיבה זו אני מוקיר ומעריך אחדים מנציגי האופוזיציה, ובמיוחד מהליכוד, על שהצליחו להתעלות מעל שיקולים צרים וכיתתיים לטובת האינטרס של כלל הציבור.

אדוני חבר הכנסת אסעד אסעד, דברייך שיצאו מהלב נכנסו אל הלב, וכל הכבוד לך. לידידי חבר הכנסת רוני מילוא, יישר כוח. יקירי חבר הכנסת מאיר שטרית, אל תערוץ ואל תיחת, כי השם אלוהיך עמך. ידידי חבר הכנסת עובדיה עלי, זוהי שעת מבחן.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

איך זה שבמפלגת העבודה אין שום צדיק אחד כזה, רק בליכוד? אף אחד במפלגת העבודה, הכול סדום ועמורה.

רפאל אדרי (העבודה):

לידידי וליקירי מאגודת ישראל, לרבי מגור, נשיא מועצת גדולי התורה, ולרבנים חברי מועצת גדולי התורה, אתם ואנחנו, שמאמינים בנצח ישראל, אתם וכולנו, שמאמינים כי המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא – אני פונה אליכם למען תינוקות של בית רבן. אנא, הורו לחברי הכנסת מטעמכם להצביע למען עתיד טוב יותר, למען עתיד עמנו שבע הייסורים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי מהליכוד, חוכמה קטנה מאוד לדחות כל מהלך רק משום שהוא נולד בצד השני של המתרס. החוכמה האמיתית נמצאת בקרב אותם נציגי ציבור שיש להם יכולת הנפש, עוז הרוח, האומץ להתעלות ולבחון כל מהלך לגופו.

בבוא היום תשפוט ההיסטוריה את אלה מבינינו שלא עמד להם עוז רוחם כדי להושיט יד למפנה ההיסטורי.

בואו נביט אל המחר, אל הסיכוי לשים קץ לעצב המשתק של השכול, של היתמות, של האובדן. בואו נביט אל המחר, לקץ האלמנות, לקץ הדמעות ולתחילתו של יום חדש. בואו נביט אל המחר שיאיר על כולנו, בין שאנו מחייבים את ההסכם ובין שאנו מתנגדים לו.

כולי תקווה כי יתגשם הפסוק מספר ישעיהו, פרק ב', פסוק ד': "וכתנו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה". תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל אדרי. אני מזמין את חבר הכנסת יצחק שמיר.

יצחק שמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני 15 שנה, ב-25 בספטמבר 1978, התנהל במליאת הכנסת הדיון המרתוני על אישור הסכמי קמפ-דייוויד. הייתי אז יושב-ראש הכנסת, והייתי חייב להאזין לכל הנאומים. אומנם לבי לא היה שלם עם כל סעיפי ההסכמים ההם, אך נוכח ההשוואות הרבות החוזרות ונשנות בין ההסכם שאנחנו דנים עליו היום להסכמי קמפ-דייוויד, אי-אפשר שלא לראות את ההבדל העצום והפער הרב בין נושאי הדיון היום ואז.

קודם כול, עם מי חתמנו הסכם אז, ועם מי היום? לפני 15 שנה חתמנו על הסכם עם אנואר סאדאת, נשיאה של מצרים, המדינה הערבית הגדולה והחשובה ביותר. משמעות ההסכם היתה, כי מצרים יוצאת ממעגל המלחמה הערבית נגד ישראל. ואילו היום, החותם הוא ערפאת, לא ראש מדינה, אלא ראשו של אחד מארגוני הטרור הערביים – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

נשיא מדינת פלשתיין.

יצחק שמיר (הליכוד):

– – אדם שרק לפני ימים מספר היה במצב של אפיסת כוחות, פושט רגל ופושט יד, נטול כמעט כל תמיכה מצד מדינות ערב. ישראל החליטה משום-מה להרימו מאשפותות ולהעלות יוקרתו לגבהים שעליהם לא חלם.

ההסכם עם ישראל הביאו לבית הלבן כאורח נשיא ארצות-הברית וכבן-שיחם של בכירי הסנאטורים וחברי הקונגרס. מאז ההצגה בווישינגטון משוכנעים יודעי דבר בבירת ארצות-הברית, שערפאת יהיה נשיא המדינה הפלשתינית שכינונה קרוב.

לפני 15 שנה, כמעט איש בבית הזה לא חשב על מדינה פלשתינית קרבה. היום סכנה זו מתקרבת אלינו, בגלל משגה כבד שנעשה בצורה אימפולסיבית, ללא שיקול ומחשבה, כפי שהעניינים מתנהלים באחרונה במדינה ובממשלה.

לפני 15 שנה, איש לא העלה על הדעת שלאחר תום תקופת הסדר הביניים של האוטונומיה לא תהיה לישראל שום דריסת רגל ביהודה, בשומרון ובעזה. להיפך, היה לנו יסוד להאמין, שלאחר התקופה הזו תחול ריבונות ישראל על כל ארץ-ישראל המערבית, כפי שמנחם בגין, עליו השלום, תכנן והבטיח.

היום מונחים על שולחן הכנסת הסכמים קשורים בלוח זמנים דחוס, וכל יום עובר מקרב את שעת הנסיגות והכניעות.

הסכמים אלה, לפי מועדיהם, יחסלו אחד לאחד את כל הישגינו במלחמת ששת הימים. מאז 1967 עמלו ולחמו כל ממשלות ישראל, כל אחת בדרכה, למען שימורם של כל ההישגים האלה. לחמנו על

כך בשדות הקרב ובזירות המדיניות הבין-לאומית. היום באה ממשלת ישראל ומחליטה להפסיק את המלחמה הזאת.

יהודה, שומרון ועזה יועברו בשלבים מהירים לערפאת ולמרעיו, תחילה בהדרגתיות של אוטונומיה נדיבה, ואחר כך סופית בדרך פתרון הקבע. כך נקרעים מגופנו שטחי אדמה חיוניים ויקרים, מכורת אבותינו.

בירושלים – מעמדה הבלעדי של ריבונות ישראל נחלש והולך בדרכים שונות, והיד נטויה להמשכת ההידרדרות. מכינים את כניסתם של המוני פליטים ערבים לארצנו, פליטי המלחמות של 1967 ו-1948.

הגולן – למרות העמדת פנים של "תקיפות" מלאכותית הוא יועבר לסורים, והפעם בברכת ארצות-הברית.

ירדן – גם היא תקבל את חלקה.

ובסופה של השלמת התוכנית הנוראה הזאת תישאר מדינת ישראל חלשה, קטועת איברים חיוניים, בקווי החנק של 1949-1967.

לפני 15 שנה יכולנו להיות בטוחים, שבתום תקופת המעבר ישגשגו ויצמחו באזורי יהודה, שומרון ועזה יישובים יהודיים רבים, שיושביהם ירחיבו את המותניים של המדינה, ידאגו לעיבוי גבולותיה ויבטיחו נוכחות ישראלית משכנעת על גב ההר.

באותם ימים לא ראינו בחלומותינו הרעים ביותר מה תעולל ממשלה בישראל למפעל ההתיישבותי הגדול של למעלה מ-140 יישובים יהודיים, שהכו שורשים בפינות חיוניות של אדמת ארצנו, ויוכנסו עתה לסד של ניוון והשפלה, כאשר באין שום רזרבה קרקעית לרשותם – כי קרקעות המדינה ניתנו למועצת האוטונומיה – יהיו נידונים לחיים חסרי כל תוחלת של התפתחות, וביטחונם יהיה תלוי יומם ולילה בשמירה צמודה של חיילי או שוטרי ישראל, אשר יבטיחו את חייהם – לכמה זמן? – על אדמה שפתאום הפכה עבורם לאדמת נכר.

זו תהיה הפקרה מודעת של הטובים, הנאמנים והמצוינים שבין אזרחי ישראל. בנינו הטובים ביותר יהפכו לשבויים ובני-ערובה בתוך אוכלוסייה לא-יהודית. איזו טרגדיה של מעשה ידינו להתבייש.

לסיכום: מדינת ישראל עלולה להיקלע לתקופה חמורה מאוד בעטייה של הצטברות חריגה של משגים מדיניים עצומים.

זה נדיר מאוד בהיסטוריה של עמים, שבתקופה כה קצרה יכולות ממשלות לעשות כל כך הרבה שגיאות, מקסימום של משגים במינימום של זמן. והתוצאה: סכנות שאין למעלה מהן.

לא היו כל סיבה והצדקה למדינת ישראל במצבה, שהיה מצוין, לפעול בכוח כה רב נגד עצמה.

פרק זה יירשם בתולדות ישראל כדוגמה קלסית, איך אפשר להפסיד במלחמה חרף כל כך הרבה ניצחונות בקרבות.

סייע לכך, כמובן, הרצון הכביר של עמנו בשלום, אשר באין הנהגה לאומית בעלת עקרונות ומטרות ברורים, העם אינו מחוסן מפני סכנות ומלכודות.

שיכרון החושים של אופוריית השלום הכוזב משתק את כל חושי הזהירות, השמירה העצמית והעירנות הלאומית.

חברי הכנסת, אני רוצה להאמין כי יש רק דרך אחת להצלה ולהפסקת הגלישה במדרון: בחירות כלליות בשעה הזאת יכולות אולי לתת לעם פסק זמן על מנת לפקוח עיניים, לחשוב, לשקול ולחזור להיגיון השפוי ולשכל הטוב.

ובאמונה זו נשלח ברכות לשנה טובה וחכמה לעם ישראל בשעתו הקשה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת שמיר. אני מזמין את אחרון המשתתפים בדיון, את השר שמעון פרס.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בטרם אשמיע כמה דברי פולמוס, אני רוצה להתייחס ברצינות לשתיים-שלוש הערות שנשמעו כאן, מפני שגם לשעה זו יש דברים מאחדים. אני רוצה, בשם ההיגיון, לא בשם שום מפלגה, להסביר את הדברים.

חבר הכנסת אריה דרעי אמר שמוכרחים לקבוע קווים אדומים. הקו הראשון – אני מאמין שזה מאחד את כל חלקי הבית – ההתנגדות לזכות השיבה של התושבים הערבים. אני רוצה להסביר מדוע אדם כמוי – ואני אגיד את זה בלי שום אמוציות – אכן חושב שזה קו אדום.

יש ערבים ששואלים אותנו: מדוע לכם יש זכות שיבה ולנו אין? תשובתי הראשונה היא: אילו היו לעם היהודי 22 מדינות יהודיות, ספק אם מדינת ישראל היתה מחליטה על זכות שיבה לארץ-ישראל. זה ההבדל הראשון בינינו לבינם. דבר שני. כל אחד מאתנו מבין, שמאלה או ימינה, שזכות שיבה פירושה הפרת המאזן הדמוגרפי. מה שנקרא מדינה יהודית זה בעצם מדינה שיש בה רוב של יהודים.

משה קצב (הליכוד):

מה עם זכות השיבה?

שר החוץ ש' פרס:

עזוב, אתה לא מבין שום דבר.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת קצב.

שר החוץ ש' פרס:

ידידי היקר חבר הכנסת משה קצב, מנענו בעבר, בלעדיך. עשינו בביטחון. לא צריכים שום הצעת קצב בעניין הזה.

משה קצב (הליכוד):

איך תמנע? ערפאת ישב שם.

שר החוץ ש' פרס:

תאמין לי, אנחנו יודעים איך לעשות את זה.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת קצב, השמעת קריאת ביניים. שמעו אותה.

שר החוץ ש' פרס:

איש מאתנו לא עלה לארץ כדי להפוך את המדינה היהודית למדינה לא-יהודית. ועל כן, חבר הכנסת אריה דרעי, דבר זה מאחד את כולנו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

דבר שני – ירושלים. מה זאת אומרת, אנחנו צריכים "לייסנס" מכם לאחד את ירושלים?

רון נחמן (הליכוד):

כן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כן.

מיכאל איתן (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

מיכאל שלי, תפסיק להיות דמגוג.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מדבר על דמגוגיה? אולי דבר על מבצע-משה.

שר החוץ ש' פרס:

ירושלים אוחדה בידינו, היא תהיה מאוחדת. אלה דברים קדושים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שאל את חבר הכנסת יוסי ביילין מה הוא מוכן להעביר לערבים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לנדאו.

שר החוץ ש' פרס:

מה אתם רוצים, כל הזמן להכניס ספק?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני רוצה לדעת – – –

שר החוץ ש' פרס:

מה אתה רוצה, להכניס ספק? אתה יהודי עליון? מה אתה מתנשא?

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו איחדנו את ירושלים. לא נעשה מירושלים ברלין.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מוכן להחזיר את ירושלים, להקים מדינה פלשתינית.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת.

רון נחמן (הליכוד):

אתה משקר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן.

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור לכם שום דבר. ירושלים תישאר מאוחדת.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת אריק שרון, שלפי דעתי בנאומו נשמעה נימה קונסטרוקטיבית למרות הביקורת. אני רוצה להגיד לאריק שרון, שנאם היום נאום קונסטרוקטיבי, כמובן בהשוואה לנואמי הליכוד האחרים. אריק, ירושלים לא תהיה בירת האוטונומיה. האוטונומיה תקום ביריחו. שם יהיה המרכז האדמיניסטרטיבי שלה. ההיגיון של יריחו וההיגיון של ירושלים משיקים זה לזה. לא יעזור לכם שום דבר.

רון נחמן (הליכוד):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה תעשה אם פייצל חוסייני ישכור חדר וישים שם שלט — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה קורא קריאות ביניים ללא הרף. תעשה קצת הפסקה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה עכשיו להגיד לחבר הכנסת יצחק שמיר. הוא אמר: ב-1978 עם מי עשינו? חבר הכנסת יצחק שמיר, אתה ישבת בוועידת-מדריד, וחיידר עבד אל-שאפי אמר לך — ואתה לא זזת מהמקום — הוא אמר: אני מדבר בשם ההנהגה הלגיטימית של הפלשתינים, של אש"ף.

יצחק שמיר (הליכוד):

אש"ף לא היה שם.

שר החוץ ש' פרס:

אתה ידעת. תודה על האמת. אתה ידעת שהוא דיבר בשם אש"ף. איזו סמכות יש לך לדבר, ועל מי?

יצחק שמיר (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אתה הבאת את אש"ף למשא-ומתן. אתה אבי אבות אש"ף. לא נפחד ממך.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש ---

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לך תוותר. דמגוג.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה מקבל אזהרה ראשונה.

קריאות:

חגי מירום (העבודה):

טרוריסטים ---

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכולם לשבת. חבר הכנסת חגי מירום, אני מבקש לשבת. תן לי להשתלט על המצב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מכולם לשבת. חבר הכנסת עוזי לנדאו, יש קריאות ביניים, אתה קורא כל הזמן.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מכולם להירגע. אני רוצה שחבר הכנסת עוזי לנדאו ישמע את דברי. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה חרגת מהמקובל וניגשת לדוכן.

שר החוץ ש' פרס:

בכל פעם הוא מדבר על שקר. עם החשבון שלכם, של הליכוד – – –

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

אתם שפכתם את דמי, אתם העללתם עלי עלילות.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

ישב חבר הכנסת יצחק שמיר, בשם ממשלת ישראל, אילו הייתי ביבי נתניהו הייתי מראה לכם את העיתון שבידי, אולי שכחתם. כאן כתוב: השיבו את אלפי הפליטים הפלשתינים הביתה, יש להם זכות לשוב.

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

הרב בא-גד, אני אודה לך אם תשב.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

אומר מר שאפי באוזני מר שמיר, סביב אותו שולחן, תקשיבו ותשמעו מה הוא אומר. ושמיר יושב, חזק, איתן, איש עמי הגדול. הוא אומר: ירושלים הפלשתינית היא בירת מולדתנו ומדינתנו; סיפוחה של העיר הערבית בידי ישראל נשאר בלתי חוקי. שמיר יושב ושותק, יושב ושותק, ויושב אתו ושותק אתו. היושב-ראש ערפאת — — —

יצחק שמיר (הליכוד):

אתה עשית הסכם אתו.

קריאות:

רחבעם זאבי (מולדת):

אריאל שרון (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אריק וגנדי, הלוא אתם תקפתם אותו על זה.

אריאל שרון (הליכוד):

מה שתקפנו לא דומה למה שעשיתם.

יהושע מצא (הליכוד):

ביום כיפור היית שר ההסברה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, אריק שרון עונה לו. תן לו.

שר החוץ ש' פרס:

אני יודע שמר שמיר היה חלק מן – – – מצרפת, הוא נהיה אדם אנין טעם, ויש לו "מודה" מי לא מוצא חן בעיניו. ערפאת לא מוצא חן בעיניו. חוסיין מוצא חן בעיניך?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא כדי להתרפס בפניו.

שר החוץ ש' פרס:

חוסיין מוצא חן בעיניך? רק "חמאס" מוצא חן בעיניך?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה עזבת את חוסיין ואתה מדבר אל חוסייני.

חיים דיין (צומת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דיין, אני מבקש ממך להירגע.

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור שום דבר.

יצחק שמיר (הליכוד):

נכון, לא יעזור.

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור. אל תפחיד; אתה אל תפחיד. כאן לא מפחדים ממך, מה אתה צועק? שמונה שנים בזבזת את חיינו. שמונה שנים ראש ממשלה, שב ואל תעשה. דבר לא עשית. שלום לא הבאת.

יצחק שמיר (הליכוד):

אני בניתי בשמונה שנים.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אילו שמעו להצעתך בעניין הכור העירקי לא היתה קיימת מדינת ישראל. אתה אמרת, שאם נתקוף את הכור, ישראל תהיה — — —

שר החוץ ש' פרס:

זה יום גדול לכנסת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שיקול הדעת של האיש הזה מסוכן למדינת ישראל.

שר החוץ ש' פרס:

קשקשן אתה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אולי תדבר על מבצע-משה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אבקש מכולם להירגע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — נשארו במדבר סודן בגללך.

שר החוץ ש' פרס:

חברי הכנסת, זה יום גדול לכנסת — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

אתה לא מבין בזה שום דבר. אתה לא יודע על מה אתה מדבר, אין לך מושג לא באטום, לא בכורים, לא בהפצצות, בשום דבר אתה לא מבין.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לנדאו, אתה כבר קיבלת היום אזהרה אחת, זה דבר נדיר אצלי.

שר החוץ ש' פרס:

לא, הוא מפריע באופן שיטתי. אתה מפריע ומקשקש.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש ממך. אדוני השר, עוד רגע. חבר הכנסת לנדאו – – –

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה סכנה לעם ישראל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא.

שר החוץ ש' פרס:

זה יום גדול לכנסת, זה יום גדול לרוב של חברי הכנסת.

יהושע מצא (הליכוד):

יום שחור.

רן כהן (מרצ):

בשבילך שחור.

שר החוץ ש' פרס:

יום לא כל כך גדול לאחדות מסיעות הכנסת.

קריאות:

— — —

שר החוץ ש' פרס:

חברי הכנסת, זה לא יותר דיון — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת דראושה ובלומנטל, תפסיקו את הוויכוח ביניכם. חבר הכנסת דראושה, אתה מפריע לשר החוץ לדבר. אתה עונה לחברת הכנסת בלומנטל אבל מפריע לשר החוץ.

שר החוץ ש' פרס:

בעצם, אין כבר דיון על הסכם השלום. התברר שעל הסכם השלום יש רוב בעם ורוב בכנסת. הדיון היחיד הוא על משמעת סיעתית, רק על משמעת סיעתית.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תלכו לבחירות.

שר החוץ ש' פרס:

הצד הזה נתן חופש; והצד הזה, ראש האופוזיציה אומר לאופוזיציה – – –

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

תן לעם להחליט.

יהושע מצא (הליכוד):

לך לבחירות.

שר החוץ ש' פרס:

ראש האופוזיציה אומר לאופוזיציה: תן לאצבעות ללכת במקומך. תן לאצבעות ללכת במקומך. איזה ראש אופוזיציה. איך נקראת החברה הזאת שמוציאה את ספר הטלפונים?

קריאות:

"דפי זהב".

שר החוץ ש' פרס:

"דפי הזהב" של ראש האופוזיציה. תן לאצבעות ללכת במקומך. ידידי חברי הכנסת עלי, מאיר שטרית, אסעד אסעד, רוני מילוא. תן לאצבעות, לא למצפון. זה "דפי הזהב" שלך?

יהושע מצא (הליכוד):

עגל הזהב שלך.

שר החוץ ש' פרס:

גם אני הייתי ראש האופוזיציה, ואמרתי לחברי: נצביע בעד ההסכם. מדוע אין לכם מצפון לתת חופש הצבעה בעניין כזה? בעניין לאומי? מדוע אין לכם החופש?

חיים קופמן (הליכוד):

הם לא עושים תרגילים מסריחים כמו שעשית.

שר החוץ ש' פרס:

רוב העם, רוב חברי הכנסת – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מדבר על רוב העם? אדרבה, תן לציבור להחליט.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שמאי, שלום, הצטרפת לתזמורת?

חגי מירום (העבודה):

לך לבחירות להסתדרות, ואחר כך נראה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חגי מירום, אודה לך אם לא תעזור לי. אסתדר איכשהו. בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

קראתי את "דברי הכנסת", הרבה חברי כנסת בדרך כלל דיברו לעניין, דיברו על העתיד.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה לא מדבר לעניין, אתה מוליך שולל את הכנסת ואת העם.

שר החוץ ש' פרס:

מצא, מצא שאי-אפשר לאכול אותה.

חגי מירום (העבודה):

זה לא מצא, זה מרור.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בורג.

יהושע מצא (הליכוד):

מצא פרס, מצא רע.

שר החוץ ש' פרס:

מצה, מרור, מה זה חשוב; שמיר.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה שקרן. אתה מוליך שולל. את יום כיפור מי נתן לנו?

שר החוץ ש' פרס:

מי אתה? צעקן ריק מתוכן. אני שקרן? במה? אתה בנית את דימונה? אתה עשית את "אנטבה"?
אתה הבאת נשק? מי אתה? חוצפן ריק מתוכן. מצה מיובשת.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, תואיל לשבת.

שר החוץ ש' פרס:

מצה מיובשת, ריקה, עלובה.

יהושע מצא (הליכוד):

יום כיפור — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, תואיל לשבת.

יהושע מצא (הליכוד):

את יום כיפור הבאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה דעתך, מר פרס, ראש הממשלה אמר שאתה חתך בלתי נלאה.

שר החוץ ש' פרס:

רבים דיברו על העתיד. העתידנות של ראש האופוזיציה ביבי נתניהו – – –

קריאות:

– – –

שר החוץ ש' פרס:

אפשר פעם אחת, את מיכאל איתן שיושב ומפריע באופן שיטתי – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא מיכאל איתן, התכוונת ללנדאו.

שר החוץ ש' פרס:

אפשר פעם אחת לקרוא את האיש הזה לסדר?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אולמרט, אודה לך אם תשב. סליחה, אדוני השר, עוד רגע. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני חוזר ומבקש ממך, קריאות ביניים זה דבר מקובל, אבל אתה עושה את קריאות הביניים ללא הרף. אני מאוד מבקש ממך לעשות הפסקה בקריאות הביניים. קיבלת אזהרה אחת, הרי אינני רוצה לתת לך שנייה, ובוודאי לא שלישית. אל תכריח אותי, כי אני מודיע לך, אם יהיה צורך, אמלא את חובתי. אל תעשה את זה.

אני מבקש, גם בצד הזה. קודם כול לשבת. חבר הכנסת אלי דיין, תואיל לשבת. אבי יחזקאל.

שר החוץ ש' פרס:

אברהם בורג, תהיו אתם שקטים בצד הזה. תנו להם.

רבים דיברו על העתיד, ביניהם גם ראש האופוזיציה מר ביבי נתניהו. הוא דיבר על העתיד, הוא דיבר על העכשיו, היה דמיון אחד: שניהם נרא חד-ממדיים, כאילו יש ממד אחד בחיים. הממד של הנבואה. איזו נבואה? ירמיהו בלי חזון העצמות. הכול הולך לאיבוד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חזון העצמות זה ביחזקאל.

שר החוץ ש' פרס:

הכול הולך לאיבוד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ירמיהו מדבר על נאד נפוח, כבוד סגן ראש הממשלה.

שר החוץ ש' פרס:

אמרתי על העכשוויות שלו, אבל גם היא, חברי הכנסת, חד-ממדית. עכשוויות חד-ממדית, גם לא מעודכנת, גם לא עכשווית, הוא הרבה לתאר סכנות, מה יקרה לנו בעתיד. חבר הכנסת נתניהו, והיום אין סכנות לישראל? היום הכול בטוח בישראל, לישראל אין אויבים, בישראל אין אינתיפאדה? בדיון שנוצר, דבר אחד לא קיבל רשות דיבור, וזה המצב הנוכחי –

שאול גוטמן (מולדת):

מה עם הכור?

שר החוץ ש' פרס:

— — כאילו במצב הנוכחי ישראל היא דנמרק, או נורבגיה, או שווייץ. ישראל איננה עומדת היום מול סכנות? האם הסכנה לישראל היא רק כשתקום מדינה פלשתינית, שאני שולל אותה, או שיש גם סכנה שישראל תוכל להיות מדינה לא-יהודית?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה מוליך שולל.

קריאות:

— — —

שר החוץ ש' פרס:

מה המצב היום בעזה? בעזה יש גן-עדן? אגב, אחד הנאומים המצוינים — ואני מקווה שזה לא יפריע למאיר שטרית להצביע כפי שהוא צריך — היה הנאום של חבר הכנסת מאיר שטרית. הוא אמר: ומה עכשיו, ישראל בדינו?

חיים אורון (מרצ):

עזה.

שר החוץ ש' פרס:

הוא אמר: שכם. אני, אגב, לא הצעתי אוטונומיה בשכם. זה נשאר לו עוד מתקופת בגין. שכם, ג'נין, עזה. הוא אמר: זה בדינו? מאיר שטרית שאל שאלות נכונות.

קריאה:

גם ירושלים לא בדינו.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש, בלי צעקות. אני מבקש מידידי וחברי, בלי צעקות, מפני שבצעקות לא נשיג דבר ולא נתקדם. אנחנו בערב יום הכיפורים, אנחנו צריכים שתשרה כאן אווירה של פיוס, אווירה של חברות, למען המחר. ואני מבקש מכולנו – – –

יהושע מצא (הליכוד):

שיבקש סליחה מעם ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

– – – אני מבקש מכולנו כאן, ואני פונה אל כולנו, ולא לצד אחד בלבד.

שר החוץ ש' פרס:

בעזה חיים 800,000 תושבים.

יעקב שמאי (הליכוד):

– – – אל תפחיד אותנו.

היו"ר ר' אדרי:

אנא ממך, חבר הכנסת שמאי, איש לא מקשיב בלאו הכי.

שר החוץ ש' פרס:

כל שנה נולדים שם – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר החוץ, רק רגע בבקשה. לא בדרך הזו נשכנע זה את זה. כל אחד מאתנו אמר את מה שיש לו לומר. אתם שכנעתם, חברים אחרים ניסו לשכנע. בואו נקשיב ונסיים את הישיבה באווירת פיוס, והתוצאה תהיה כפי שהציבור רוצה והבית הזה רוצה. תודה רבה לכם.

אדוני שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

השנה יש בעזה 750,000-800,000 תושבים. בתוך 20 שנה יהיו בעזה קרוב ל-2 מיליוני תושבים.

רון נחמן (הליכוד):

בתוך תשעה חודשים – עוד מיליון.

שר החוץ ש' פרס:

הצפיפות מולידה אלימות. העוני מוליד טרור. ואני רוצה לשאול, כאשר חברים כאן אומרים "עזה שלנו", אני רוצה לדעת, מה בעזה שלנו? העוני, הצפיפות, מחנות הפליטים, העדר הדרכונים, העדר העתיד? מה בעזה שלנו, אלוהים?

יהושע מצא (הליכוד):

דמגוג, דמגוג.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

דמגוג, דמגוג. תדבר על ירושלים, תדבר על רמאללה.

שר החוץ ש' פרס:

טיפש, טיפש.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מצא, זה לא מתאים לך. חבר הכנסת מצא, אנחנו נמצאים בבניין הכנסת. אני מזכיר לכם שאנחנו בכנסת.

יהושע מצא (הליכוד):

שיפסיק עם הדמגוגיה.

שר החוץ ש' פרס:

יש בליכוד מצא ואיתן, שכל הזמן מפריעים – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

– – בדברים חסרי תוכן. לא ייתכן שאתה תעשה טרור. מי אתה שתעשה טרור כאן?

יהושע מצא (הליכוד):

מצא שמוצא אסון שמביאים עלינו.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר. מעולם לא קראתי מישהו לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

תשתוק ותשמע בכבוד. מצא ואיתן באים לכאן מראש כדי להפריע, להעליב, לפגוע. תצא מכאן.

דוד מגן (הליכוד):

מה אתה רוצה מחבר הכנסת איתן, הוא לא פתח בכלל את הפה.

קריאה:

אתה מגלה תשישות. קודם החלפת את יחזקאל עם ירמיהו, ועכשיו אתה מחליף את איתן במישהו אחר.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה לדעת – – –

קריאות:

– – –

שר החוץ ש' פרס:

חברי הכנסת, עכשיו אני רוצה לשאול ברצינות, לנו יש אפשרות לעזור למיליון אנשים בעזה? יש לנו הכספים? אנחנו יכולים לפתור את בעיית הפליטים? מה אתם רוצים להיות – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

צריך טרנספר.

שר החוץ ש' פרס:

יש לך עוד קצת וודקה, מר בא-גד? וודקה יש? קח קצת ותירגע. קח וודקה ותירגע.

מאיפה ניקח את הכספים ואת האמצעים? מה אתם רוצים, העוני, הצפיפות, האיבה – אנחנו נהיה אחראים כלפי העולם, ופרוטה לא נוכל לתת?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אפשר לאסוף כסף מיהודים עשירים, ולתת להם.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש ממך לאפשר לשר החוץ להמשיך בדבריו.

שר החוץ ש' פרס:

האם אנחנו יכולים לפתור את בעיית עזה?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן, להזיז אותם – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת גם מצד שמאל, אתם לא מסייעים לי לנהל את הישיבה. אתם גם לא מסייעים לנואם. אתם מפריעים לנואם. אני פונה אליכם ואני מבקש מכם.

שר החוץ ש' פרס:

יש רק דרך אחת לפתור את בעיית עזה מבחינה כלכלית, וזה בעזרת העולם. והעולם לא יעזור לפתור את הבעיה הזאת לפי מדיניות הליכוד, ואנחנו נהיה אחראים.

רחבעם זאבי (מולדת):

רבין הציע להזיז אותם.

שר החוץ ש' פרס:

צבא ההגנה נגד עוני, צבא ההגנה נגד צפיפות, צבא ההגנה נגד עניים, זה מה שאתם רוצים.

שאול גוטמן (מולדת):

תבנה להם כור.

שר החוץ ש' פרס:

איזו עזה שלנו? מה שלכם, מחנות הפליטים, העוני, הבושה של כולנו?

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

גברתי, תשתקי.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת לבנת.

רון נחמן (הליכוד):

מה עם קלקיליה, מה בכפר-סבא, מה בראש-העין? למה דווקא עזה?

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש לא להפריע יותר. סייעו לי לנהל את הישיבה.

שר החוץ ש' פרס:

אני מאמין שלעם היהודי יש מצפון. הוא לא יכול לשאת בכתם כזה. אני רוצה גם להגיד משהו לחברים הדתיים. אתם יכולים להעלים עין מקיום מחנות כאלה? האם אנחנו יכולים? ואיפה אתם? יש צדק בעם היהודי? זכור כי גר היית בארץ מצרים.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת לימור לבנת. חברת הכנסת לבנת, אני מבקש.

רון נחמן (הליכוד):

מר פרס, מה עם היהודים? דבר על היהודים.

רן כהן (מרצ):

גונן שגב (צומת):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אותך לסדר. אתה לא מסייע לי כך לנהל את הישיבה. אני מבקש שלפחות צד אחד יסייע לי לנהל את הישיבה. גם אתם גורמים לכך שהישיבה מתנהלת בצורה הזאת. אני מבקש שהאחריות תיפול לפחות על כולנו. אני מבקש מחברי הכנסת, אני פונה אליכם, הבה נכבד את הבית הזה. אנחנו נגרום למצב לא נעים לכולנו. כל העם והעולם מסתכלים עלינו. זה מה שאנחנו רוצים שהם יראו? אנחנו רוצים שינסו לשכנע בנחת ולא בצעקות. עם ישראל חכם, ואנחנו נשכנע אותו רק בדברי חוכמה ותבונה. אני פונה, אני מבקש מכם – – –

שר החוץ ש' פרס:

העם היהודי יכול לשאת על מצפוננו עזה גוועת מרעב? והעוני והאיבה מביאים לסכינים, והסכינים הביאו לסגר, שאני מצדיק אותו, אז אין להם עבודה, אין להם לאן לפנות – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

בגלל מידת הרחמים שלו על עזה הוא מפקיר 150,000 יהודים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שמאי, אם היית מתנהג אחרת, הייתי אולי מאפשר לך לומר כמה משפטים, על מנת שתוכל גם לשכנע. אבל לא בדרך הזאת. אם תתנהגו כפי שצריך להתנהג בכנסת, אז יהיה אחרת. אני מבקש.

שר החוץ ש' פרס:

עזה היא בושה לנו.

איך אמר חבר הכנסת מאיר שטרית?

היו"ר ר' אדרי:

אם יהיה שקט, אתן לך – – –

שר החוץ ש' פרס:

תן לי לדבר, לא צריך להפסיק כל רגע.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אי-אפשר לנהל את הישיבה בצורה כזאת.

שר החוץ ש' פרס:

אבל הם לא ישתקו.

היו"ר ר' אדרי:

אבל אני רוצה שתדבר בלי הפרעות.

שר החוץ ש' פרס:

יש כאן שלושה – – – סליחה, אמרתי איתן, אבל בעצם זה לנדאו. החלפתי ביניכם. ההבדל הוא לא גדול.

יעקב שמאי (הליכוד):

בגלל הרחמים שלך על עזה אתה מפקיר 150,000 יהודים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שמאי, אתה רוצה לאלץ אותי להוציא אותך? אל תאלץ אותי להוציא אותך.

שר החוץ ש' פרס:

בכלל, יש ספק אם עזה היא חלק מארץ-ישראל. עזה נבנתה על-ידי עולי מצרים, והם לא הגיעו לקדושה של – – – ועכשיו שנת שמיטה. אתם גם בזה – – –

רון נחמן (הליכוד):

מה עם כפר-סבא, מה עם ראש-העין? מה אתה מספר לנו על עזה?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רון נחמן, איש לא מקשיב לך. דברי חכמים בנחת נשמעים.

עוזי לבדאו (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

למדתי גמרא יותר ממך.

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

אבל הוא הנואם עכשיו. אתם מפריעים לו.

שר החוץ ש' פרס:

רפי, תן לי לדבר, עזוב. לא אכפת לי, שיפריעו. תן להם להפריע. הם מצטלמים יפה מאוד.

דוד מגן (הליכוד):

מתי תהיה ההצבעה? אנחנו מתקרבים לערב יום הכיפורים.

שר החוץ ש' פרס:

איך אמר חבר הכנסת מאיר שטרית? תשמעו מה הוא אמר: "אולי ייווצר שינוי סדר עדיפויות לאומי ונתחיל לטפל ברצינות בבעיות החברה ומצוקתה". החברה – החברה שלנו. אנחנו יכולים לטפל ברצועת-עזה? תנו עדיפות לעניי ביתך, תן עדיפות למצוקת ארצך.

חיים קופמן (הליכוד):

מדוע אתה אוסף כסף לאש"ף?

לימור לבנת (הליכוד):

תאסוף כסף לעניים.

שר החוץ ש' פרס:

ויש, כמובן, גם בעיה ביטחונית. אני רוצה להגיד, שמבחינה ביטחונית בהחלט יהיה קשה יותר, מפני שצריך להגן על יותר התנחלויות. אבל למה לנו, אני רוצה להבין, מדוע חיילי צה"ל צריכים להיות מחיצה בין אש"ף לבין "חמאס"? מדוע אנחנו כעם רוצים לעשות סדר אצל עם אחר? מדוע אנחנו, עם שיש לו חוקה, רוצים לעשות סדר אצל עם שלא ניתנה לו חוקה?

רון נחמן (הליכוד):

שם יהיה סאברה ושתילה מספר שתיים, ואתה תהיה אחראי.

שר החוץ ש' פרס:

מדוע אנחנו צריכים להילחם בנשק נגד מיעוט ערבי ולהגן בנשק על רוב ערבי, כאשר לא אלה ולא אלה רוצים בנו? האם עם אחד יכול להיות שוטר של עם אחר? מה ההיגיון בדבר? זה יקל על צבא-הגנה לישראל, זה יקל על משמר הגבול, זה יקל על המשטרה. תשאלו את החיילים, את אנשי המילואים, אם הם רוצים בזה; מה אתם רוצים מהם? תנו להם להגן על הארץ ולא לשטר בעזה. זה חיל ההגנה לישראל, לא חיל המשטרה של עזה.

אני רוצה עוד הפעם לצטט. אני רוצה להגיד שכל כך התרשמתי והחלטתי לסכן את הצבעתו של מאיר שטרית. על כן אני מצטט אותו. מה לעשות? אני רוצה לצטט עוד הפעם את מאיר שטרית. הוא אומר כך: "מה האלטרנטיבה?"

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. שר החוץ יודע לצטט. הוא יודע לצטט.

שר החוץ ש' פרס:

"מה האלטרנטיבה?", אומר מאיר שטרית; אגב, הנאום הכי טוב היה של מאיר שטרית. "מה האלטרנטיבה?", הוא אומר. "נסגור את הדלת ונגיד שאין שלום? נגיע חזרה לאינתיפאדה ולמלחמה". "אני" – אומר מאיר שטרית, ואני מצטט אותו – "אומר לליכוד ואומר למערך: שתי הממשלות לא הצליחו להשתלט על האינתיפאדה". ואני אומר למאיר שטרית: אתה באמת צודק, הגיע הזמן לא להחליף ממשלות אלא להחליף מדיניות. גם תחתכם האינתיפאדה להטה. לא הצלחתם בשום דבר. מקרי רצח נוראים.

רון נחמן (הליכוד):

מי היה שר הביטחון? שכחת את השם שלו? הוא יושב שם.

שר החוץ ש' פרס:

עכשיו הגיע הזמן, לא להחליף ממשלות אלא להחליף מדיניות.

קריאות:

קריאה:

הוא לא תורם לו. הוא גורם לכם מבוכה.

שר החוץ ש' פרס:

שכן, מה מביא אלימות? שני דברים, אולי שלושה – איבה, ורעב. אנחנו רוצים לגמור גם את האיבה וגם את הרעב. אנחנו רוצים לתת טיפול שורש ולא טיפול כותרת, כותרת עיתון.

רחבעם זאבי (מולדת):

שר החוץ ש' פרס:

לגמור את האיבה היום, ניתנה לנו הזדמנות גדולה; ולגמור את הרעב – תלוי באומות העולם. והעולם לא יתמוך אלא אם כן יהיה שלום. אני רוצה להגיד, שאם הרעב יימשך הפונדמנטליזם יזכה, ויעלה, ויסכן. היום אנחנו שוטרים בעזה.

רון נחמן (הליכוד):

מאיר, תצביע נגד במקום להסביר.

מאיר שטרית (הליכוד):

אפשר להתייחס?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, האם אתה מסכים?

שר החוץ ש' פרס:

לא.

אנחנו לא שוטרים רגילים.

היו"ר ר' אדרי:

שר החוץ לא מסכים. אני מבקש, מאוחר יותר.

שר החוץ ש' פרס:

אצטט אותך כמה פעמים, וכשאגמור לצטט אתן לך לשאול. יש לי עוד כמה ציטטות טובות שלך, ואני לא רוצה לבזבז אותן. אחר כך, בסדר, אתן לך.

היום אנחנו שוטרים בעזה, לא שוטרים רגילים, שוטרים של עם אחד על עם אחר; עם שיש לו חוק וסמכות לחוקק, על עם שאין לו האפשרות לא של חוק, לא של חקיקה ולא של הגנה עצמית.

אני מצטט עוד הפעם את מאיר שטרית: "הארץ לא היתה בידינו", הוא אומר. "אזרחים ישראלים פחדו להסתובב בשכם", הוא אומר; "בחברון", הוא אומר; "בג'נין", הוא אומר; "בעזה", הוא אומר; וגם במזרח-ירושלים.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה היה בעבר גם בגליל.

שר החוץ ש' פרס:

עכשיו אני רוצה לדבר בעניין ירושלים. חבר הכנסת רפאל איתן, היות שהוא מדבר בקיצור, וזו תמונה מאוד יפה, הוא בוודאי מדייק דייקנות עליונה. אחרת, מה הקיצור? אני רוצה לצטט במדויק את מה שאמר חבר הכנסת רפאל איתן ולתת לו את התשובה. הוא אומר: "ההסכמה הסודית". חבר הכנסת רפאל איתן, ממקורות אלחוטיים ולא ידועים, יודע שיש הסכם חשאי. הוא אומר כך, ואני מצטט את רפול: "ההסכמה הסודית בין ישראל לבין אש"ף מדברת על הקפאת הבנייה בירושלים" – ותשימו לב לניסוח – "מיום חתימת המסמך ועד סיום המשא-ומתן על מעמד הקבע של העיר". כבר חתמנו, זה שבוע, על המסמך, האם הבנייה בירושלים נפסקה, רפול? האם מישהו נתן הוראה? הלוא אתה מדייק. מיום שחתמנו – "חאלס", אין בנייה. האם ראית שמישהו הפסיק את הבנייה? האם ראית שמישהו נתן הוראה להפסיק את הבנייה?

קריאה:

כן.

שר החוץ ש' פרס:

ומוסיף חבר הכנסת רפול: "אם יש מסמך כזה, מדוע אתם מסתירים אותו?" – רפול, מסיבה פשוטה, הוא איננו, אין מה להסתיר. והוא מוסיף ואומר: "ואם אין, האם תכחישו?" – כן, מכחישים, תנוח דעתך. אני אומר לך, יש לי כבוד רב אליך, אני לא רוצה שתסבול סתם. אין הסכמה כזאת, אין הסכם לא חשאי ולא גלוי. יש רק הסכם אחד, שירושלים היא מחוץ לתחום האוטונומיה.

חיים דיין (צומת):

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת דיין. אתה הערת כמה הערות, איש לא הקשיב להן, איש לא שמע אותן. בלאו הכי אין לזה חשיבות. לכן אני מבקש.

חיים דיין (צומת):

העם רוצה לדעת ---

היו"ר ר' אדרי:

העם חכם. העם חכם ובבון, תשאיר את ההחלטה לעם. אני מבקש ממך.

אהוד אולמרט (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אני מקשיב קשב רב. אגיד לך, אתה מועמד בירושלים ולא כדאי לך להסתבך. תן לי לענות לך. לא כדאי. לא טוב, האמן לי.

אהוד אולמרט (הליכוד):

יוסי ביילין הציע להעביר חלק מירושלים לשלטון פלשתיני.

שר החוץ ש' פרס:

יוסי ביילין הציע בשמו הוא. אני מדבר בשם ממשלת ישראל.

אהוד אולמרט (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אולמרט, אין לך רשות הדיבור ואין לך רמקול.

שר החוץ ש' פרס:

יוסי ביילין הציע במסגרת מפלגתית ולא בשם ממשלה.

בדרך כלל אני מכבד מאוד את מה שאומר חבר הכנסת בני בגין. הוא כן מדייק; לא במחשבה, בדברים. אני רוצה להגיד לחבר הכנסת בני בגין, כדייקן, כאיש שעוסק בדברים עדינים ששייכים לעבר: אתה מדבר על פישור, אתה מדבר על בורות, ואתה אומר מה יהיה גורל ירושלים? אני באמת מתפלא. אדם כל כך אינטליגנטי כמוך. האם אתה לא יודע שהפישור והבורות נוגעים רק לתקופת האוטונומיה, וירושלים היא מחוץ לאוטונומיה?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה מסלף את דברי. זה אפילו לא מירמיהו.

שר החוץ ש' פרס:

איך אמרת? – תקן, תקן. בבקשה, תקן, בשקט. אני לא רוצה לסלף את דבריך. קום, תקן. אני שומע.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני התייחסתי לשאלת הפישור בנושאים שבמחלוקת, כגון: גודל המשטרה, גודל אזור יריחו, ומספר –

--

שר החוץ ש' פרס:

אז יש טעות בפרוטוקול. אני שמח שירושלים לא מעיקה עליך. זה טוב מאוד. טוב עשית שתיקנת. כלומר, ירושלים היא מחוץ לזה. אין פישור, אין בורות, ירושלים מחוץ לאוטונומיה. אני מודה לך על התיקון, הוא באמת מועיל. מפני שבסך הכול, מה אתה אומר? שירושלים היא מחוץ לעניין.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אבל היא במשא-ומתן על מעמד הקבע.

שר החוץ ש' פרס:

אבל לזה גם אביך, עליו השלום, הסכים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא נכון.

שר החוץ ש' פרס:

הסכים, ועוד איך הסכים. הוא אמר: EVERYTHING IS NEGOTIABLE.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תרשה לי להסביר. אתה מתווכח עם נפטרים.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. ראיתם, כשעושים את הדברים בניחותא ובשקט אפשר גם להסביר וגם לשמוע. בדרך הזאת איש לא יקשיב.

שר החוץ ש' פרס:

רפול רוצה לשאול שאלה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. סליחה, אדוני שר החוץ, בדרכך הזאת, אם אני אתן לכולם, אנחנו לא נסיים את הישיבה.

שר החוץ ש' פרס:

מה רע בדבר? עושים בירור יסודי.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר החוץ, אני בעד בירור יסודי, אבל יש בעיית זמן, ואני לא יכול לתת לכל האופוזיציה.

סליחה, רבותי, אני מבקש, אם תקשיבו ואם יהיה סדר אולי נוכל להתקדם וגם לסיים באחדות.

אדוני שר החוץ, תן לי בבקשה. אני איענה לבקשתך. אני לא יכול לתת לכולם. היות ששר החוץ הסכים, אתן לחבר הכנסת איתן שאלה קצרה ולחבר הכנסת בגין שאלה קצרה ביותר.

אני מבקש, כפי שאני נענה, תנסו לעזור לי גם כן לנהל ולסיים את הישיבה בצורה מכובדת לכולנו. חבר הכנסת איתן, שאלה קצרה בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

ההערה לקיצור לא צריכה להישמע אלי. אני קורא מסמך מעיריית ירושלים: ההסכמה הסודית ישראל-אש"ף מדברת על הקפאה של הבנייה בירושלים מיום חתימת המסמך ועד סיום המשא-ומתן על מעמד הקבע של העיר.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, חבר הכנסת איתן.

חבר הכנסת בגין, בקיצור נמרץ.

שר החוץ ש' פרס:

ציטטתי אותך. אני רוצה להגיד לחבר הכנסת רפאל איתן, אין שום מסמך סודי, לא לגבי ירושלים – –

שר התיירות ע' ברעם:

זה מסמך של המפד"ל בעיריית ירושלים.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אורון. בדרך הזאת לא אתן לאיש. אני מבקש לשבת.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

רפי, אי-אפשר ככה. מה אכפת לך שהם עומדים? שיעמדו, שיתעלפו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שהחלטתם להפריע. שר החוץ יודע וישיב על כך. בדרך הזאת לא אתן לאיש. השר חריש. אני מזדה לכם על הסיוע ועל העזרה. כך אתם רוצים שנסיים את הישיבה.

שר החוץ ש' פרס:

אל תפריע.

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא אתן לאיש.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לך, רפול, מכרו לך משהו בנזיד עדשים. נזיד עדשים.

חיים אורון (מרצ):

לא, הוא קרא מסמך.

שר החוץ ש' פרס:

אין דבר כזה. אין הסכם כזה, לא סודי ולא לא-סודי. אני רוצה להגיד לחבר הכנסת בגין, לפני שתשיב. בעניין פישור ובוררות, אין לשום צד אפשרות לקיים בוררות בלי הסכמה לגבי שלושה נושאים: א. זה יכול להיות רק לגבי תקופת האוטונומיה, ובתקופת האוטונומיה גם ירושלים וגם ההתנחלויות הן מחוץ לנושא הזה; ב. זה יכול להיות רק לגבי נושא מוסכם שאנחנו נסכים לו; ג. זה יכול להיות רק, אם בכלל, נסכים לבוררות.

מה יש כאן? לא ירושלים, לא התנחלויות, לא בוררות, אלא אם כן נסכים. נסכים – נסכים, לא נסכים – לא נסכים.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, חבר הכנסת בגין.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לעניין סעיף 15, בוררות ופישור, אדוני שר החוץ. פירוש בתום לב של ההסכם אומר, שזה אחד המנגנונים שסייע לצדדים להגיע במהירות, בתוך חודשיים, להסכם. קשה יהיה מאוד לממשלה לטעון שהיא מסרבת ללכת לפישור. אני מבקש לעצור כאן.

לעניין ירושלים – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, בקיצור נמרץ.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ירושלים בנויה גם לקיצור נמרץ. הרי שר החוץ, לפני דקה, הודה בכבוד שדברי הועילו להבהרת העניין.

שר החוץ ש' פרס:

בהחלט, אני מודה לך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כבוד שר החוץ, אתה בוודאי יודע שעמדת בריטניה לגבי הריבונות בפוקלנד היא, בנושא הזה, ואני מצטט: NON NEGOTIABLE. וזאת היתה עמדתנו. כאשר ראש הממשלה לשעבר, אבי מורי, אמר שבעת המשא-ומתן על מעמד הקבע כל צד יוכל לבוא עם עמדתו, לזאת התכוון: יהיה כינוס של המשלחות, תבוא המשלחת הערבית והיא תביע – – –

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

השר רובינשטיין, אני מבקש. שר החוץ ישיב.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

השר רובינשטיין, זה לא עניין של משפט בין-לאומי. כל צד יבוא עם עמדתו. משמע, המשלחת הערבית תאמר: ירושלים לנו; וזה ייקח 20 דקות, וראש המשלחת הישראלית יאמר: תודה, שמענו, הסעיף הבא.

שר החוץ ש' פרס:

למה 20 דקות? למה לא 25?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתם מעלים בהסכם את ירושלים כנושא למשא-ומתן בשלל נושאים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בגין, אני מודה לך.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה לשאול את חברי הכנסת – – – אתה לא נותן לי לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

תן לי, אני רוצה שייטנו לך לדבר.

חברי הכנסת, ראיתם, אפשרתי לשני חברים להביע את דעתם ואת עמדותיהם. אני מבקש באותה מידה לאפשר גם לשר החוץ להשיב בצורה מכובדת על הדברים שנאמרו.

לפני כן, חבר הכנסת זיסמן בעניין ירושלים.

שר החוץ ש' פרס:

חברי הכנסת, האם יעלה על הדעת שתבוא משלחת פלשתינית למשא-ומתן על הסדר הקבע והיא לא תעלה את ירושלים? מה ההבדל? פלפול, פלפול עתיק יומין, אנכרוניסטי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כל ההבדל, שאתם מסכימים שידברו על ירושלים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת לנדאו, זה לא הוגן. אתה אדם הוגן, אני מבקש ממך, אנחנו מנהלים את הישיבה בצורה הוגנת.

שר החוץ ש' פרס:

מעבר לאופוזיציה ומעבר לממשלה, ממשלת ישראל הנוכחית קיבלה על עצמה להגן על ביטחון של ההתנחלויות הקיימות ביהודה, בשומרון ובעזה. וכך ננהג בכל הרצינות, בכל הכבוד ובכל האחריות.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ולמעבר אותן לידי האויב.

שר החוץ ש' פרס:

ואני רוצה להגיד הלאה. נגן עליהן, אף-על-פי שזה קשה מאוד ואף-על-פי שזה יקר מאוד, ואף-על-פי שאולי לא התגשם דבר שהליכוד רצה בו – לא שצה"ל יגן על ההתנחלויות אלא שההתנחלויות יעזרו לצה"ל בהגנה. צה"ל יגן על ההתנחלויות.

ואני רוצה להגיד לחבר הכנסת אריק שרון, שביקש רצף טריטוריאלי בהגנה. יהיה רצף אופרטיבי. מה זאת אומרת טריטוריאלי? כלומר כוחות צה"ל יוכלו לנוע להגן עליהם בשעת הצורך.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני חשבתי שיש הסכם – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, חשבתי שיש הסכם ג'נטלמני בינינו – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני רואה לפני – –

היו"ר ר' אדרי:

– – – אני מבקש, אני מבקש מכם. אנא מכם, אנא מכם.

שר החוץ ש' פרס:

– – – שלוש משימות גדולות ערב ראש השנה הזאת – – –

היו"ר ר' אדרי:

אנא מכם, אנא מכם.

קריאות:

– – –

שר החוץ ש' פרס:

אני רואה לפני – – –

קריאות:

– – –

קריאה:

זאת זריית חול בעיניים.

שר החוץ ש' פרס:

אני רואה לפני שלוש משימות גדולות, האחת – הבאת שלום לעם היהודי, לאזור כולו, לשכנינו הערבים, לשכנינו הפלשתינים, זאת מטרה נעלה בפני עצמה, היא הולמת את מורשתו של העם היהודי – צדק ושלום, שלום תרדוף וצדק תרדוף.

דבר שני – נוצרה עכשיו הזדמנות עצומה להעצים את מדינת ישראל לא על-ידי שטחים מיושבים על-ידי ערבים אלא על-ידי שטחים פתוחים כמו הנגב, שיזמינו את העולים מברית-המועצות, מאתיופיה וממקומות אחרים. הגיעה עת העלייה, הגיעה עת ההתיישבות, נגמרה עת העימות. זה ההבדל הגדול – – –

קריאות:

– – –

עוזי לבדאו (הליכוד):

השגתם עלייה?

שר החוץ ש' פרס:

ועכשיו אני רוצה להגיד, מי זה מפריע?

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, חברי הכנסת, אני מבקש מכם. חשבתי שיש הסכם ג'נטלמני. אני מבקש ממך, אני מבקש ממך.

קריאות:

– – –

שר החוץ ש' פרס:

עכשיו אני רוצה, רגע, מה זה כאן? רענן, מי זה שם?

אני רוצה להגיד בעניין הכלכלי. חברי הכנסת, לאחר מלחמת העולם השנייה למדנו פרק – –

קריאות:

— — —

שר החוץ ש' פרס:

— – והפרק הוא שאפשר להשיג עצמאות ואפשר לאבד את התוכן האמיתי של עם. אני מסתכל על עם לא רחוק מאתנו – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר החוץ, שאלה אחרונה בנושא ירושלים לחבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד – – –

היו"ר ר' אדרי:

תן לי, תן לי.

שר החוץ ש' פרס:

אני אתן לך.

היו"ר ר' אדרי:

אתם רואים שאני נוהג בצורה מסודרת, אבל אני מבקש לכבד גם את ההסכם הג'נטלמני שנעשה בינינו מראש.

שר החוץ ש' פרס:

אני רק רוצה להעיר, דרך אגב – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש מכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להעיר דרך אגב לחבר הכנסת זבולון המר – – –

היו"ר ר' אדרי:

שמעון, אני מבקש ממך – – –

שר החוץ ש' פרס:

תן לי רגע, תפסיק אתה. אמרו לי כי חבר הכנסת זבולון המר – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, אדוני שר החוץ – – –

שר החוץ ש' פרס:

המסמך – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר החוץ, אני מנהל את הישיבה – – –

שר החוץ ש' פרס:

מה אתה רוצה ממני, תן לי לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מנהל את הישיבה, ואני מבקש שתאפשר לי לנהל אותה.

שר החוץ ש' פרס:

אבל תן לי בבקשה לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

נתתי אפשרות שאלה לחבר הכנסת זיסמן, אני מבקש, אדוני – – –

שר החוץ ש' פרס:

היית צריך לשאול אותי.

היו"ר ר' אדרי:

שאלתי לפני כן – – –

שר החוץ ש' פרס:

לא, על חבר הכנסת זיסמן לא הסכמתי.

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני, זה בנושא ירושלים, איש ירושלים – – –

שר החוץ ש' פרס:

לא הסכמתי.

היו"ר ר' אדרי:

אני אפשרתי לו. אני מבקש.

שר החוץ ש' פרס:

אתה לא יכול להפסיק אותי באמצע. טוב, דבר.

היו"ר ר' אדרי:

לא הפסקתי אותך. ביקשתי ממך, שמעון.

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, חבר הכנסת זיסמן.

שר החוץ ש' פרס:

או.קיי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת, חבר הכנסת רפאל איתן התמים קרא מכתב של רמאי. הוא אמר שהוא קורא מכתב של עיריית ירושלים. ובכן, ניגשתי אליו, והוא לא רצה להראות לי. בסוף הוא הראה לי, וזה לא מכתב של עיריית ירושלים. זה מכתב שכתב יושב-ראש סיעת המפד"ל בעירייה, מר שמואל מאיר. הוא שיקר ורימה בידועין את עם ישראל. עיריית ירושלים בונה – –

קריאות:

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — בכל חלקי העיר — —

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, שקט, אני מבקש.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — ורק השבוע, לפני שלושה ימים, אישרנו 170 יחידות דיור בראס-אל-עמוד, שהיה 19 שנה כבוש על-ידי ירדן — — —

שר החוץ ש' פרס:

די, מספיק. תפסיק אותו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ירושלים בונה – – –

היו"ר ר' אדרי:

תודה, חבר הכנסת זיסמן, אני מודה לך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – – בכל חלקיה. חבר הכנסת איתן רימה ביודעין – –

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – והוא חייב להתנצל בפומבי – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הוא רמאי, הוא שקרן – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אדוני, אני מודה לך.

קריאות:

— — —

שר החוץ ש' פרס:

לאחר מלחמת העולם השנייה, אני מסתכל — — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת שגב, אתה מפריע.

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

נתתי לחבר הכנסת איתן לומר את דברו. אני מבקש שתכבד את הדברים כפי שהם נעשים כאן. לא מתנהגים בצורה כזאת — — —

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה — — —

היו"ר ר' אדרי:

בוא נכבד זה את זה. אני מבקש, בואו נמשיך בכבוד. תנו לשר החוץ להמשיך. אני מבקש.

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. חבר הכנסת אהוד אולמרט, אני מבקש ממך. אנא ממך. בבקשה, אדוני שר החוץ.

שר החוץ ש' פרס:

לאחר מלחמת העולם השנייה, אני מסתכל על ארץ לא רחוקה מכאן, אלג'יריה, רבבות מבניה הקריבו את חייהם למען עצמאות ארצם, ובמקום עצמאות יש טרגדיה. 50% מהעם מובטלים. לנשים אין שוויון. העם מתקומם נגד הריקבון שפשה בשלטון, עבר לקיצוניות, ואני אומר היום, וזאת התזה המרכזית שלי, שבלי שילוב אמיתי של ביטחון אמת של צה"ל חזק, של כוח מרתיע אמיתי, עם חוכמה מדינית ועם השקעה כלכלית, אין עתיד לשום עם מהעמים כאן. זהו השילוב האמיתי, ולא הפרדה. גם בשביל נשק צריך כסף. גם בשביל צבא צריך כסף. גם בשביל חינוך צריך כסף.

בעניין הכלכלי אנחנו צריכים, כולנו באזור – וכאן אני רוצה להגיד דבר אחד: אני לא חוזר לרעיון הציוני הקודם. מצאתי שהוא לא עוזר. מה היה הרעיון הציוני הקודם? שאנחנו נרעיף טובות על הערבים. איך הערבים קיבלו זאת? – כהתנשאות, כהשתלטות, כשלילה. אני גם לא מציע לדבר – – – חבר הכנסת חגי מרום, אפשר לבקש ממך לא להפריע? באמת, קצת כבוד גם כן.

קריאה:

מתוך הרגל.

שר החוץ ש' פרס:

אני גם לא מקבל דיבורים על שיתוף פעולה כלכלי, מדוע? מפני שהערבים חושבים שמדינת ישראל רוצה להשתלט על האזור. לא, אנחנו לא עושים טובות לערבים, אני גם לא מציע שיתוף פעולה כלכלי עם הערבים. אני אומר לערבים רק דבר אחד: יש בעיות, שאם לא נשתף פעולה בפתרון – לא אתם ולא אנחנו יכולים לפתור אותן. ואני אומר: רק אותן בעיות שאינן ניתנות לפתרון אלא במאמץ משותף – שם נעשה את המאמץ המשותף. אני רוצה להסביר את דברי. למשל, אי-אפשר להפחית את מירוצי החימוש אלא בהסכמה אזורית. ישראל לא תפחית את המאמץ הביטחוני והצבאי שלה אלא אם תהיה הפחתה בכל האזור, והאזור היום מוציא 50 מיליארד דולר על נשק. על מה? על כך, בעניין זה עשינו ועדה, הליכוד עשה אותה, ועדה משותפת לדיון בבקרת הנשק, הוועדה הזאת התחילה לפעול, ויש בזה היגיון עמוק.

אני רוצה להביא דוגמה שנייה. אחד הדברים שיכולים להכניס רבות לישראל ורבות לערבים – התיירות. אין תיירות אמיתית, אזורית, ללא שקט אזורי. זה ייצור מאות אלפי מקומות עבודה, זאת התעשייה המודרנית ביותר, זאת התעשייה הפוליטית ביותר, מפני שהיא מכניסה שקט, והיא יוצרת אינטרסים של שקט.

אני רוצה להביא דוגמה שלישית – – –

רון נחמן (הליכוד):

גם בבוסניה.

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. עד עכשיו היה בסדר. אני מבקש.

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש להמשיך בדרך הזאת. אני מבקש ממך, חבר הכנסת סילבן שלום. בלאו הכי איש לא שומע מה שאתה אומר.

שר החוץ ש' פרס:

לא יהיה ערך למזרח התיכון אם לא תהיה תשתית תחבורתית ותקשורתית משותפת – – –

רון נחמן (הליכוד):

תבטל את המחסום.

שר החוץ ש' פרס:

דבר רביעי – לערבים יש 13 מיליון קילומטרים רבועים. מה זה חשוב? רק 11 מהם פוריים, וגם מזה הם יפסידו רבע ב-11 השנים הבאות. אני רוצה להגיד כאן, שאחד הדברים שמחממים לי את הלב, פרט לצה"ל, שאני גאה בו, זאת החקלאות הישראלית – הישגיה האדירים. העוול שעשו לקיבוצים ולמושבים לא יישכח לנצח. כל העמים מסבסדים. כאן הגיעו להישג אדיר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אני מבקש מהג'נטלמן הזה, שלא יודע שום דבר – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש ממך, אנחנו עומדים לסיים, בוא נסיים באווירה – – –

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בורג, אני מבקש.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד שה-פ.א.ו.איי. – הפדריישן של HEALTH-ו FOOD – פרסם דבר מאוד מעניין. ואני מבקש מחברי הכנסת משני הצדדים לשמוע. זה מדבר גם משהו למען ישראל. הוא אומר כך: דרושה במזרח התיכון תקופה של דור, 25 שנים, על מנת להכפיל את הייצור החקלאי, בגלל הפיגור הטכנולוגי. אגב, ב-25 שנים במזרח התיכון יהיו 500 מיליון תושבים, במקום 230 מיליון. גם אם נכפיל את הייצור, עדיין לא יהיה עודף של מזון.

ושימו לב מה נאמר עכשיו על ישראל: בתקופת דור – כלומר באותן 25 השנים – בין 1950 ל-1975, גדל הייצור החקלאי בישראל פי 12. 1,200% ב-25 שנים. זה דבר חסר תקדים בין-לאומי. וזאת לא עדות שלנו.

יתר על כן, המזרח התיכון ברובו אינו אזור המצטיין בקרקע חקלאית פורייה. חלקו של המדבר בו רב, והמחסור במים בו רב. ועכשיו, שימו לב מה אומרים על ישראל: בשנות ה-50 התרומה של מים וקרקע לקידום החקלאות היתה בערך 60% עד 70%, והתרומה של טכנולוגיה, מחקר, הדרכה ותכנון – בין 30% ל-40%. בעשור האחרון, המחקר, הטכנולוגיה, הארגון, התכנון וההדרכה – 95% המים והקרקע רק 5%.

זו החקלאות המתקדמת בעולם. והערבים, ולא רק ערבים, גם בסין, גם בהודו, גם בקזחסטן, מחפשים את הניסיון הישראלי האדיר הזה. אנחנו לא רוצים להשתלט על אף אחד, ואנחנו לא רוצים לעשות טובות לאף אחד. אנחנו מוכנים להתחלק בניסיונו עם כל העמים. כאשר דוד בן-גוריון אמר "עם סגולה" ו"אור לגויים", הוא היה רציני. ואנחנו נמשיך בדרכו.

על כן, רק שילוב ביטחוני, מדיני וכלכלי, רק שילוב של העולם הגדול והאזור ואנחנו, בכל התחומים. ומי שכל הזמן מחפש מה היה במלחמות שהיו – אני רוצה להגיד שהמלחמות שהיו הן לא המלחמות שתהיינה, בעולם שיש בו טילים ונשק לא-קונבנציונלי. אין תשובות על הדברים האלה אלא בשילוב של כלכלה ופוליטיקה וביטחון. והשילוב הזה מיוצג יפה מאוד בהסכם החשוב הזה, גם על-ידי ראש הממשלה, גם על-ידי חברי ממשלה, שמנסים להסתכל בעיני העולם כפי שהוא.

ואנחנו, במזרח התיכון, אני אומר את זה גם לערבים, יכולים לקנות כרטיס לאחד משני המקומות: או למאה ה-19, האפלה, הקודרת, לימי הביניים של הפונדמנטליזם, או למאה ה-21. המאה ה-20 נגמרה, היא איננה. או אחורה, או קדימה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

נסחפת קדימה גם עם חוואתמה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

וכל אלה שמושכים אחורה בשם דברים שלא קיימים, לא רואים את מה שכבר השתנה, לא רואים את ארצם, לא מבינים את תושביה, לא מעריכים את כשרונותיה. ארץ שאין בה נפט, אבל יש בה שכל –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

למה לממשלה אין?

שר החוץ ש' פרס:

— — ארץ שמתבונה יכולה להפיק יותר מאשר משלטון קופא.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני שר החוץ, לפני שתסיים את דברייך אני מבקש להעיר הערה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם הוא לא מוגבל בזמן?

היו"ר ר' אדרי:

לא, הוא משיב בשם הממשלה. אני לא מפלה. הוא משיב בשם הממשלה.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, הבטחתי לחבר הכנסת מאיר שטרית, צריך לקיים.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

האם אני יכול לגשת למיקרופון?

שר החוץ ש' פרס:

כן, בהחלט. ראוי שדברייך יישמעו.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מופעל לחץ על ש"ס, לכן שר החוץ מושך את הזמן.

לימור לבנת (הליכוד):

הם מפעילים לחץ על ש"ס.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת קצב, חברת הכנסת לבנת, בואו נסיים את זה בצורה מכובדת. אתם רואים שאני נוהג כפי שצריך.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

את מפריעה לי וגם לחבר שלך. אני מבקש ממך, אנא ממך, גברתי. אנא, אנא.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת קצב, אתה מפריע לחבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני שר החוץ, מאחר שציטטת חלקים מנאומי – –

שר החוץ ש' פרס:

היה לך נאום אל"ף-אל"ף – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מודה לך מאוד.

שר החוץ ש' פרס:

רק תצביע בהתאם לדברך.

מאיר שטרית (הליכוד):

– – אני מבקש פשוט להעמיד דברים על דיוקם. אני עומד מאחורי כל מלה בנאום שלי, ולא חזרתי בי מדבר אחד בנאום. אני מבקש רק להדגיש, שהדברים האלה נאמרו גם עם היקש מסוים בסוף הנאום – –

שר החוץ ש' פרס:

זה בטוח.

מאיר שטרית (הליכוד):

— — שאם אתה לא אומר את ההיקש הזה, אנשים לא מבינים את המשמעות.

שר החוץ ש' פרס:

לא, לא, חס ושלום. אני יודע את ההיקש, אני יודע את המסגרת, אני יודע את הבעיות.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אתם לא מסייעים לי לנהל את הישיבה. אתם יודעים זאת או לא? אני מבקש שתסייעו לי גם לנהוג כפי שצריך לנהוג יושב-ראש. אתם יודעים שאני נוהג כפי שצריך לנהוג. אנא מכם, אני מבקש מכם.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, ההיקש בסוף דברי היה – ובגלל זה ההתלבטות שלי – שאינני שקט, אם הממשלה הנוכחית תוכל באמת להבטיח את קיומם של אותם חמישה לאווים: לא למדינה הפלשתינית, לא לחלוקת ירושלים, לא לירידה מהירדן, לא בעניין של ביטחון היישובים ולא לעניין של זכות השיבה. ומשום כך אמרתי, שאם הליכוד רוצה להבטיח את הדברים האלה, הוא צריך לנסות לחזור לשלטון, כי רק ממשלה בראשותו תבטיח את זה. על כן אמרתי שאני מתלבט, ולא מתנגד אוטומטית.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

שר החוץ ש' פרס:

אני מבין שמאיר שטרית מציע שהליכוד יצטרף לקואליציה, כדי שלא יקרו הדברים הנוראים. צריך לשקול את זה. למה לא?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני בעד — —

שר החוץ ש' פרס:

כן, אתה אומר שהתוכנית טובה, אתה רק לא סומך עלינו, על כן אתה מזמין להצטרף. תפאדלו. נשב, נדון, תקבלו את התוכנית, נדבר על זה, ונכניס את ההתחייבות.

היו"ר ר' אדרי:

אני שמח על הצורה הפייסנית. ואנחנו נמשיך את – – –

דוד מגן (הליכוד):

אני מבקש הערה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מגן, אני מבקש, בדרך הזאת לא אאפשר לך. אם נעשה את הדברים בצורה מסודרת, הדברים ילכו כפי שצריך.

דוד מגן (הליכוד):

ההערה שלי היא ליושב-ראש. אדוני היושב-ראש, מתנהל כאן פיליבסטר. השרים ברעם ורמון מסתובבים ונותנים הוראות לשר החוץ מתי לסיים את דבריו. עם כל הכבוד, יש גבול כמה אפשר לשמוע דמגוגיה.

היו"ר ר' אדרי:

אתם יודעים ששר החוץ הכין נאום – – –

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו רוצים להצביע, ושלא יהיו בעניין הזה לא דמגוגיה ולא פיליבסטר. אין לך יותר מ-61. בואו נצביע.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מגן, לא יפה, לא נאה, אני לא מסכים. אני רואה שלשר החוץ יש עוד כמה דפים כאן. אני מסתכל על הדפים שהוא עוד לא סיים. אין כאן פיליבסטר. אני רואה שלושה עמודים.

דוד מגן (הליכוד):

אתה לא רואה את ההוראות שהוא מקבל מהשר ברעם ומאחרים. הוא מקבל הוראות מהקואליציה.

היו"ר ר' אדרי:

אני רואה שלושה עמודים. אני לא מסתכל על השר ברעם. אנא ממך, אדוני. אם אני אגיע למסקנה שאתה צודק, אני אפסיק את הישיבה. אנא ממך.

לימור לבנת (הליכוד):

שר האוצר ושמעון שבס יושבים עם ש"ס.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת לימור לבנת, את לא מסייעת לי להמשיך בישיבה ולבדוק את הדברים כפי שהם. תסייעי לי לבדוק את הדברים לאשורם. אנא ממך.

שר החוץ ש' פרס:

פעם משה דיין אמר מדוע הוא מדבר בלי דפים. הוא אמר: נואם שעולה עם דפים, כל הזמן סופרים כמה נותרו לו. אני רואה שהיושב-ראש עושה לי אותו דבר, הוא סופר לי את הדפים, כמה יש לי עוד. יש לי בסדר, רפי. אין מה לדאוג.

דוד מגן (הליכוד):

אני רואה את ההוראות – – –

היו"ר ר' אדרי:

נתבקשתי לאפשר הצעה לסדר לחבר הכנסת קצב. אתן לך, אבל אני רוצה ששר החוץ ימשיך, אחר כך אתן לך.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אתן לך בצורה מסודרת, שכל עם ישראל יקשיב לך. אני מבקש. תרשה לי.

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר האוצר, האם יש משהו מיוחד שאתה צריך לבשר לנו? לא. תודה.

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה, בערב יום הכיפורים, להגיד משהו לציבור. אני רוצה להגיד משהו לאנשים שמקשיבים לי: אין אדם בארץ שכל כך הושמץ וכל כך הרבה עלילות העלילו עליו, כפי שעשו חלק מחברי הכנסת. חיי

לא יספיקו לי כדי להזים את כל השקרים, החל ממני היתה אמי, עליה השלום, וכלה בבתי-חרושת שהיו לי. אני על החשבון הזה לא אוותר, ואין לכם שום זכות מוסרית להתנהג כפי שאתם מתנהגים. מספיק העללתם, מספיק השמצתם, מספיק פגעתם, מספיק המצאתם.

יעקב שמאי (הליכוד):

מה אמר עליך רבין? – חתרן בלתי נלאה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שמאי, זה לא נאה, זה לא מכובד.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בורג, אתה מפריע לי, אני יכול להסתדר בלעדיך. חבר הכנסת שמאי, אני פונה אליך ומבקש ממך.

שר החוץ ש' פרס:

וברוח זו של יום הכיפורים, למרות המשקע הכבד – – –

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך, תן לסיים בצורה מכובדת.

שר החוץ ש' פרס:

למרות המשקע הכבד שיש לי על הלב – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

חתרן או לא חתרן?

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה לומר גם לחברי הליכוד: זכור רחמיך וכבוש כעסך – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שמאי, לא הוצאתי אף אחד מהאולם ואני לא רוצה להוציא אף אחד. אל תאלץ אותי.

שר החוץ ש' פרס:

טוב יותר שתוציא מאשר תפריע. תוציא אותו ודי.

בערב יום הכיפורים אני רוצה להגיד, למרות כל מה שיש לי, אף פעם הרוגז שלי לא הפריע לעשות את הדברים הנכונים, וכל מה שעשיתי בימי חיי עורר התנגדות; הרבה פעמים. אני גאה לעבוד עם יצחק רבין למען שלום אמת למדינת ישראל. אנו לא משרתים איש את רעהו, אנחנו משרתים עניין גדול ואמיתי, עניין היסטורי. תראו איך העם לא אתכם, תראו מה נעשה במחנה שלכם.

עוזי לבדאו (הליכוד):

תחתרו לשלום באורח בלתי נלאה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת לנדאו. הצעתי וביקשתי את הבקשה שלכם וקיבלו אותה. אני מבקש מכם, אנא מכם.

שר החוץ ש' פרס:

למרות כל הכעס, אני חוזר ואומר: אבינו מלכנו, זכור רחמיך וכבוש כעסך, וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ופגע רע וכל מחלה וכל תקלה וכל מיני פורענויות וכל גזירה רעה ושנאת חיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ותעביר ממשלת זדון מן הארץ.

שר החוץ ש' פרס:

עברתי את גיל ה-70 – – –

היו"ר ר' אדרי:

זו ברכה, חברים, אני מבקש, זו ברכה לכולנו.

שר החוץ ש' פרס:

עברתי את גיל ה-70, ואני זוכר מה שאמר חכם יווני. הוא אמר: מה ההבדל בין מלחמה לבין שלום? במלחמה הזקנים קוברים את הצעירים, בשלום זה להיפך.

קריאה:

עוד סיפור.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה לעשות את העולם לצעיר יותר, שלהם יהיה שייך העולם, העתיד, החיים והביטחון, ואני קורא גם לאנשים הדתיים: תצביעו בעד הצעירים, שיחיו את חייהם בביטחון, בשלום, בצדק, לפי מורשת ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לשר החוץ, גם על הברכה וגם על הנאום. חברי הכנסת, אני רוצה להודות לכל החברים שסייעו לי בניהול הישיבה. אנו ניגשים כעת להצבעה, ואני מקווה שנצא מאוחדים לאחר התוצאה, תהא אשר תהא. תודה רבה לכם וגמר חתימה טובה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא לשבת, אנחנו עוברים להצבעה. יש בקשה להצבעה אישית, ואכן נקיים אותה. אני רוצה למסור לכם פרטים בדבר סדרי ההצבעה. אני מבקש מחברי הסדרנים לסגור את הדלתות ולבקש רגיעה מצד כל הציבור שאינו חברי הכנסת, אשר נמצא במליאה.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, אני ניגש להצבעה. אתה זוכר שכבר היו פעמים שבהן היה משא-ומתן בזמן הצבעות. הרי הסדרים: אני רוצה להודיע לכם, חברי הכנסת, שכאשר ממשלה מבקשת לראות באישור ההודעה שלה הצבעת אמון, יש לכך שני תקדימים, האחד מ-1985 והשני מ-1989. במקרים כאלה סדרי ההצבעה נקבעים על-ידי ועדת הכנסת. אני רוצה להודיע שאני שמח על כך שוועדת הכנסת הגיעה בתחום זה להסכמה. לפי דעתי, לא צריך היה אפילו רוב קולות.

סדרי ההצבעה הם אלה: הממשלה הודיעה לנו באמצעות השר המתאם, שהביא זאת אלינו, שהיא רואה בהצבעה על אישור הודעתה הצבעת אמון. זוהי הצבעה ראשונה, אחר כך תהיינה הצבעות על הודעות הסיעות, ואני ממשיך להודיע על הסדרים לפי המוסכם בוועדת הכנסת. יש בקשה להצבעה אישית, לא שמית אלא אישית. מזכיר הכנסת יקרא את השמות ואנו נצביע. במקרה זה, בעד – המשמעות היא בעד הממשלה, נגד – המשמעות היא נגד. באמון זה אחרת, אני מקווה שאני מובן.

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש שבכל סדרת ההצבעות המתכונת תהיה אותה מתכונת, כלומר תהיה הצבעה אישית. לגבי הצעות ההחלטה שאנו עומדים להגיש, אנו מבקשים הצבעה על כל סעיף וסעיף בנפרד.

היו"ר ש' וייס:

זה לא בתקנון. אני מבטיח לכם דבר אחד, נעבוד לפי התקנון. נגמור נושא אחד, אחר כך נברר. לא אקפח איש, נעבוד לפי התקנון. חברי הכנסת, ההצבעה מתחילה. נעבוד לפי התקנון. אם תהיה אי-הבנה, נעשה הפסקה קלה ונברר זאת.

בבקשה, אדוני המזכיר.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

שמואל אביטל – בעד; רפאל אדרי – בעד; אהוד אולמרט – נגד; אורי אור – בעד; חיים אורון – בעד; דליה איציק – בעד; מיכאל איתן – נגד; רפאל איתן – נגד; רפאל אלול – בעד; שולמית אלוני – בעד; טלב אלסאנע – בעד; אסעד אסעד – נמנע יוסף בא-גד – נגד; זאב בנימין בגין – נגד; פני בדש – נגד; שלמה בוחבוס – בעד; אברהם בורג – בעד; יגאל ביבי – נגד; יוסף ביילין – בעד; נעמי בלומנטל – נגד; בנימין בן-אליעזר – בעד; אליהו בן-אלישר – נגד

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בשמחה.

היו"ר ש' וייס:

למה ההערות האלה?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אליהו בן-מנחם – בעד; שלמה בניזרי – אינו נוכח; עוזי ברעם – בעד; תמר גוז'נסקי – בעד; שאול גוטמן – נגד; מיכה גולדמן – בעד; אלכס גולדפרב – נגד; אלי גולדשמידט – בעד; אפרים גור – נגד; מרדכי גור – בעד; גדליה גל – בעד; אריה גמליאל – נמנע; אלי דיין – בעד; חיים דיין – נגד; יעל דיין – בעד

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש סליחה על ההפסקה בתהליך ההצבעה – – –

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, תנו לו לדבר. חבר הכנסת קצב, אל תענה להם. מה הבעיה?

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש סליחה על ההפסקה בתהליך ההצבעה. על-פי התקנון, לפני כל הצבעה, אם יש הסכם במתכונת, במסווה של הסכם קואליציוני בין המפלגות שמרכיבות את הקואליציה, צריך להניח את זה על שולחן חברי הכנסת. אני מבקש לדעת, הואיל והיו פה הסתודדויות בין שר האוצר לבין סיעת ש"ס – – –

שר האוצר א' שוחט:

כל מה שאתה מדבר, אין לזה שחר.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

אל תעזרו לי. חבר הכנסת קצב, תסיים ואני אענה לך.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

מה זה, באמצע ההצבעה?

סאלח טריף (העבודה):

מי מדבר באמצע ההצבעה?

קריאות:

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני שר האוצר — — —

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. חברי הכנסת, לא להפריע עכשיו.

חברי הכנסת, אני רוצה למסור משהו לכולם, לכולנו.

משה קצב (הליכוד):

לא גמרתי לשאול את השאלה.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע לי, אני אסביר לך מייד, השר חריש.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אם לא תשמור על התקנון – – –

היו"ר ש' וייס:

אני שומר מאוד על התקנון, על כן אני מבקש שלא להפריע עכשיו.

חברי הכנסת, הדיון הזה התקיים יומיים וחצי מתוך הסכמה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

רגע, מה קרה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סילבן שלום, אל תפריע. אני לא אתן לפגוע בהצבעה.

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, רגע אחד.

אנחנו קיימנו את הדיון כולו על-פי הכללים, על-פי החלטות של ועדת הכנסת והסכמות. זה היה נוח לכל הצדדים, וכשזה עובד אנחנו נוהגים לא אחת כך בכנסת. ולי יש כאן לא הסכם אלא בעצם החלטת ועדת כנסת כתובה. עכשיו ההצבעה תתקיים.

חגי מירום (העבודה):

לא החלטנו שיש רשות לשאול שאלה בזמן ההצבעה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, אני כבר עונה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה אתם חוששים?

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, תקשיבו לי. גם חבר הכנסת חגי מירום יודע מה קרה לי מאחורי הקלעים. אני לא יוצר שום תקדים. אני לא אפסיק את ההצבעה. אני מודיע, היו אין-סוף הצבעות בכנסת, לפני כהונתי, בזמן כהונתי, ויהיו גם אחרי כהונתי, ואף פעם זה לא היה בסדר.

אני מבקש להודיע לך, חבר הכנסת קצב, אנחנו נקיים את ההצבעה. אם יהיה לך אחר כך ערעור וכן הלאה, יש מוסדות שמטפלים בזה.

אדוני המזכיר, נא להמשיך.

משה קצב (הליכוד):

אני לא סיימתי, אני באמצע השאלה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו הבנו את הפרינציפ. נא להמשיך בהצבעה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

עבד-אלוהב דראושה – בעד; אריה דרעי – נמנע אברהם הירשזון – נגד; שמואל הלפרט – נגד; זבולון המר – נגד; צחי הנגבי – נגד; שבח וייס – בעד; יוסף ונונו – בעד; רחבעם זאבי – נגד; נסים זוילי – בעד; תופיק זיאד – בעד; עמנואל זיסמן – בעד; אליעזר זנדברג – נגד; וליד חאג' יחיא – בעד; נעמי חזן – בעד; מיכאל חריש – בעד; בנימין טמקין – בעד; סאלח טריף – בעד; שאול יהלום – נגד; אברהם יחזקאל – בעד; רן כהן – בעד; רענן כהן – בעד; יוסי כץ – בעד; לימור לבנת – נגד; מאשה לובלסקי – בעד; דוד לוי – נגד; יצחק לוי – נגד; דוד ליבאי – בעד; עוזי לנדאו – נגד; יורם לס – בעד; ענת מאור – בעד; משה מאיה – נמנע דוד מגן – נגד; האשם מחאמיד – בעד; רוני מילוא – נמנע חגי מירום – בעד; דוד מנע – נגד; נואף מסאלחה – בעד; יהושע מצא – נגד; דן מרידור – נגד; רון נחמן – נגד; אורה נמיר – בעד; משה נסים – נגד; בנימין נתניהו – נגד; אסתר סלמוביץ – נגד; אפרים סנה – בעד; יוסף עזרן – אינו נוכח; עובדיה עלי – נגד; שאול עמור – נגד; אברהם פורז – בעד; חנן פורת – נגד; משה פלד – נגד; רפאל פנחסי – נמנע מנחם פרוש – נגד; שמעון פרס – בעד; עמיר פרץ – בעד; גדעון פת – נגד; יאיר צבן – בעד; דוד צוקר – בעד; אביגדור קהלני – בעד; חיים קופמן – נגד; ישראל קיסר – בעד; משה קצב – נגד; יצחק רבין – בעד; אברהם רביץ – נגד; אמנון רובינשטיין – בעד; חיים רמון – בעד; אבנר חי שאקי – נגד; גונן שגב – נגד; גדעון שגיא – בעד; אברהם שוחט – בעד; משה שחל – בעד; מאיר שטרית – נמנע שמעון שטרית – בעד; דב שילנסקי – נגד; סילבן שלום – נגד; יעקב שמאי – נגד; יצחק שמיר – נגד; יעקב שפי – בעד; אברהם שפירא – נגד; אריאל שרון – נגד; יוסי שריד – בעד; דן תיכון – נגד

היו"ר ש' וייס:

תודה. האם מישהו מחברי הכנסת השוהים באולם, לא קראו בשמו?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

קראתי בשמו של חבר הכנסת שלמה בניזרי, והוא לא היה באולם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בניזרי, מה היא הצבעתך?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

שלמה בניזרי – נמנע

היו"ר ש' וייס:

אני רק רוצה להודיע, שיש סיעות שטרם העבירו אלי את הודעות הסיכום שלהן.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, מייד, ואחרי זה נעבור להצבעה שנייה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

מייד.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שהשר המתאם ויושב-ראש ועדת הכנסת יודעים בדיוק מה המשמעות. ראש הממשלה שואל מה המשמעות של הודעות הסיכום וההצבעה עליהן, אדוני השר המתאם. אז אולי תוכל להסביר לו.

שר הבריאות ח' רמון:

זה הנוהג.

היו"ר ש' וייס:

זה הנוהג, בוודאי. יש נוהג, יש תקנון, מה לעשות.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מבקש – – –

היו"ר ש' וייס:

מיידי, מיידי. רבותי, קודם כול ספירה, ואם יהיה אחרי זה בירור, נעשה את הבירור לא בזמן ההצבעות.

חברי הכנסת, ראש הממשלה שאל מה המשמעות של הודעות הסיכום.

חגי מירום (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

יושב-ראש ועדת הכנסת יסביר אחר כך, בוודאי.

חברי הכנסת, אני קורא בפניכם עכשיו את תוצאות ההצבעה היום על הודעת הממשלה, שהיא, כאמור, הצבעת אמון או אי-אמון בממשלה. אם כן, אמון בממשלה – 61 חברי כנסת, אי-אמון – 50, נמנעים – 8, לא נוכח – 1. תודה. אני מודיע שהממשלה נשארה על כנה וזכתה באמון הכנסת.

אנחנו עוברים עכשיו לשלב הבא. נא לשבת.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, הרי אני מבקש לשבת. סליחה, חברים יקרים, רבותי, חברי הממשלה, חברי הכנסת, חבר הכנסת דדי צוקר, חבר הכנסת רן כהן, אנא מכם, תירגעו. חבר הכנסת צוקר, בטובך. חברי הכנסת, זאת לא ישיבה חגיגית, זאת ישיבה חשובה מאוד, אני מבקש לא להפריע. בין הצבעה להצבעה אני אאפשר לקיים בירור קצר, אם יש צורך, אם שר מבקש לשאול שאלה.

חברי הכנסת, הודעות סיכום של סיעות והצבעה על כל הודעת סיכום. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת בנימין נתניהו להביא הודעת סיכום של הליכוד.

בנימין נתניהו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

קיבלתי הודעת סיכום. מי מכם מציג אותה בפני הכנסת? חבר הכנסת משה נסים, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

קודם העבודה.

היו"ר ש' וייס:

יש הודעת סיכום של העבודה?

רענן כהן (העבודה):

בוודאי.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, הודעת סיכום של מפלגת העבודה. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה. אני מתנצל בפני חבר הכנסת משה נסים. נא לא להפריע.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

לא, רבותי, אין דבר כזה: אלי, אלי. צריך לומר: חבר הכנסת אלי דיין, לא אלי, אדוני השר שוחט. בבקשה, דבר, חבר הכנסת דיין.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

למותר לציין – חבר הכנסת צוקר, לא, זה לא ילך כך. חברי הכנסת.

אלי דיין (העבודה):

לא, לא, זה אי-אמון, רבותי. זה היה אמון, ועכשיו – הודעות סיכום.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אולי אני אסביר.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, בירורים אפשר היה לעשות קודם בקואליציה, בכל הכבוד. רבותי, אני מבקש שקט עכשיו.

אלי דיין (העבודה):

יש הודעות סיעות.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, רבותי, לא, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, לא לגשת לדוכן, אפשר להעביר פתק. לא, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, אפשר להעביר פתק.

לימור לבנת (הליכוד):

מה זה? ממש שערורייה.

היו"ר ש' וייס:

היו דברים מעולם, וזה לא בסדר.

שימו לב, הצבעות בישיבות כאלה הן על-פי החלטות ועדת הכנסת. אני כיושב-ראש – סליחה, אני מבקש לא להפריע – קיבלתי את החלטות ועדת הכנסת. אתם לא הייתם מצפים שיושב-ראש ישיבה לא ימלא אחר החלטות של ועדת הכנסת. את כל הבירורים תקיימו אחר כך. חבר הכנסת אבי יחזקאל, הוא עומד פה למעלה עכשיו. בירורים הייתם יכולים לעשות קודם לכן.

בבקשה, חבר הכנסת אלי דיין, ובדיוק כפי שכתוב כאן. לגרוע אפשר, להוסיף – לא.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הצעת סיכום להודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי וחילופי איגרות עם אש"ף.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לא לדבר. רגע. חברי הכנסת, תירגעו. רבותי השרים וחברי הכנסת, יש סידורים שאפשר לעשות לפני ההצבעה, באמת, עם כל החברות. תנו לו לקרוא את ההודעה. בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

הצעת סיכום להודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי וחילופי איגרות עם אש"ף, בשם סיעות העבודה ומרצ:

הכנסת רושמת לפניה ומאשרת את הודעת ראש הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף, שנמסרו לכנסת ביום שלישי, ו' בתשרי התשנ"ד, 21 בספטמבר 1993.

היו"ר ש' וייס:

תודה. הודעות של סיעות אחרות.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

סליחה, גברתי, אין לי אלא מה שוועדת הכנסת העבירה אלי, וזה לא בניגוד לתקנון. אפשר להסתדר לפני ההצבעה.

לא להפריע. חבר הכנסת אלי דיין, אתה ראש סיעה, תעזור לי להרגיע את סיעתך, כולה, על שריה. חבר הכנסת רן כהן. אני פניתי לפני שלושה ימים לראשי הסיעות שסייעו לי בניהול הישיבה הזאת, אנא. גברתי סגנית השר לובלסקי, בטובך.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת משה נסים לקרוא לפנינו את הצעת הסיכום מטעם סיעות הליכוד, צומת, אגודת ישראל ומולדת. כך כתוב כאן. אדוני, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מולדת – לא.

היו"ר ש' וייס:

מולדת – לא, בסדר. אני רשאי למחוק את מולדת מהצעת הסיכום, חבר הכנסת נסים? לא את המולדת אלא את סיעת מולדת. בבקשה.

למפד"ל יש הודעה בנפרד, או שאתם ביחד? כן או לא? אדוני ראש הסיעה, חבר הכנסת ביבי, אתם פה או לא? אם אתם פה, אין הודעה נפרדת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא פה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, ההודעה היא בשם הליכוד, צומת ואגודת ישראל.

חנן פורת (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

שב, אתה לא ראש הסיעה. אני אשאל את יגאל ביבי. חבר הכנסת יגאל ביבי, אתה ראש הסיעה. אתם פה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אני מוחק את ההודעה הנפרדת שלכם.

חבר הכנסת פרוש, נמאס לי עם הלהוציא ולהכניס.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

להוציא אותנו.

היו"ר ש' וייס:

להוציא. הודעה סופית, ללא שינוי. ההודעה שקורא עכשיו חבר הכנסת נסים היא בשם הליכוד, צומת והמפד"ל. זהו.

משה נסים (הליכוד):

אגודת ישראל?

היו"ר ש' וייס:

אגודת ישראל לחוד.

משה נסים (הליכוד):

לא הבנתי.

היו"ר ש' וייס:

אני הבנתי. אתה קורא, בטובך, הודעה בשם הליכוד, צומת, המפד"ל. לאגודת ישראל ולמולדת יש הודעה נפרדת. מספיק, בירורים אחר כך. בבקשה.

חבר הכנסת רן כהן, התייעצויות בחוץ. חבר הכנסת בורג, התייעצויות בחוץ. חבר הכנסת המר, התייעצויות, בטובך, לא באולם. חבר הכנסת ביבי, שב. בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

יש לי סבלנות. חברי הכנסת ביבי, המר, יצחק לוי, חנן פורת, או שתהיו במקומותיכם או שתהיו בחוץ. חבר הכנסת המר. חבר הכנסת האשם מחאמיד. לא להסתובב. זה שלב סיכום. חבר הכנסת האשם מחאמיד, ברכות אחר כך. אני כבר מברך אותך. חבר הכנסת חגי מירום, חברי הכנסת טמקין, אבי יחזקאל, אלי בן-מנחם, נא לשבת. בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הצעה לסיכום הדיון על הודעת ראש הממשלה מיום ו' בתשרי התשנ"ד, מטעם סיעות הליכוד, צומת, המפד"ל, אגודת ישראל, קיבלתי אישור.

היו"ר ש' וייס:

טוב; סופי. בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

הכנסת מחליטה לאמור:

1. בכל הסדר מדיני תשלול ישראל הקמת מדינה פלשתינית בין הירדן ובין הים ולא תאפשר הקמת מדינה כזאת.

משה קצב (הליכוד):

ראש הממשלה יצביע בעד הסעיף הזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, אל תפריע לו. אני מבקש מחברי סיעתו של חבר הכנסת נסים לא להפריע לו. השר שמעון שטרית, תן לנו לגמור את התהליך.

חברי הכנסת טמקין, רן כהן, חגי מירום, ענת מאור, דדי צוקר, התייעצות בחוץ. בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

2. בכל הסדר מדיני יהיו כל היישובים היהודיים – – –

מנחם פרוש (יהדות התורה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני לא יכול לעשות פה "יו-יו", עם כל הכבוד. חבר הכנסת בדש, מספיק, שב. פעם אחרונה, ממש, פשוט מתוך רצון טוב. אתם בפנים או לא?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

לא.

היו"ר ש' וייס:

אתם בנפרד?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

באמת פעם אחרונה. זה ממש מתחיל להיות משעשע. אחרונה, אחרונה, אחרונה.

חבר הכנסת נסים: המפד"ל, ליכוד, צומת. נגמר ה"י-יו" לשעה זו. בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

2. בכל הסדר מדיני יהיו כל היישובים היהודיים ברחבי יהודה, שומרון ועזה תחת שלטון ישראל. ממשלת ישראל תישא באחריות לקיומה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אני רוצה, למשל, לשמוע את חבר הכנסת נסים. בסדר? ממש בקשה. זו לא הערה, אפילו. אני גם לוקח בחזרה את קריאת הביניים מאתמול ואת הקריאה לסדר, כי צדקת אתמול.

משה נסים (הליכוד):

ממשלת ישראל תישא באחריות לקיומה, לביטחונה, לרווחתה ולביסוסה של ההתיישבות הזאת.

3. בכל הסדר מדיני יהיה צה"ל אחראי לביטחון כל אזרחי ישראל בכל רחבי הארץ ויישמר חופש הפעולה המלא של זרועות הביטחון של ישראל ברחבי יהודה, שומרון וחבל-עזה לסיכול פעולות חבלה וטרור נגד יהודים, וכן לתפוס ולהעניש מבצעי פיגועים.

4. ישראל שוללת את זכות השיבה לפלשתינים ובכללם אלה שיצאו מן הארץ בשנים 1948 ו-1967. ישראל לא תתיר שיבתם של פלשתינים אלא במקרים ספציפיים מטעמים הומניים על בסיס של איחוד משפחות.

5. ירושלים השלמה בירת ישראל הנצחית בגבולותיה המוניציפליים תישאר מאוחדת ושלמה בריבונות בלעדית של ישראל. הממשלה תשקוד על ביסוסה ופיתוחה של ירושלים ועל אכלוסה ביהודים בכל חלקיה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. עכשיו יקרא לפנינו את הודעת הסיכום של סיעת ש"ס חבר הכנסת פנחס. כבודו.

סליחה, היה לנו פעם ויכוח מי קודם – המפד"ל או ש"ס. אבל המפד"ל הרי היתה בפנים, לכן זו ש"ס. המפד"ל היתה עם הליכוד, לכן אין לה הצעת סיכום נפרדת. ההבדל הוא במספר המצביעים. זה בירור מאוד מעניין שקיימתי עם חבר הכנסת יצחק לוי. הוא יסביר לכם.

הם לא יוכלו לטעון כלום, אדוני המזכיר. הם הופיעו פעם אחת עם הליכוד. אין דאבל. בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, הצעת החלטה מטעם סיעת ש"ס:

הכנסת קובעת כי לצד הסיכוי לשלום יש חששות, וכי ההסכם ייבחן לפי יכולת העמידה של הממשלה.

הכנסת קובעת כי על הממשלה לאמץ את העקרונות הבאים:

1. בכל הסדר מדיני תשלול ישראל הקמת מדינה פלשתינית בין הירדן ובין הים, ולא תאפשר הקמת מדינה כזאת.

2. בכל הסדר מדיני יהיו כל היישובים היהודיים ברחבי יש"ע תחת שלטון ישראל. הממשלה תישא באחריות לקיומה, לביטחונה, לרווחתה, לביסוסה ולפיתוחה של התיישבות זאת.

3. בכל הסדר מדיני יהיה צה"ל אחראי לביטחון כל אזרחי ישראל בכל רחבי הארץ ויישמר חופש הפעולה המלא של צה"ל ברחבי יש"ע לסיכול פעולות חבלה וטרור נגד יהודים וכן לתפוס ולהעניש מבצעי פיגועים.

4. ישראל שוללת את זכות השיבה לפלשתינים ובכללם אלה שיצאו מהארץ בשנים 1948 או 1967. ישראל לא תתיר שיבתם של פלשתינים אלא במקרים ספציפיים מטעמים הומניים על בסיס איחוד משפחות.

5. ירושלים השלמה עיר הקודש והמקדש בגבולותיה המוניציפליים תישאר מאוחדת ושלמה בריבונות בלעדית של ישראל. הממשלה תשקוד על ביסוסה ופיתוחה של ירושלים ועל אכלוסה ביהודים בכל חלקיה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

הודעה משותפת לסיעות חד"ש ומד"ע, חמישה חברי כנסת.

חבר הכנסת גונן שגב, יכול שתרצה להצביע בעד ההצעה הזאת. אתה לא מקשיב. בבקשה, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הצעת החלטה לסיכום הדיון על הודעת הממשלה בנושא הצהרת העקרונות בדבר הסדרי הביניים של ממשל עצמי וחילופי האיגרות עם אש"ף, 23 בספטמבר 1993, מטעם סיעות חד"ש ומד"ע:

1. הכנסת מאשרת את מסמך ההכרה ההדדית בין ישראל לאש"ף ואת מסמך העקרונות. פריצת דרך היסטורית זו תאפשר האצתו של המשא-ומתן הדו-צדדי הישראלי-הפלשתיני והרב-צדדי, ועליה להוביל לכינון שלום צודק, כולל ויציב בין ישראל לבין המדינה הפלשתינית שתקום בצדה, ובאזורנו בכלל, על בסיס כיבוד זכות ההגדרה העצמית של העמים וביצוע החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338.

2. הכנסת קוראת לממשלה לפתור את הנושאים המעשיים המתחייבים מההסכמים שנחתמו, מתוך גישה חיובית ובזמן קצר ככל האפשר. הכנסת קוראת לממשלה לבצע צעדים מעשיים בתחום הגנת זכויות האדם בשטחים הפלשתיניים הכבושים – שחרור אסירים, איחוד משפחות, הפסקת אטימת בתים והריסתם וכדומה.

3. הסדר השלום הישראלי-הפלשתיני והישראלי-הערבי הכולל הוא הערובה לביטחון ולעתיד של פריחה כלכלית של עם ישראל, של העם הפלשתיני ושל כל עמי האזור. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו הודעה מטעם סיעת אגודת ישראל, ואחר כך של מולדת. חבר הכנסת מנחם פרוש, בבקשה.

חבר הכנסת אלי דיין, אולי תוכל לפזר שם את האנשים. חבר הכנסת אלי דיין, או שתצאו או שתשבו במקומותיכם. אני מבקש גם מכל עובדי הכנסת והאורחים במליאה שלא להיות כאן, או לשבת

במקומותיהם. אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות. אני מבקש מכל הסדרנים לסייע לנו. כולם יושבים במקומותיהם, או שלא יהיו באולם המליאה, לרבות עובדי הכנסת המכובדים והיועצים.

חברי הכנסת טמקין ולס, אוניברסיטת תל-אביב תשב. חבר הכנסת אבי יחזקאל, נא לשבת. חבר הכנסת אלי דיין, תעזור לי.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם יהדות התורה המאוחדת אנחנו מציעים כדלהלן ונאמר: בעומדנו ערב היום הקדוש, יום הכיפורים, אנו מברכים את עם ישראל בארץ הקודש ובתפוצות הגולה בברכת שנה טובה, גמר חתימה טובה, ושנזכה לגאולה שלמה. אנו מתפללים: ריבונו של עולם, חוסה על עמך ואל תיתן נחלתך לחרפה למשול בם גויים.

1. הכנסת מחליטה כי בכל הסדר מדיני תשלול ישראל הקמת מדינה פלשתינית בין הירדן ובין הים ולא תאפשר הקמת מדינה כזאת.

2. בכל הסדר מדיני יהיו כל היישובים היהודיים ברחבי יהודה ושומרון תחת שלטון ישראלי. ממשלת ישראל תישא באחריות לקיומה, לביטחונה, לרווחתה ולביסוסה של התיישבות זאת.

3. בכל הסדר מדיני יהיה צבא-הגנה לישראל האחראי לביטחון כל אזרחי ישראל בכל רחבי הארץ ויישמר חופש הפעולה המלא של זרועות הביטחון של ישראל ברחבי יהודה, שומרון ועזה לסיכול פעולות חבלה וטרור נגד יהודים, וכן לתפוס ולהעניש מבצעי פיגועים.

4. ישראל שוללת את זכות השיבה לפלשתינים ובכללם אלה שיצאו מן הארץ בשנים 1948 ו-1967. ישראל לא תתיר שיבתם של פלשתינים אלא במקרים ספציפיים מטעמים הומניים על בסיס של איחוד משפחות.

5. ירושלים השלמה, ירושלים עיר הקודש והמקדש שהיא בירת ישראל הנצחית בגבולותיה המוניציפליים תישאר מאוחדת ושלמה בריבונותה הבלעדית של ישראל ותשמור על קדושתה. הממשלה תשקוד על ביסוסה ופיתוחה של ירושלים ועל אכלוסה ביהודים בכל חלקיה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת פרוש, איך מפתק כל כך קטן קראת הודעה כל כך ארוכה?

לפני שאני קורא לנציג מולדת אבקש לשבת. חבר הכנסת רחבעם זאבי, הודעת סיכום. אני מבקש מעובדי הכנסת ומעובדי לשכות השרים שנמצאים באולם לכבד את האולם על-ידי שקט.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ערב יום הדין, להלן הצעת סיעת מולדת לסיכום הדיון המדיני על הודעת הממשלה בדבר ההסכמים עם אש"ף.

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע, חבר הכנסת קצב. אני אוציא עד להצבעה את חברי הכנסת שיפריעו. ביקשתי מהסדרנים לסגור את הדלתות, להוציא כל עובד שמפריע. אני לא מעוניין בזה.

חבר הכנסת זיסמן, הישיבה תימשך עד יום כיפור. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש התייעצות סיעתית של המפד"ל.

היו"ר ש' וייס:

מה אני יכול לעשות?

רחבעם זאבי (מולדת):

תבקש מהם לתת לי הגנה.

היו"ר ש' וייס:

ביקשתי.

חבר הכנסת חנן פורת, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת יגאל ביבי, מה אתכם? תעשו את ההתייעצות בחוץ. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

1. הכנסת דוחה את ההסכם ורואה בו סכנות של הקמת מדינה פלשתינית ממערב לנהר הירדן.
2. הכנסת דוחה כל הידברות עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף.
3. הכנסת שוללת את זכות השיבה לפלשתינים שנטשו את ארץ-ישראל המערבית.
4. הכנסת דוחה כל כוונה לדיון עם הפלשתינים או עם כל גורם בין-לאומי אודות ירושלים, שהיא בירת הנצח של ישראל.
5. הכנסת תובעת מהממשלה להבטיח את חיי המתיישבים היהודים ביש"ע ולחדש את תנופת ההתיישבות בכל רחבי ארץ-ישראל.
6. הכנסת תובעת מהממשלה להורות את זרועות הביטחון לפעול בתקיפות ובדחיפות לחיסול הטרור הערבי לצורותיו.

היו"ר ש' וייס:

רבותי השרים וחברי הכנסת, הרי אנחנו רוצים לסיים. חבר הכנסת חגי מירום, אנא.

רחבעם זאבי (מולדת):

6. הכנסת תובעת מהממשלה להורות את זרועות הביטחון לפעול בתקיפות ובדחיפות לחיסול הטרור הערבי לצורותיו.
7. כל הסכם מדיני על עתיד ארץ-ישראל חייב לבוא להכרעת העם בבחירות כלליות של אזרחי המדינה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברי הכנסת, הוגשה לי בקשה על-ידי חבר הכנסת משה קצב, יושב-ראש סיעת הליכוד, בזו הלשון:
אנו מבקשים להצביע על כל סעיף בנפרד בהצעות הסיכום שהוגשו על-ידי סיעות הליכוד וש"ס.

הממשלה מתנגדת.

התקנון בסעיף 59(ג) קובע שבמקרה כזה שואלים את פי הכנסת. לפיכך אנחנו מצביעים עכשיו
בהצבעה אלקטרונית.

קריאה:

צריך לצלצל.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי. אני מבקש לצלצל. יש לנו חמש דקות, אבל אם תודיעו לי קודם שאתם מוכנים, נקצר את
הזמן. אם תהיה הסכמה להצבעה לפני שעברו חמש דקות, אעשה את זה.

האם יש הסכמה שנערוך עכשיו הצבעה?

קריאה:

לא.

היו"ר ש' וייס:

נחכה. חבר הכנסת אלי דיין, אני שואל באופן לא פורמלי, אתה יושב-ראש הקואליציה – אפשר
להצביע?

אלי דיין (העבודה):

אפשר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, אפשר? אני שואל את ראש הקואליציה ואת ראש סיעת הליכוד. בסדר? נחסוך שתי דקות.

משה קצב (הליכוד):

מסכים.

היו"ר ש' וייס:

הסכמה כללית, נכון? לא יהיו ערעורים.

ההצבעה היא האם לקבל את הבקשה שהעלה לפנינו חבר הכנסת קצב בשם סיעות הליכוד וש"ס.

קריאה:

בעד.

היו"ר ש' וייס:

בלי הדרכה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה של חבר הכנסת מ' קצב – 55

נגד – 61

נמנעים – אין

ההצעה של חבר הכנסת מ' קצב לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הרי התוצאות: 61 התנגדו, 55 בעד, אין נמנעים.

קריאה:

ההצבעה שלי לא נקלטה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, יש לנו החלטת נשיאות, על-פי הצעת אחד מסגני, נקלט או לא נקלט – ההצבעה קובעת. תודה.

אנחנו קובעים שיש הצבעה מלוכדת, ולא על כל סעיף בנפרד. אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על הצעות הסיכום.

דב שילנסקי (הליכוד):

ראיתי ששם לא נדלק האור.

היו"ר ש' וייס:

אדוני וחברי הסגן, היה לנו דיון בנשיאות, קיבלנו הצעה של אחד הסגנים, אפילו מן האופוזיציה – לא להתחשב בזה. נקיים את ההחלטה של הנשיאות.

אנחנו מצביעים. חברי הכנסת, מי תומך בהודעת הסיכום של סיעת מולדת?

קריאה:

בעד.

היו"ר ש' וייס:

בלי הדרכה. ואין תיקוני הצבעה.

הצבעה מס' 2

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ר' זאבי – 44

נגד – 61

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ר' זאבי לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

61 מתנגדים, 44 תומכים. הצעת הסיכום לא נתקבלה.

אנחנו מצביעים עכשיו על הצעת הסיכום של אגודת ישראל.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

בלי הדרכה.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת מ' פרוש – 54

נגד – 61

נמנעים – 1

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת מ' פרוש לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

61 מתנגדים, 54 תומכים, אחד נמנע. ההצעה לא התקבלה.

אנחנו מצביעים עכשיו על הצעת הסיכום של הסיעות חד"ש ומד"ע. מי בעד?

קריאה:

נגד.

משה קצב (הליכוד):

המערך לא בעד?

היו"ר ש' וייס:

לא בזמן ההצבעה.

הצבעה מס' 4

בעד הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ת' גוז'נסקי – 12

נגד – 97

נמנעים – 7

הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע, 12 תומכים, 97 מתנגדים, שבעה נמנעים. ההצעה לא נתקבלה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על הצעת הסיכום של סיעת ש"ס.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ר' פנחסי – 38

נגד – 54

נמנעים – 23

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ר' פנחסי לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

38 תומכים, 54 מתנגדים, 23 נמנעים. ההצעה לא התקבלה.

חברי הכנסת, הממשלה מודיעה שהיא רואה בהצבעה על הצעת הסיכום של הליכוד הצבעת אמון. על כן, מי שתומך בהצעה של הליכוד כאילו הביע אי-אמון בממשלה; מי שמתנגד – מצביע בעד הממשלה.

דוד מנע (הליכוד):

על-פי איזה סעיף בתקנון?

היו"ר ש' וייס:

אני אסביר. מי שמצביע בעד הוא נגד הממשלה, מי שמצביע נגד הוא בעד הממשלה.

משה קצב (הליכוד):

מי מבקש להציע אי-אמון?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש לקרוא את הסיכום החתום המונח לעיניך, ולפיו הנושא המוגש על-ידי סיעת הליכוד אינו נחשב על-ידי סיעת הליכוד כהצעת אמון או אי-אמון. הסיכום הוא בחתימת חבר הכנסת חגי מירום ובחתימתי.

היו"ר ש' וייס:

תודה. רבותי, תאמינו לי שאני רוצה לקיים את כל ההסכמים, אבל אם יש תקנון – אני חייב לפעול לפיו.

דב שילנסקי (הליכוד):

זה נוגד את ההחלטה של ועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

זה לא עניין של ועדת הכנסת. זה הסכם בין שניים.

דב שילנסקי (הליכוד):

בוועדת הכנסת ישבנו שעות, התווכחנו – – –

היו"ר ש' וייס:

אני לא רוצה שנסיים דיון חשוב כל כך באווירה מעומעמת כל כך. רבותי, אני מחויב לפעול על-פי התקנון. פה עלולה להיות טעות. אני מסביר שוב, לפני ההצבעה. מי שמצביע בעד – מצביע נגד הממשלה. האם זה ברור?

משה נסים (הליכוד):

לא ברור.

היו"ר ש' וייס:

אני אסביר. יש עכשיו הצבעה על הצעת הסיכום של הליכוד. הממשלה מודיעה שהיא רואה בזה הצבעת אמון. אם הצעת הסיכום של הליכוד מתקבלת, כאילו אין אמון בממשלה; אם היא נדחית – יש אמון.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

אל תכעסו אם אני רוצה למנוע טעויות בגלל חיפזון של דקה אחת או שתיים.

משה קצב (הליכוד):

מה ההבדל בין ההצבעה הזאת לבין ההצבעה הקודמת?

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, אם לא יהיה כאן בירור יהיה אחר כך פנצ'ר. אני רוצה למנוע תקלה. הרי אני לא עשיתי את הסיכומים לפני ההצבעה. אני מנסה לקיים פה סדר. לא עשיתי את הסיכומים לפני ההצבעה. חבר הכנסת נסים, בבקשה. אל תפריעו לו.

שר הבריאות ח' רמון:

היו"ר ש' וייס:

השר רמון, אתה רוצה שזה יימשך עוד שעותיים? חברי הכנסת, רבותי השרים, אני צריך לקיים פה הצבעה מסודרת. אני לא רוצה שבגלל טעות או חיפזון תהיינה החלטות לא נכונות. תבינו את זה. אדוני ראש הממשלה, אני לא קבעתי את הסידורים קודם.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, יש תקנון – – –

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי. גם אתה היית שותף קודם להסכמות. אל תגיד לי עכשיו שיש תקנון. אל תעבירו עכשיו את האחריות אלי. אני מכיר את החוכמות האלה. כל השותפים להסכם עכשיו מעבירים את האחריות לכאן, למקום הזה? את החוכמות האלה אני מכיר.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, התמרונים שנעשים בשעה זו הם שקופים, אבל אינני רוצה להתייחס אליהם. אני חושב שיש כאן, עם כל הדרת הכבוד, עיוות של הפרוצדורה הפרלמנטרית. דהיינו, טוב עשה היושב-ראש שביקש להבהיר, כי אחרת בהצבעה היתה יכולה להיות ערבוביה – –

היו"ר ש' וייס:

כבר קרה פעם שראש הממשלה הצביע נגד עצמו.

משה נסים (הליכוד):

– – והיינו נמצאים במצב בלתי נסבל. אני מבקש להבהיר שזאת לא הצעת ממשלה. זוהי הצעה של סיעות פרלמנטריות. אין לממשלה בעלות על ההצעה הזאת, אלא אם כן תחליט הממשלה לאמץ את ההצעה שאנחנו הגשנו.

הואיל והממשלה כנראה אינה מאמצת את ההצעות הללו, ואולי היא גם מתנגדת להן, אזי הפרוצדורה הנכונה היא להצביע מי בעד הצעת הליכוד, צומת, מפד"ל וכו', ומי נגד.

נכון, הממשלה מודיעה שהיא רואה בהצבעה הזאת נושא לאמון בממשלה. אבל המשמעות היא, שאם אומנם ההצעה של הליכוד וכו' תעבור, אזי יש בזה משום הבעת אי-אמון בממשלה. אבל לא ייתכן שאנחנו נצביע נגד ההצעה שלנו. לממשלה אין בעלות. כל הפרוצדורה הזאת של הודעת ממשלה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה בדיוק מה שאני אמרתי. תנו לו לסיים.

חבר הכנסת נסים, כיוון שיש בינינו הסכמה מלאה, אתה יכול לסיים. זה בדיוק מה שאני אמרתי. תודה.

משה נסים (הליכוד):

זה מוסכם?

היו"ר ש' וייס:

לא, אני אמרתי את זה.

חברי הכנסת, קצת פחות עצבים – – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

תהפוך את זה לבעד ונגד.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בבקשה פחות עצבים פה. 120 פקעות עצבים. תנו לי לנהל את זה. חברי הכנסת, הוא שאמרתי בדיוק נמרץ. ודאי שבעלי ההצעה של הליכוד ומי שתומכים בה יצביעו בעדה; ומי שמתנגד, יצביע נגדה. רציתי רק להסביר את המשמעות של ההצעה. זה בדיוק מה שעשה חבר הכנסת נסים, אבל קצת יותר באריכות. תודה.

הצבעה. אני מודיע: מי שתומך בהצעה של הליכוד, צומת, מפד"ל – –

קריאה:

אגודה.

היו"ר ש' וייס:

– – יצביע כמובן בעד. ומי שמתנגד לזה, יצביע נגד. את המשמעות הסברנו פעמיים. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת מ' נסים – 52

נגד – 61

נמנעים – 5

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת מ' נסים לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

52 תומכים, 61 מתנגדים, חמישה נמנעים. לפיכך, אני שוב מודיע שהממשלה זוכה היום באמון פעם שנייה.

האם רוצים להצביע גם על הצעת הסיכום השלישית?

קריאות:

לא.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מודה לכם. גמר חתימה טובה. תודה על ההשתתפות הנפלאה בדיון ההיסטורי המצוין והחשוב שהיה. בעוד חמש דקות – כנס ב'.

לכולכם גמר חתימה טובה, ובאמצעותכם לכל אזרחי מדינת ישראל.

בעוד חמש דקות – כנס ב'. אני מודה גם לוועדת הכנסת, לראשה ולחבריה על המאמץ שהשקיעו בקיום הדיון בשלושת הימים האלה.

(הישיבה נפסקה בשעה 13:56 ונתחדשה בשעה 14:07.)

כנס ב'

תנועת חב"ד כמפלגה פוליטית

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את הכנס השני. נא לשבת. אנחנו מחפשים איזה סגן יושב-ראש שינהל את הישיבה. עד אז אני אעשה זאת. נא לשבת. יש הצעה של חבר הכנסת סילבן שלום לתפקיד של ממלא-מקום סגנים.

סילבן שלום (הליכוד):

זו לא הצעה שלי – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, לא. ערב יום הכיפורים, בואו לא נכעס.

חברי הכנסת, סליחה שאנחנו עוד רגע מתאוששים כאן. מה הסעיף בסדר-היום, גברתי סגנית המזכיר?

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, למה פירקו את ערוץ-2?

היו"ר ש' וייס:

הם התעייפו. זוהי האמת. ברצינות. אנחנו מקיימים יחסים טובים מאוד עם ערוץ-2. הם פשוט התעייפו; שלושה ימים רצופים.

חברי הכנסת, אנו פותחים את סדר-היום שלנו: תנועת חב"ד כמפלגה פוליטית. תביא את ההצעה חברת הכנסת דליה איציק, יענה עליה השר חיים רמון, אם יגיע; אם לא – נבקש מהשר שוחט; אם לא – חבר הכנסת חגי מירום. בבקשה, גברתי.

חגי מירום (העבודה):

חגי מירום לא יכול להשיב על ההצעה הזאת, מפאת חוסר אובייקטיביות.

היו"ר ש' וייס:

טוב, בסדר, אז נבקש מסילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

אני מוכן.

היו"ר ש' וייס:

אגב, אם לא יהיה שר – אתה תוכל.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני מענה על ההצעה.

היו"ר ש' וייס:

השר יוסי שריד הגיע. פתרנו את הבעיה. בבקשה. חברת הכנסת דליה איציק, את קראת לשר יוסי שריד לחזור. את רואה שהוא חזר. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

התכוונתי לחזרה אחרת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

גם זה יבוא. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הימים האלה של עשיית שלום מגלים את את פרצופו האמיתי של הימין במדינת ישראל, שלא נמצא פה היום, אבל אני מקווה שהוא ישמע את דברי בהזדמנות אחרת. ימי התקווה האלה, ואולי גם ימי החשש, מצאו את הימין במדינת ישראל מדולדל ורפה עד אימה. כל כך קשה מצבו של הימין, עד כדי כך שהוא נזקק להעלות לבמה את תנועת חב"ד.

תנועת חב"ד פרסמה את עצמה כתנועה המפיצה ערכי דת, מקרבת לבבות ועורכת כנסי הסברה בנושא דת ומסורת. כל זמן שזה מה שהיא עשתה – סלחנו לה. עכשיו היא התגלתה במלוא מערומיה. תנועה זו, שראשי-התיבות שלה הם חוכמה, בינה ודעת, הסבה ומסבה עצמה לחבורה בלי-דעת. השותפות המזויפת בין מטה חב"ד לבין מטה המאבק בשלום דורשת חקירה מעמיקה. ניצול כספי המדינה ליעדים אחרים מאלה שהתכוונו להם צריך להדליק אצלנו נורה אדומה.

זכותה של התנועה להיות ולפעול פוליטית. לזכות הזאת יש כללי משחק ברורים וסייגים בצדם, ומי שרוצה להיות תנועה פוליטית צריך לדעת גם מה המחירים של זה. מכיוון שהתנועה הזאת בחרה במגרש הפוליטי, היא לא יכולה להסתתר בשום אופן מאחורי תדמיתה הנייטרלית. יש למנוע ממנה את הכניסה לבסיסי צה"ל, וזאת מתוקף האיסור על ניהול תעמולה פוליטית בצבא. על ראש הממשלה ושר הביטחון להוציא הנחיה ברורה, כי צה"ל יפסיק להיות אכסניה להטפות חב"ד.

סילבן שלום (הליכוד):

מה זה מפריע?

דליה איציק (העבודה):

יש פה עניין עקרוני. כל תנועה פוליטית – שלא תיכנס לצה"ל.

סילבן שלום (הליכוד):

היא לא תנועה פוליטית.

דליה איציק (העבודה):

אדוני שר הביטחון, שלא נמצא פה, וישיב כנראה השר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סילבן שלום, אני כבר רושם אותך להצעה אחרת, בניגוד לתקנון. כבר.

סילבן שלום (הליכוד):

כבר נרשמתי.

דליה איציק (העבודה):

אני מבקשת ממך להפעיל את סמכותך ולהוציא את חב"ד אל מחוץ לצה"ל. הראיה שאין לנו דבר נגד חב"ד: כשהיא לא עשתה פעילויות פוליטיות, איש לא דרש את זה.

בדיקת מקורות המימון של התנועה ומעקב אחר ניתוב הכספים לפעולות השונות של חב"ד הם צעד הכרחי. המדינה אסור לה לממן את הקפריזות המשיחיות של ביבי נתניהו. כספי הייחודיים הם בבחינת כספי מדינה שמחייבים ביקורת.

מה אומרים אנשי חב"ד? – הם אומרים שזהו מאבק שמקרב גאולה, אדוני היושב-ראש. השלום, הם אומרים, מעכב את בואו של משיח צדקנו.

אני, אין בכוונתי לפנות אל ההיגיון הצרוף של אנשי חב"ד, ואין לי עניין להתווכח אתם. ממילא, הרי בכל פעם הם מבטיחים לנו שהמשיח יבוא וממילא בכל פעם הם מכניסים אותנו למתח שהמשיח יבוא. הוא לא בא והוא גם לא מטלפן. אבל עכשיו, לאחר שהמשיח מתמהמה ומבושש לבוא, הם כנראה החליטו שהמשיח הוא ביבי נתניהו.

צר לי לאכזב את חובשי ספסלי הליכוד. ביבי נתניהו לא יהיה כנראה זה שיובל על חמור לבן, גם אם הוא יחפש פה חמור אחד או שניים, חבר הכנסת סילבן שלום. לא הוא ולא הליכוד יביאו את הגאולה.

סילבן שלום (הליכוד):

מה רע?

דליה איציק (העבודה):

יכול להיות. עד כמה גדולה צביעות הליכוד?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני קורא לך לסדר על זה שאתה לא קורא קריאת ביניים.

דליה איציק (העבודה):

עד כדי כך קשה מצבו של הליכוד, שהם מצאו מסתור בדמות אנשי חב"ד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני לומד מזה שביבי נתניהו הוא המשיח.

דליה איציק (העבודה):

כדאי, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, לראות איך בהפגנות, אתה בוודאי ראית, אין כמעט בוחרים לא מעיירות פיתוח, לא מהמושבים, לא מהערים. בכלל, בהפגנות תמצא בעיקר תלמידי ישיבה. כנראה עכשיו פתאום אפשר לגמרי לבטל תורה.

אני שואלת את עצמי, היכן רפול ואנשיו? מדוע עכשיו הם לא תובעים לגייס את פלוגות חב"ד? מדוע עכשיו יש זמן לבטלה?

תנועת חב"ד הפכה באחרונה להיות כלי מימון פוליטי ואינטרסנטי. ולכן אני דורשת לבטל כל תמיכה כלכלית ממלכתית בתנועה ולבחון מחדש גם את דחיית הגיוס הניתנת לחלק מאנשיה.

נהוג אצל חסידי חב"ד לעבוד את אלוהים בשמחה ובמעגלי ריקודים. על מי הם עובדים הפעם? אדוני היושב-ראש, בבחירות הבאות תהיה כנראה ססמת הבחירות של הליכוד "חב"ד לימין".

היות שחב"ד אכן הפכה להיות תנועה פוליטית, אני דורשת להוציא אותם מצה"ל לאלתר ולבדוק את כל הכספים הממלכתיים שחב"ד נהנית מהם. שנה טובה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת דליה איציק. אני מזמינה את כבוד השר רמון להתייחס להצעה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני אשיב על שתי ההצעות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני שומעת שכבוד השר שריד ישיב על שתי ההצעות כאחת. אני מתקנת.

פגיעה במוסדות חינוך ודת מטעמים פוליטיים

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום בנושא: פגיעה במוסדות חינוך ודת מטעמים פוליטיים. ינמק את ההצעה חבר הכנסת שאול יהלום. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר המשיב, כנסת נכבדה, אנחנו – אני אישית וסיעת המפד"ל – לא היינו מעלים בכלל את הנושא הזה אילולא פורסם בעיתונות, שאנשים בסיעת העבודה, אישים בסיעת מרצ, פנו ליועץ המשפטי לממשלה, פנו למבקרת המדינה. הנה גם שמענו את דברי חברת הכנסת דליה איציק, שתובעת מעל במת הכנסת לחקור גופים בטענה שחלק מפעולותיהם האחרות, כמובן לא הפעולות האלה שעליהן מדובר, ממומנות מתקציב המדינה. נניח שלחב"ד יש בית-ספר, הוא בוודאי ממומן גם מתקציב המדינה.

אנחנו לתומנו סוברים, שבמדינה דמוקרטית, כאשר מדובר בנושא שמשנה מוסכמות, כאשר מדובר בנושא שנוגע להשקפות הציונות במשך 20-30 שנה, השקפות כמו: נגד מדינה פלשתינית, נגד דיבור עם אש"ף – עם כל הוויכוח, כל גוף ציבורי צריך לנקוט עמדה ציבורית ברורה, כן או לא. זאת זכותו, אפילו חובתו.

אנחנו לתומנו חושבים, שאם מחר יש בירור בתוך תנועה ציבורית, נניח רשת "עמל", ורשת "עמל"
עושה את הבירורים וקובעת מה שקובעת – זכותה. ואם חב"ד עושה מה שעושה – זכותה.

זאת עמדתנו, שצריך לקבוע עמדה בנושא קריטי, לא להתערב במשחק או בהסכם פוליטי. כל החינוך שלנו אמר: לא לדבר עם אש"ף. כל החינוך שלנו דיבר על כך, שבין הים התיכון לירדן לא תוקם מדינה נוספת.

יושב כאן השר שריד והוא יודע. אנשי מרצ, וגם השר עוזי ברעם, אמרו כאן מעל הדוכן, שיש סבירות שההסכם יביא למדינה נוספת. על דבר כזה תנועות חינוכיות, תנועות נוער, לא יקבעו עמדה? ודאי שצריך.

בנימין טמקין (מרצ):

איפה נתקבלה העמדה? בברוקלין או פה?

שאול יהלום (מפד"ל):

רגע, רגע, מייד.

בנימין טמקין (מרצ):

איפה נתקיים הבירור?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אתה מפריע כעת ולא קיבלת את רשות הדיבור.

שאול יהלום (מפד"ל):

אבל, ריבונו של עולם, הרי כאן דובר נגד "בני עקיבא". אני קודם כול עונה לך על העניין העקרוני. אני אראה לך את התלונה של אופיר פינס, מתאם הפעולות. הוא פנה נגד יישובי הגולן, "בני עקיבא" וחב"ד. האם תנועה חינוכית יכולה לעסוק בנושא פוליטי?

לדעתי, לחב"ד יש די מוסדות וגם הנהלה בארץ, ואני מניח שההחלטה לא התקבלה בלי החלטה בארץ.

אני מדבר על העניין העקרוני. לא זה מה שטענו. אילו קיבלו מה שאתה אומר, אולי לא הייתי מתווכח. הם טענו, שמעת את דברי חברת הכנסת דליה איציק, שאסור לתנועה חינוכית, שמקבלת מימון חלקי מהמדינה, לנקוט עמדה ציבורית. זאת היתה הטענה, ועל כך אני רוצה לומר שני דברים.

בנימין טמקין (מרצ):

מה עם ברוקלין? איפה נתקבלה ההחלטה של חב"ד?

דן תיכון (הליכוד):

במקסיקו-סיטי.

בנימין טמקין (מרצ):

אני יודע את דעתך על הציונות. אתה לא נולדת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, מה החופש הזה שאתה נוטל לעצמך? מה קורה פה?

שאול יהלום (מפד"ל):

עכשיו, רבותי, הטענה העיקרית שלי כלפי חברת הכנסת דליה איציק – – –

בנימין טמקין (מרצ):

למה אתה לא עונה על השאלה שלי?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין.

שאלו יהלום (מפד"ל):

עניתי לך, לא הקשבת. אני חושב שהחלטה נתקבלה במדינת ישראל. נקודה.

בנימין טמקין (מרצ):

באמת, אתה לא עונה לי בכנות. אנחנו עומדים לפני יום כיפור ואתה לא עונה לי בכנות, איפה נתקבלה ההחלטה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אולי תוריד קצת את ה"טורים"?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אתה לא קיבלת את רשות הדיבור. מה זה פה?

שאלו יהלום (מפד"ל):

מה שאני טוען כלפי חבר הכנסת טמקין וחברת הכנסת דליה איציק וחברי העבודה ומרצ, שהם נוקטים עמדה חד-צדדית, איפה ואיפה; יש כאן הרבה צביעות, במלוא ההסתייגות, ערב יום הכיפור. וכל זאת למה? אני הולך ורואה שיש תנועה ששייכת למפלגת העבודה, תנועת "נעמת".

בנימין טמקין (מרצ):

היא לא שייכת. היא שייכת לחבריה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אולי תפסיק להפריע, חבר הכנסת טמקין. אתה לא קיבלת את רשות הדיבור, ואני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. יש גבול לכל דבר.

שאלו יהלום (מפד"ל):

תנועת "נעמת", שהיא תנועה קרובה מאוד למפלגת העבודה – בסדר; בסדר? היושבת-ראש הקודמת שלה היא סגנית שר, מתאמת בין הממשלה לכנסת. ותנועת "נעמת" ממומנת על-ידי ממשלת ישראל בחלק מפעולותיה, בבתי-הספר שלה, במעונות שלה, בקליטת עלייה, בתרבות, בלי סוף. הולכת תנועת "נעמת" – הנה המודעה – ומארגנת ביום א', 12 בספטמבר, הפגנה מול משרד ראש הממשלה – "נשים שלום" – הפגנה קצת שונה, רק כדי שהממשלה תדע ש-800,000 חברות "נעמת" מתייצבות היום לצדו של תהליך השלום. לשלום יש מנדט מ"נעמת".

זאת אומרת, אותה תנועה מקבילה לחב"ד, למועצת יש"ע, ל"בני עקיבא", הולכת ועושה אותו דבר, בכיוון השני, כמובן, אבל משום שזאת תנועה שעושה את זה בכיוון התומך בממשלה, חברת הכנסת דליה איציק, אנשי מרצ, ד"ר פינס, שותקים, ממלאים פיהם מים, לא מתלוננים, לא אכפת להם, טובלים ושרץ בידם.

רבותי, קודם כול צריכה להיות כנות, כנות ראשונה. איך יכול להיות שעל תנועת "נעמת", שעושה אותו דבר, לא תהיה תלונה? אני כשלעצמי חושב שזאת זכותה, וגם חב"ד – – –

דליה איציק (העבודה):

"נעמת" באה לצבא? אני מדברת על – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

ודאי ש"נעמת" באה לצבא. "נעמת" באה לצבא ו"נעמת" באה לבתי-ספר, כתנועה חינוכית יש לה בתי-ספר, היא עושה אלף דברים, היא קולטת עלייה, היא קבלנית מטעם הממשלה בהמון דברים, והיא באה גם לבסיס חיילות.

עכשיו אני בא ואומר, שיש דבר שאנחנו צריכים לתת עליו את הדעת שהוא, לכאורה, חמור עוד יותר. הממשלה לוקחת מכשירים ממלכתיים שלה ובעזרתם משפיעה על דעת הקהל לטובת העניין שהיא מעוניינת בו עכשיו, דהיינו השפעה על דעת הקהל למען ההסכם עם ארגון שחרור פלשתיני, עם אש"ף.

אני קורא שמרכז ההסברה – וצריך להבין מה הוא מרכז ההסברה; מרכז ההסברה הוא לא מכשיר פוליטי בידי הקואליציה. מרכז ההסברה קם כדי לעסוק בדברים הנתונים בקונסנסוס, בהסכמה, על דעת כל שכבות המדינה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

להסביר את פעולות הממשלה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא נכון. הוא לא קם, מרכז ההסברה לא קם – – –

קריאה:

— — —

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא נכון. אני אשאל אותך, רגע – – –

סילבן שלום (הליכוד):

תרשה לי לשאול אותך. אם מרכז ההסברה היה מסביר כמה ההתנחלויות טובות, היית הראשון – –

קריאה:

הסבירו.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא הסבירו מעולם.

קריאות:

— — —

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא הסבירו מעולם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

שאל יהלום (מפד"ל):

חברי הכנסת זיסמן וגולדשמידט, אני אביא לכם דוגמה. היום – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

שאל יהלום (מפד"ל):

היום פורסם בעמוד הראשון בעיתון "מעריב" סקר שאומר – אילו היה סקר דעת קהל, מה שהיום היה כמעט בהצבעה, משאל דעת קהל, והסקר הזה אומר כך: בעד ההסכם, עמדת הממשלה, היו מצביעים 45%, נגד – 39%, ו-16% עדיין לא קבעו את עמדתם. היו כאן היום הרבה מאוד מגעים עם ש"ס, בלי ש"ס, בעד משאל עם, המפד"ל ביקשה זאת; תארו לכם שהמדינה רואה, הממשלה רואה, הקואליציה רואה, שמסיבות שונות, או בגלל 61 או בגלל אלף סיבות, בעוד שלושה חודשים היא תסכים למשאל עם. אומרת הממשלה: מה? 45% מול 39%? אני מוכרחה להשפיע על העניין הזה, לסדר ש-16% אלה כולם יהיו לטובתי. מי יודע מה תעשה האופוזיציה? אולי היא תיקח 3% ותעביר מכאן לכאן, ואז זה משנה את הכול. לוקחת הממשלה מכשיר שהוא בידה מכשיר ממלכתי, ותעביר לו על-ידי ועדת הכספים מיליון דולר, עשרה מיליון; ותראו מה היא עושה – כנסים במלונות פאר עם שרי הממשלה, היא תיקח מהמסבירים וכולם ינסו להשפיע על דעת הקהל? על מה אתם מדברים?

מרכז ההסברה נועד לעסוק בענייני ציונות, בעניינים שאינם נתונים במחלוקת, או נאמר ש-90% מסכימים עליהם, או 80%, אבל לא בדבר שנתון במחלוקת, שכל אחד מדבר שאולי תהיינה בחירות בעוד חודשים מספר. תאר לך שמחר, שלושה חודשים לפני בחירות, בחירות בזמן אפילו, יודעים שחלק מהעניין של הבחירות יהיה הסכם – כן או לא, יבוא מרכז ההסברה ויתחיל להסביר. על מה אתם מדברים?

מה הטענה? הטענה היא שחלק מהגופים מקבלים מימון מהממשלה? פה הממשלה גופא, מהתקציבים הישירים שלה, עושה כנס ב"בית ציוני אמריקה" עם שר המשטרה משה שחל, במלון "הילטון" בירושלים עם שר הבריאות חיים רמון, ובמלון "נוף" בחיפה. אם לפחות היו עושים כנס עם שני אנשים, אחד בעד ואחד נגד, היו מביאים אלוף אובייקטיבי, איזה פרשן, אבל לא. אשכרה. אנשי הממשלה, שרי הממשלה, עם תקציב ממלכתי, הולכים להשפיע על דעת הקהל לקראת ההכרעות הבאות עלינו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת יהלום, אני רוצה לשאול אותך משהו. מותר לי, כבוד היושבת-ראש?

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מבחינתי, כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, זמנך תם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אחרי ההחלטה שהתקבלה היום בכנסת, זאת ההחלטה של הכנסת, צריך – – –

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, לא לנהל פה דיון, חבר הכנסת סילבן שלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

על מה אתה מדבר? ההחלטה שהתקבלה היום נתנה אמון בממשלה ב-61, על חודו של קול. החזקתם את הממשלה הזאת על חודו של חבר כנסת אחד. אפילו – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

תקשיב רגע. יש הצהרות של יצחק רבין – — –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיסמן, אפשרתי לך לשאול שאלה.

שאול יהלום (מפד"ל):

תקשיב רגע. יש הצהרות של יצחק רבין – עכשיו הוא חוזר בו בוודאי – שהוא אומר שאם יהיו 61, הוא ילך לבחירות. אתה יודע את זה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

פתאום עכשיו הוא חוזר בו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת זיסמן.

שאל יהלום (מפד"ל):

מאיזו בחינה היא מחייבת אותי? מאיזו בחינה?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים, חבר הכנסת יהלום.

שאל יהלום (מפד"ל):

אתה חושב שביום כיפור אני אתפלל לביטולה? במה היא מחייבת אותי?

משה פלד (צומת):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין.

שאל יהלום (מפד"ל):

במה היא מחייבת אותי? אני לובש חולצה אחרת? מה היא מחייבת אותי? החלטה שהיא אסון?

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא יכול לדבר. ללא רשות אתה לא יכול לדבר. אני מצטערת שבשלב כזה אני צריכה להזכיר לך את סדרי הכנסת. אני מצטערת.

שאול יהלום (מפד"ל):

מאחר שהיושבת-ראש אומרת שזמני תם — —

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, אני מבקשת לסיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — ואני רוצה לעמוד בהוראותיה, אני רוצה להשמיע רק עוד משפט אחד — והוא כבדרך אגב להערתה של חברת הכנסת דליה איציק — שלא שייך לנושא, אבל היא העלתה זאת. יש צביעות עצומה מצד מה שנקרא מפלגת העבודה והשמאל, וחלק מהתקשורת שכנראה תומכת באותה גישה. כאשר משתתפים נערים וצעירים בהפגנה של הימין, תשמעו: מה? ילדים? נערים? מה פתאום? למה לא מבוגרים? נערים? לקחו אותם מבית-ספר. וכאשר היתה ההפגנה האחרונה של "שלום עכשיו", אני מכיר רק שני משפטים שנכתבו בעיתונות: היו שם אין-ספור צעירים, בני נוער וילדים, היתה שם שמחת נעורים גדולה, חגיגת שלום מוקדמת, כזאת שרק צעירים — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — נטולי מועקה של ניסיון היסטורי יכולים להרשות לעצמם — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

יעל גבירץ מ"ידיעות אחרונות". או יאיר לפיד מ"מעריב": אף פעם לא הייתי בהפגנה עם כל כך הרבה ילדים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

– – – העתיד כבר כאן והוא רוצה שלום וקולה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, ביקשת משפט אחד, ואלה כבר 15 משפטים לפחות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

בהמשך לזה אני פונה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, באיזו שעה ובאיזה יום היתה ההפגנה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, ברשותך, אני מבקשת ממך.

שאלו יהלום (מפד"ל):

– ההפגנה שאני דיברתי עליה, של תנועת "נעמת", היתה ביום ראשון, 12 בספטמבר, בשעה 11:00 –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

– מול משרד ראש הממשלה. ב-11:00.

בנימין טמקין (מרצ):

באיזו שעה התקיימה הפגנת "שלום עכשיו", חבר הכנסת יהלום?

שאלו יהלום (מפד"ל):

מה זה משנה?

בנימין טמקין (מרצ):

מוצאי-שבת בלילה – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

אז מה?

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, חבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

לא, לא שמעת את חברת הכנסת דליה איציק. היא לא דיברה על — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקשת לסיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

משפט אחרון.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, כבר ביקשת לומר משפט אחרון, ואמרת 15 משפטים אחרונים.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אני צריך לומר משפט סיכום, כמו בחיבור טוב.

היו"ר א' סלמוביץ:

משפט אחד, אני מבקשת לפי כללי התחביר העברי.

שאלו יהלום (מפד"ל):

טוב. המשפט האחרון, לפי כללי התחביר העברי, הוא שאני פונה בזה לנציג הממשלה – –

היו"ר א' סלמוביץ:

משפט פשוט; לא מורכב.

שאלו יהלום (מפד"ל):

– – ובאמצעותו לממשלת ישראל, אני פונה בזה למפלגת העבודה, אני פונה בזה למרצ, ועד כמה שאפשר – לתקשורת, לא להיות חד-צדדיים, לא לעשות איפה ואיפה; דין שווה, פסק שווה. אם אתם פונים למישהו בתלונה, ליועץ המשפטי, למבקרת המדינה – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

– – בבקשה תעשו את הדברים האלה לגבי כל הגורמים במשק וכל הגופים, ולא רק גורמים וגופים הקשורים לאלה שמתנגדים לעמדתכם, ואלה ששואפים למען עמדתכם – הם הטהורים והצדיקים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יהלום. אני מזמינה את כבוד השר שריד להשיב על שתי ההצעות כאחת.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

גברתי היושבת-ראש, יכולתי לעשות את זה בקיצור, ואני יכול לעשות את זה באריכות, אבל אני אעשה את זה משהו באמצע. הייתי יכול לעשות את זה בקיצור והייתי – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מסביר את הזמן שהתקנן מכתוב.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

כן, מאה אחוז. הייתי אומר שאני מסכים בהחלט לדבריה של חברת הכנסת דליה איציק, ואני יכול לאמץ אותם.

חבר הכנסת סילבן שלום שאל בקריאת ביניים, מה זה מפריע שתנועת חב"ד נכנסת לצבא? שאלה משונה מצד אחד, ושאלה משונה מאוד מצד שני. הרי חב"ד היא גוף פוליטי, ותיכף אני אתייחס לפוליטיזציה או לפוליטיקניות של חב"ד. אם זה גוף פוליטי, אז למשל לכולנו יש ילדים בצבא, והילדים שלנו לא רוצים שגוף פוליטי ייכנס אל תוך חצרות הצבא ויעשה נפשות לעניין הפוליטי שלו. זה ברור מאוד.

קריאות:

סילבן שלום (הליכוד):

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

באותו רגע שגוף פוליטי -- --

סילבן שלום (הליכוד):

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חבר הכנסת סילבן שלום, אין שני כובעים, ואני אשיב תיכף על המוסד החינוכי הזה שנקרא חב"ד, על הזרם החינוכי הזה שנקרא חב"ד. אין שני כובעים. כשאתה נכנס למחנה צה"ל, אינך מסיר כובע אחד וחובש כובע שני.

ממה נפשך? אם הגוף הוא גוף פוליטי, הוא גוף פוליטי, מחוץ לחצר ובתוך החצר של הצבא. ואם לא, אז לא. אבל בואו נבדוק אם הוא גוף פוליטי או לא.

נאמר כאן על-ידי חבר הכנסת שאול יהלום, שזה כנראה איננו גוף פוליטי. אבל עכשיו, כאשר לכאורה, בעיניו, על-פי תחושתו של חבר הכנסת יהלום, יש זעזוע עמוק ויש ממש רעידת אדמה, אז אפילו גופים חינוכיים צריכים לחרוג ממנהגם ולומר את דברם בעניין הפוליטי. אני חולק על זה לחלוטין. אבל, אני רוצה להזכיר שב-1990 לא היתה רעידת אדמה, אולי לכם היתה רעידת אדמה, כי עמדתם לאבד את השלטון. בסך הכול עמדה להתחלף ממשלה בישראל.

סילבן שלום (הליכוד):

תרגיל מסריח.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה עניין של חוש ריח. לך זה היה מסריח. לי זה לא הסריח בכלל.

סילבן שלום (הליכוד):

לא?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

לא. וחבל שזה לא היה אז.

סילבן שלום (הליכוד):

או, זה נעים מאוד לשמוע.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

הנה, אז נעים לך. אני בכלל לא התחייבתי לומר דברים לא נעימים לאוזניך.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה עוסק באיכות הסביבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת סילבן שלום, אני מבקשת לא להפריע.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה גוף פוליטי פר-אקסלנס, שבשעתו, כאשר בסך הכול עמדה להתחלף ממשלה בישראל, הוא מנע את האפשרות הזאת. ולכן אי-אפשר לומר שהגוף הזה נזכר להיות גוף פוליטי רק כאשר מתחוללת אותה רעידת אדמה, לפי תחושתך. אני, אגב, אינני מרגיש ברעידת אדמה כזאת.

אבל, אביא דוגמה אחרת, לא צבא. שדה התעופה. היה בג"ץ. חבר הכנסת בני טמקין הגיש פעם בג"ץ. ובאו לבית-המשפט אנשי חב"ד ונשבעו בנקיטת חפץ, שהם בכלל לא גוף פוליטי, מה רוצים מהם? הם עושים אך ורק עבודה חינוכית, עבודה דתית.

מונח לפני פרסום – אגב, אחד מני רבים, לא חשבתי שזה מחייב עבודת ליקוט כל כך שקדנית – מלפני שבוע-שבועיים, "שיחת השבוע", הגיליון השבועי לכל יהודי, של צעירי חב"ד, יוצא לאור על-ידי מרכז צעירי אגודת חב"ד. הכותרת היא: מה דינו של מסייע לאויב מסיבות אידיאולוגיות. ואולי מישו איננו יודע את המשמעות או את פירוש המלים, אז יש כאן צילום ממילון, כנראה מילון אבן-שושן, של פירוש המלה "בוגד". מאי משמע "בוגד"? מפר אמון, אדם הפועל נגד חבריו, נגד עמו או נגד ארצו, ומסייע לאויב. ויש כאן ציטוט ממשלי.

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת סילבן שלום, בכל הכבוד. שוב, התנועה הזאת איננה יכולה לבוא בכמה כובעים. ופה יש דיסרטציה שלמה על בגידת הממשלה. המלה "בגידה" מופיעה בקטע קצר 13 פעמים: בוגד, בגידה, בוגדים. מדוע, אגב, זה לא מתקבל על הדעת, שאותה תנועה, לא כאשר היא מסירה את הכובע וחובשת את הכובע, מפרסמת את העניין הזה, ואחר כך היא גם פותחת את הדוכן בשדה התעופה, שיחלקו את החומר הזה בשדה התעופה.

בנימין טמקין (מרצ):

מחלקים את "שיחת השבוע" בשדה התעופה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מחלקים, אלא מה? הרי הם שם. אז אתה יכול לשאול: למה לא יחלקו את זה גם בצבא? זה מה שיש להם לומר עכשיו, זה מה שמצפונם אומר להם שעכשיו צריך לומר, אז צריכים לחלק את זה, ומן הסתם גם מחלקים את זה.

אני רוצה לומר כמה דברים שהם עניין של טעם. יש גם כמה דברים שהם עניין של טעם. זה באמת לא מחייב – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אם הם היו בעד השלום, מה היית אומר? אז הם לא פוליטיים? רק כשהם נגד השלום הם פוליטיים?

דליה איציק (העבודה):

— — —

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה באמת לא מחייב את הבית, וזה בוודאי איננו מחייב את הממשלה. אגב, בהזדמנות, חבר הכנסת שאול יהלום, אם תסכים, זה לא הכרח – ואגב, לא נעשה את זה במלון – אני מוכן לתת לך קורס, מה קורה להחלטה, גם החלטה שאתה מתקומם נגדה, כאשר היא מקבלת את אישור הכנסת. זו איננה עוד מדיניות הממשלה. אתה יכול להמשיך ולהתנגד לה, כמובן, ויכול לעשות הכול, לעשות נפשות, להיאבק, לקוות שיום אחד יהיה לך רוב. אבל מה זאת אומרת מדיניות הממשלה?

אני זוכר, באחד הזמנים היתה מדיניות כלכלית חדשה שהיתה מאוד מאוד שנויה במחלוקת. כמובן, כל אחד חושב שהמחלוקת שלו היא המחלוקת. היתה מדיניות כלכלית שנויה במחלוקת, מבית-מדרשו של יצחק מודעי. גייסו לא רק את מרכז ההסברה, גייסו משרדי פרסום, השקיעו בזה הון תועפות, כדי לחבב – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה מערבב בין פרס למודעי.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

נניח שזה היה פרס.

— — — כדי לחבב את התוכנית הזאת על הציבור. אין בזה שום פגם.

אבל עכשיו אני רוצה לעבור לדברים שהם עניין של טעם. לפי טעמי, בתנועת חב"ד יש כמה דברים מאוד מאוד מרגיזים. אין דבר יותר מרגיז בעיני – אבל שוב, זה באמת עניין של אבחנה אישית – מאשר גלגול עיניים לשמים. אנשי חב"ד, כידוע, אינם משרתים בצבא.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא, זה לא נכון.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חבר הכנסת זיסמן. הם אינם משרתים בצבא. יש שם חוזרים בתשובה, יש כאלה ששירתו, יש אחרים, אבל הם אינם משרתים בצבא.

שאול יהלום (מפד"ל):

כמו ש"ס.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

כמו ש"ס. ההבדל בין ש"ס לבין חב"ד? אומר מה ההבדל. גלגול העיניים לשמים. לא משרתים – לא משרתים. כמובן, עלינו זה לא מקובל, אבל מה לעשות. אני אפילו לא איימתי שיגויסו בחורי הישיבות אם וכאשר תהיה ההצבעה כאשר תהיה.

רן כהן (מרצ):

אני עסקתי בנושא הזה, ואני רוצה לומר שיש גידול ניכר בגיוס של בחורי ישיבות, דווקא ממוסדות ש"ס.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

טוב. אבל מה ההבדל, נניח, בין ש"ס לבין חב"ד, בין השאר? ההבדל הוא בגלגול העיניים לשמים. לא משרתים – לא משרתים. אבל לחב"ד, בהבדל מאחרים, יש טנק מצוות. יש להם קציני מבצעים. יש להם נש"ק. אתם יודעים מה זה נש"ק? – זה נרות שבת קודש.

אקרא לכם קטע שמתפרסם היום ב"דבר", חב"ד בחרמון, זיכרון אישי ממלחמת יום הכיפורים, מאת לוי מורב: "בשעות אחר-הצהריים הפתעה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה זיכרון אישי של לוחם בחרמון. תן לו קצת כבוד. אני לא נלחמתי בחרמון. אתה נלחמת בחרמון?

סילבן שלום (הליכוד):

לא, אני מצטער, לא הייתי בגיל.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

"בשעות אחר-הצהריים הפתעה: לתוך חצר המוצב נכנסת משאית חב"ד. מהרכב יורדים כמה בחורים צעירים ומבקשים להשקות אותנו בוודקה ששלח הרבי מלובביץ', ביום הקרב על החרמון. ציקי המגיסט לא עושה חשבון לאף אחד. היי, אתם, הוא קורא להם. בני כמה אתם? אז למה אתם לא מתגייסים? איפה הייתם בבוקר כשהחבר'ה של גולני נפלו פה כמו זבובים? הוא לא מתאפק, מרים אבן וזורק לעברם. תוך שניות עפות אבנים נוספות, וה'טנק' של חב"ד מסולק מהמוצב בבושט פנים." זה דבר אחד שמרגיז.

הדבר השני הוא אותו דבר שכבר התייחסתי אליו, שתנועה שלמה מגלגלת עיניים לשמים ואומרת: אנחנו לא תנועה פוליטית. אבל בכל מבחן פוליטי, בימים רגילים, אין צורך בכלל להיות פוליטי. מתי אתה פוליטי או לא פוליטי? מתי אתה חובש את הכובע הפוליטי? מתי אתה שם על עצמך את הגלימה הפוליטית? כאשר באמת מגיע המבחן הפוליטי.

הדבר השלישי, אבל זה שוב עוד יותר עניין של טעם, חבר הכנסת שאול יהלום נמנע מלהשיב על השאלה הזאת, אבל הוא יודע שההכרעות האלה שקובעות את גורלנו אינן נופלות במדינת ישראל, אלא בברוקלין. ושם מישוה מנסה לקבוע את גורלנו כאן. אגב, אני כבר אינני בטוח שמדובר ברב עצמו. יכול להיות שבשל מצבו הבריאותי המצער, כמובן, כבר יש מישוה המושך בחוטים. יכול להיות

שהרב בכלל איננו אלא מריונטה, שמושכים אותה מאחורנית בחוטים. ועל-פי זה אנחנו נקבע את גורלנו. גם זה קצת מרגיז אותי.

אני לא אדם דתי, אני חושב שאני אדם מאמין אך לא דתי על-פי המושגים המקובלים, אבל עצם הרעיון הזה – יש לי כבוד לדת, כבוד לדתיים וכבוד לאמונה – עצם הרעיון הזה שאדם חי, תהיה מעלתו אשר תהיה, מתיימר להיות משיח, והעדה שלו מציגה את הרב הזה כמשיח ועוד עושה לזה יחסי ציבור, בעיני זו וולגריזציה של דת ושל אמונה, מן הסוג הנחות ביותר. לכן התנועה הזו מרגיזה יותר מכל תנועה אחרת, בגלל גלגול העיניים לשמים. אבל זה עניין של טעם.

חיים קופמן (הליכוד):

יש תנועות דתיות אחרות שמגלגלות עיניים לכיסים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה עניין של טעם, ואני אינני חושב, חבר הכנסת סילבן שלום, שזה הגיוני. עכשיו אני מדבר רק על ההיגיון, אחר כך אדבר על החוק. אני אינני חושב שזה הגיוני, שממשלה אשר מוגדרת בפרסומים רשמיים של התנועה הנלווה הזו כבוגדת, אינני חושב, על-פי מידת ההיגיון, שהממשלה צריכה ואפילו יכולה לממן את הפרסומים האלה. בכל זאת יש פרסומים ויש פרסומים.

סילבן שלום (הליכוד):

מי מממן את הפרסומים של "נעמת"? גם הקיבוצים יוצאים להפגנות וגם "נעמת" יוצאת להפגנות.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מה נעשית כל כך – – – הפתעת אותי היום בנאום שלך אפילו, מחמת ההתנגדות התקיפה שלך.

שאול יהלום (מפד"ל):

רק רגע.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

שום רגע, אפילו לא חצי רגע, אני רוצה לגמור, אני צריך ללכת. אין לי זמן. אני רוצה לומר – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

איש לא טוען שאת הפעולות האלה הממשלה מממנת.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

תיכף אגיד לך איך היא מממנת, תיכף אביא לך ראיה שהיא מממנת. חוץ מזה, מה פירוש אינה מממנת? לכל היותר היא מעבירה כסף מכיס לכיס. אגב, יכול להיות שהיא אפילו לא צריכה להעביר את הכסף מכיס לכיס, זה אותו כסף.

חב"ד חתמה על ערבות בנקאית בסך 300,000 שקל ל"אגד", עבור 400 אוטובוסים שהוזמנו לצורך ההפגנה המרשימה הזו, שהיתה צריכה ללוות אותנו שלושה ימים, וביומיים האחרונים היא התפוגגה מעט. מכל מקום, לא הבחנתי בה, אך היא כנראה קיימת. הערבות ניתנה על-שם "בית-רבקה", שהוא המוסד החינוכי המרכזי של כפר-חב"ד, והוא משתייך, כמו שאר מוסדות החינוך של כפר-חב"ד, לזרם הממלכתי-דתי וממומן כולו מידי המדינה.

אני מודיע כאן בשם הממשלה, שאין לנו שום כוונה בכלל להסכים לנושא הזה, זה בכלל לא בא בחשבון.

סילבן שלום (הליכוד):

ממי קיבלת את הפרטים האלה? קיבלת אותם מ"אגד"?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

קיבלתי אותם ממקור שאני יכול להביא לכאן במלוא הוודאות והסמכות.

אין לנו שום כוונה להסכים לעניין הזה. קודם כול זה לא הגיוני: ממשלה שעליה נאמר שהיא בוגדת וששריה בוגדים תממן מכיסה ומרצונה הטוב את הפרסומים האלה. אבל זה הצד ההגיוני.

שאלו יהלום (מפד"ל):

איפה האוטובוסים של "נעמת"?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני רוצה להתייחס לצד החוקי: אני אומר לכם כשר – יש לי עכשיו ניסיון מסוים, לא גדול ולא ארוך – כי יש אמות מידה לתמיכה במוסדות. היועץ המשפטי לממשלה משגע אותנו, ובצדק. הוא מקפיד אתנו בקלה כבחמורה, הכול צריך להיות ידוע, גלוי, על השולחן ומפורט. עכשיו הייתי צריך לחלק הקצבות למוסדות לבעלי חיים, וקבענו קריטריונים מדוקדקים וקפדניים לכך, אך הוא אמר שזה לא מספיק לו, הוא צריך כמויות. אמרתי: איזה כמויות? האם מספרי כלבים וחתולים? והוא אמר: כן. לא היתה ברירה. יש אמות מידה.

אני רוצה לשאול, על-פי איזו אמת מידה מחלקים כספים למוסד כלשהו שמוציא פתשגנים מן הסוג הזה ומזמין 400 אוטובוסים. אם זה נסמך על איזו אמת מידה, אני בעד זה שימשיכו את ההקצבה. אם כתוב באיזה מקום במישרין או בעקיפין, שגוף המתיימר או רוצה להתקרא גוף חינוך, הוא יכול, על-פי אמת מידה כלשהי, להזמין אוטובוסים בסכומי עתק של מאות אלפי שקלים – אגב, הפרסומים עלו להם 300,000 דולר באומדן מדויק – אם כתוב שהם יכולים להעביר את הכסף למטרות מן הסוג הזה, זה יימשך. אבל אם אין באמות המידה דבר שמלמד על אפשרות כזו, הכסף הזה לא יינתן. זה לגמרי ברור.

אני רוצה להודיע כאן, שהכסף לתנועת חב"ד לא יינתן, כשם שהם לא יוכלו להימצא בשדה התעופה, כשם שהם לא יוכלו להימצא במחנות צה"ל. זה לגמרי ברור, ושלא תהיה שום אי-הבנה בעניין הזה. מי שירצה ללכת לבג"ץ ילך לבג"ץ ויסביר לבג"ץ מדוע ממשלת ישראל צריכה לממן את העניין הזה על-פי אמות מידה שנקבעו כדי שלא יהיו עוד כספים ייחודיים. אם יצליחו להוכיח לבג"ץ שזה על-פי אמות המידה האלה, הממשלה כרגיל – – –

סילבן שלום (הליכוד):

ומה עם 8 מיליוני השקלים שש"ס קיבלה אתמול? אולי תסביר לנו?

שאול יהלום (מפד"ל):

אתמול שיחדתם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת שלום ויהלום.

חיים אורון (מרצ):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

אולי תסביר לו מה הדין לגבי כספים ייחודיים?

חיים אורון (מרצ):

אין כספים ייחודיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון.

סילבן שלום (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת סילבן שלום.

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת קופמן.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אם חבר הכנסת שאול יהלום או כל חבר כנסת אחר יפנה לבג"ץ וירצה לטעון כי הכספים שקיבל, על-פי אמות המידה שנקבעו, היו צריכים, רשאים או יכולים לזרום למטרות אלה והבג"ץ יאשר זאת –

הממשלה כרגיל תרכין ראשה בפני הכרעת בג"ץ. אם לא, הם לא יקבלו את הכסף. כל מי שלא נהג כהלכה על-פי התמיכות שניתנו לו לפי אותן אמות מידה, לא יקבל את הכסף.

יורם לס (העבודה):

גם הפועל-המזרחי לא יקבל את הכסף.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

גברתי היושבת-ראש, בדבר אחד בלבד אני לא מסכים עם חברת הכנסת דליה איציק. היא אמרה שצריך לחקור. אין כאן מה לחקור, הפרסומים – פרסומים, ההשתתפות – השתתפות, האוטובוסים – אוטובוסים, אמות המידה – אמות מידה, כספי התמיכה הם כספים של תמיכה. הכול לגמרי ברור.

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, יש כאן מי שאומר שרק ההפגנה לא היתה חוקית.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אגב, כדי שלא תהיה אי-הבנה – ובכך אני באמת מסיים – מבחינה פוליטית הייתי צריך להיות שבע רצון מאוד מהשותפות של חב"ד, משום שהשותפות של חב"ד בוודאי הרחיקה ציבורים רחבים מאוד, אפילו ציבורי ליכוד, מן ההפגנות האלה.

ואם כבר מדברים על משאל עם, הייתי בכל זאת שואל את אנשי חב"ד, שהצטרפו לדרישה הזו למשאל עם: משאל עם הוא כלי. אם אתה מאמץ אותו פעם אחת, אתה יכול לאמץ אותו גם פעמים אחרות. את הטוב שבכלי הזה תקבל, ואת הרע לא תקבל? למשל, הייתי מציע אולי – אומרים שזה יכול לקרוע קרע בעם, אך אני מכיר עוד קרע בעם – שנצרך עוד שאלה אחת למשאל העם. שאלה ראשונה תהיה השאלה הזו, והשאלה השנייה תהיה, האם אתה בעד או נגד גיוס בחורי הישיבות.

שאול יהלום (מפד"ל):

הנה האיום.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

זה היה מקובל עליהם? זאת אומר לכולם, לכל מי שדורש משאל עם. תודה רבה, גברתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אדוני מציע?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

להעביר את הנושא לוועדה, לוועדת הכספים.

היו"ר א' סלמוביץ:

ועדת הכספים לגבי שתי ההצעות. תודה רבה לכבוד השר שריד.

חבר הכנסת סילבן שלום מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת דליה איציק מסדר-היום.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, הדברים של חברת הכנסת דליה איציק, וביתר שאת הדברים של השר שריד, מצביעים על בולשביזם חדש. אם אתה אתי, תקבלי; אתה לא אתי, תשכח מזה.

אתם, שבמשך 15 שנים כל ההפגנות שעשיתם נגד ממשלת הליכוד מומנו בכספי מדינה, אם זה מטעם הקיבוצים, אם זה מטעם ההסתדרות, אם זה מטעם כל הגופים של חברת העובדים, אם זה תנועות הנוער: השומר הצעיר, מחנות העולים, הנוער העובד, כל התנועות, כל הגופים שמומנו בכספי מדינה – אתם מעזים היום לבוא ולומר את הדברים האלה? קצת בושה. כל כך הרבה שנים ניצלתם כספי מדינה למען הדברים האלה, בצורה הצינית ביותר, אתם רוצים למנוע מתנועת חב"ד, שאין לי הרבה קשר אליה אבל רק לעניין העקרוני, אתם היום מעזים לבוא ולומר שתסירו את הכסף, כי הגוף הזה לא תומך בממשלה? חוצפה שלא היתה דוגמתה.

אני מציע להסיר את העניין מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום. חבר הכנסת דן תיכון מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יהלום מסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש – אני לא חסיד של חסידי חב"ד, חברת הכנסת דליה איציק. אינני רוצה להתייחס לתשובתו של השר לאיכות הסביבה, שכן הנושא איננו מצוי בתחום סמכותו, ומכאן שאני חולק על מרבית הממצאים שלו, משום חוסר הידע שלו.

אני רוצה להסביר לך מה קרה עם הכספים הייחודיים. בימי השר נבון, שר החינוך והתרבות, תנועת חב"ד לא נהנתה מהכספים הייחודיים, היא עתרה לבג"ץ, ובג"ץ פסק שמעתה ואילך הכספים הייחודיים יינתנו על-פי אמות מידה שוויוניות ואחידות, וכך ניתנים הכספים לאחר שבוטלו הכספים הייחודיים, על-פי אמות מידה אחידות ושוויוניות, וכל מי שמקבל את הכסף כפוף לביקורת המדינה. לכן, מן הרגע שאת פותחת בחב"ד, את פותחת ב"נעמת", את פותחת בנוער העובד, את פותחת בקיבוצים ובמאות מוסדות.

לכן, אני מציע לך, למדי את העניין ולאחר מכן תביני קצת יותר. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אם כן, חברי כנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

חברת הכנסת איציק וחבר הכנסת יהלום, האם אפשר להצביע על הצעותיכם ביחד?

שאול יהלום (מפד"ל):

אם מעבירים לוועדה.

היו"ר ע' מאור:

אני מבינה שהשר הציע להעביר לוועדה.

חברת הכנסת איציק, האם את מסכימה?

דליה איציק (העבודה):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יהלום, האם אתה מסכים?

שאול יהלום (מפד"ל):

כן.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

דוד מגן (הליכוד):

לאיזו ועדה?

היו"ר ע' מאור:

לאיזו ועדה, כבוד השר?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

ועדת הכספים.

דוד מגן (הליכוד):

הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, יש לנו שתי הצעות. ועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה הנושא עובר.

אנחנו עוברים להצבעה על שתי ההצעות גם יחד. מי בעד העברה לוועדה? מי נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 18

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – 10

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת ד' איציק וס' יהלום
לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של 18, 10 מתנגדים, אחד נמנע, הוחלט שהצעותיהם של חברי הכנסת דליה איציק ושאול יהלום מועברות לוועדה. ועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה. תודה.

כנס ג'

הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לכנס ג'.

דן תיכון (הליכוד):

הפסקה של חמש דקות.

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ע' מאור:

קיבלתי הנחיה מהמזכירות שאנחנו יכולים להמשיך. אם כן, חבר הכנסת תיכון, אנחנו ממשיכים. אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, להציג את הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993, קריאה שנייה וקריאה שלישית. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בשם ועדת הכספים אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 2).

הממשלה הציעה את החוק בעקבות הליכים משפטיים הכרוכים בפעולתו של המנהל המורשה שנתמנה לחברת הביטוח "הסנה". בית-המשפט אישר תוכנית הסדר שהציע המנהל המורשה והורה כי אין להמשיך או לפתוח בהליך כלשהו נגד החברה או נכסיה אלא ברשות מיוחדת ממנו. בית-המשפט ציין, כי הוא רשאי לעשות כן לפי פקודת החברות ולפי סמכויותיו הטבעיות, והחוק שהוצע בא לעגן את סמכויות בית-המשפט בחוק הקובע אותן במפורש ומגדיר את היקפן.

ועדת הכספים הכניסה שינויים אחדים בתוכן החוק, מתוך גישה שצריך לנהוג ביתר זהירות בתוכנו של החוק, באשר כל הסדר של חובותיה של החברה משמעותו היא שמישהו יפסיד משהו, ויש להשתדל שההפסד עצמו יהיה קטן ככל האפשר ושהוא יוטל ככל הניתן על מי שמסוגל לשאת בו.

מה אפוא השינויים?

א. הסמכות הנתונה למפקח על הביטוח למנות מנהל מורשה לנהל את עסקיו של המבטח יש עמה גם סמכות למנות ועדת הנהלה שתייעץ למנהל המורשה. לפי הנוסח שמציעה ועדת הכספים, ועדת ההנהלה תהיה של שלושה איש, אשר לפחות אחד מהם יהיה שופט בדימוס.

ב. ועדת הכספים מצאה לנכון לציין במפורש כמה קריטריונים, שלפיהם יכול שתינתן עדיפות לסוגי זכאים במסגרת תוכנית הסדר המובאת לאישור בית-המשפט: ניזוקי גוף על פני ניזוקי רכוש; זכאים

יחידים על פני זכאים תאגידיים; זכאים שונים לפי מידת הנזק שניזוקו ולפי מידת יכולתם לשאת בו. העדיפות יכולה להתבטא בשיעורי תשלום ובמועדי פירעון, אבל אלה יהיו אחידים במסגרת של כל סוג. רשימת הסוגים אינה ממצה ורשאי בית-המשפט, במסגרת אישורו הדרוש לכל תוכנית הסדר, לאשר גם כללי סיווג והעדפה נוספים.

ג. תוכנית הסדר המובאת לפני בית-המשפט לא תהיה בבחינת "או קבל או דחה". בית-המשפט רשאי גם להכניס שינויים בתוכנית ההסדר כפי שייראו לו, ולפני האישור הוא ישמע את טיעוניהם של מי שרואים עצמם נפגעים בהסדר. אכן, בית-המשפט מצווה לשקול אם יש בתוכנית, ואני מצטט: "כדי להיטיב עם כלל הזכאים יותר מאשר דרך אחרת ואם היא צודקת וראויה בנסיבות העניין". ברור שהסדר הבא להיטיב עם כלל הזכאים, בראייה כוללת, עשוי להיטיב עם אחד יותר ועם אחר פחות.

ד. בית-המשפט יורה על הפרסום של הצעת תוכנית הסדר ושל תוכנית הסדר שאושרה, הכול במתכונת שיקבע, ויוכל לפנות לבית-המשפט לא רק הנפגע מהצעת התוכנית אלא גם הנפגע מדרך ביצועה של תוכנית שאושרה.

ה. הסמכות לצוות על עיכוב זמני של הליכים ועל סעדים דומים תהיה נתונה לבית-המשפט לא רק כאשר המנהל המורשה הגיש תוכנית לבית-המשפט ועוד לא ניתנה החלטה בבקשה לאישור התוכנית, אלא גם כאשר המנהל המורשה הודיע לבית-המשפט שהוא מכין תוכנית הסדר וכי כוונתו להגיש אותה בתוך מועד שצוין בהודעה.

יש כאן הסתייגויות, ואם יהיה צורך אני אגיב. אבקש להביא את החוק לאישור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת סילבן שלום להציג את הסתייגויותיו; אחריו, אחרון – חבר הכנסת גונן שגב. שני מסתייגים.

סילבן שלום (הליכוד):

אני רואה שנעשה גיוס טוב, אנחנו רק שלושה מהאופוזיציה, ותעבירו היום את הכול.

אבל דיברו לפני כמה דקות על חב"ד, על חב"ד שמקבלת אגורות. מבחינה זאת רוצים גם לגזול את כבשת הרש. אין לי קשר עם חב"ד. באותו יום מביאים את החוק הזה, לאחר מכן את חוק מניות הבנקים, כשהכול למען הגופים, למען המוסדות, למען הבית שלכם, שזה מיליונים. איך אפשר, מצד אחד, להביא את חב"ד בדבר הקטן הזה מול הדברים האלה?

שר האוצר א' שוחט:

סילבן שלום (הליכוד):

תיכף, אדוני השר, אני אדבר ואני אומר לך את הכול.

כל חוק הפיקוח על עסקי הביטוח מתחילתו – הרי לאחר שנפלה חברת "הסנה", על-פי החוק, אדוני השר, אולי אתה לא יודע, ההתחייבויות של חברת הביטוח עוברות לחברת "קרנית" רק בשלוש אפשרויות. האפשרות השלישית היא כשחברה נכנסת לפירוק, אבל לא כתוב "מנהל מורשה". אבל אתם לא רציתם לפרק את "הסנה".

אז מה עשיתם? בו ביום – אולי אתה לא יודע מזה אפילו, אבל אתה מביא את הצעות החוק האלה – הבאתם, תוך שחרור מחובת הנחה, הצעת חוק לקריאה ראשונה, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, וחבר הכנסת גדליה גל יודע על מה אני מדבר. בתוך 48 שעות העברתם חוק, שהחובות יעברו ל"קרנית" גם אם ממנים מנהל מורשה לחברה. אז מי מינה לחברה מנהל מורשה?

כל מה שהחוק הזה אומר זה שתימנע כל אפשרות לערוך חקירה בעניין הזה. אז יגידו לי שזה במשטרה וכבר חוקרים. אני רוצה שהנושים יוכלו לבקש מבית-המשפט לבדוק את כל הפעולות אחורה, כמו בזמן שחברה נכנסת לפירוק, שיבדקו חמש שנים אחורה האם נעשו שחיתויות, האם נעשו דברים שלא ייעשו, האם דברים נעשו כחוק. אבל רוצים לטאטא אל מתחת לשטיח, שלא יבדקו, כי אולי, חלילה וחס, ימצאו ש"הסנה", חברת הכנסת דליה איציק, שלחה מפגינים נגד ממשלת הליכוד, אולי "הסנה" בכספים שלה, במקום לעבוד כחברת ביטוח, שלחה אוטובוסים נגד ממשלות הליכוד. חלילה שיגלו את הדברים האלו.

אבל מה שאני דורש הוא, שאם המבטח הוא חברה שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה – כמו שהיה פעם בחברת "הסנה" – תינתן הודעה על הגשת הבקשה לאישור תוכנית ההסדר לרשות לניירות ערך, ובית-המשפט לא יאשר תוכנית הסדר אלא לאחר קבלת תגובתה של הרשות. אומנם הרשות – זה אתה, שר האוצר, כי היא כפופה לך, אבל אני עדיין מעריך שהרשות היא גוף עצמאי וגוף אחראי שהיה עושה את עבודתו כראוי, אבל פה נמנע הדבר הזה ממנו.

אני הייתי מבקש שהמנהל המורשה יחקור וידווח למפקח את הסיבות לכישלון המבטח, והמפקח על הביטוח, שאומנם כפוף לך אבל הוא אמור להיות עצמאי כי הוא רשות מוסמכת, יהיה רשאי לחשוף כל מסמך שנתגלה בחקירה, לרבות פרוטוקולים ודוחות כספיים.

נוסף על כך, בית-המשפט, לפני אישורה של תוכנית הסדר, יורה על כינוס אספות של נושים ושל בעלי מניות כדי לברר מידת הסכמתם לתוכנית ההסדר; לאספה כאמור תהיה זכות לעיין, על-ידי מי שהאספה קבעה, בכל מסמך כאמור בסעיף קטן (א).

נוסף על כך אני מציע, שהמנהל המורשה שאתה מינית – עורך-הדין וייסגלס, זה אמור להיות חוק כללי, אבל זה נבנה רק למען "הסנה" – יגיש בתום כל רבעון דוח כספי תקופתי – למה שלא יגיש? למה שלא נדע? – מסוקר בידי רואה-חשבון – לא מבוקר, מבוקר זה קשה, אבל לפחות מסוקר – על מצב עסקי המבטח ועל הפעילות השוטפת שלו; דוח כזה צריך להכיל ממצאים ביחס לכל עניין של המבטח, של הדירקטורים או של בעלי השליטה, שיש בו לכאורה הפרה של הוראה חקוקה או פגיעה בנוהל עסקים תקין או בטוהר המידות; הדוח גם יפרט את הגורמים לכישלון העסקי.

למה לא, אדוני השר? ההצעות האלה הן הצעות לא טובות? הן הצעות שנועדו לטובת מפלגה מסוימת? כל ההצעות האלה הן הצעות שנועדו להביא לניקיון, לנקות את האורוות, אבל אתם לא רוצים ללכת אחורה, לא רוצים שחלילה נגלה אולי כל מיני שלדים בארונות. אז לא. וכי למה כן? את חב"ד רוצים לחסל. את מה שעשתה "הסנה" לא רוצים לגלות.

והדבר האחרון, ובזה אני מסיים, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה שכל נושה וכל בעל מניות יוכל לבקש מבית-המשפט למנות מנהל-בורר שלא מטעם המפקח, כדי שיברר את הסיבות לכישלון המבטח, והמנהל הבורר הזה יהיה רשאי להעסיק, על חשבון המבטח, רואה-חשבון ואקטואר לניהול חקירה של עסקי המבטח, כפי שהתנהלו לפני מינויו של המנהל המורשה.

לסיכום, אדוני שר האוצר, לצערי הרב, הצעת התיקון הזאת, שהיא, לעניות דעתי – קשה לי לומר זאת על הצעה שלי – לא רעה בכלל, אולי אפילו טובה, הצעה שאמורה לעשות סדר בכל תחום הביטוח, לא תתקבל כאן היום, כי אם היא תתקבל, זה יחשוף אולי כמה שלדים או יעורר כמה אנשים מרבעם. לכן קשה לכם להסכים. אבל אני אומר שגם לאחר שנגמור את עניין "הסנה", אם אציע זאת פעם נוספת, אולי לאחר מכן תסכים לקבל אותה, לאחר שתעיין בה, לאחר שאותו שלד אולי יוצא מהארון. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת גונן שגב – איננו באולם. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים אורון להשיב בשם הוועדה על ההסתייגויות.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר באופן הברור ביותר, חבר הכנסת לס – – –

סילבן שלום (הליכוד):

בזכות מה אתה מדבר?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

מטעם יושב-ראש ועדת הכספים, על-פי הנהלים.

היו"ר ע' מאור:

תסלח לי, חבר הכנסת סילבן שלום.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

יש מומחה לתקנון. תבדוק את זה אצל חבר הכנסת דן תיכון.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה לשבת.

קריאות:

— — —

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

יושב-ראש ועדת הכספים, על-פי המקובל — — —

היו"ר ע' מאור:

זו הכרעתי.

סילבן שלום (הליכוד):

הוא כבר דיבר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בפעם הקודמת ייצג את הוועדה, על-פי בקשתי, חבר הכנסת קופמן.

שר האוצר א' שוחט:

אריאל ויינשטיין – – –

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אריאל ויינשטיין היה ממלא את התפקיד הזה 80% מהזמן. חברה, תפסיקו, די.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם, זו פסיקתי.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה חוזר כל פעם אל אריאל ויינשטיין?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני כל פעם אגיד, ולך זה עושה תענוג לפחות.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אז זהו, אני גורם לך תענוג.

סילבן שלום (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

לא, חבר הכנסת סילבן שלום, תבדוק בתקנון. בבקשה.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

חברים, אני אומר באופן אחראי, על דעתם של חברי הכנסת אברהם פורז, מיכאל איתן – אני לא מציין את הסיעות שכל אחד משתייך אליהן – חבר הכנסת גדליה גל ואני, שעסקנו בחוק הזה באופן אינטנסיבי במסגרת ועדת משנה וגם בהמשך: אף אחת מן הטענות שנאמרו כאן באשר ליכולת להמשיך ולחקור כל נושא שקשור ב"הסנה", בעבר – – –

סילבן שלום (הליכוד):

דן תיכון (הליכוד):

היתה הסכמה שתהיה פנייה למשטרה – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

לא היתה הסכמה – – –

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אז תנו לי לדבר. חבר'ה, אין עכשיו טלוויזיה, אפשר לדבר חופשי.

קריאות:

— — —

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

תנו לי, חבר'ה, אני כבר מסיים. המפקח על הביטוח הודיע — — —

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה לא מאפשר לחבר הכנסת אורון לדבר.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני מבין שזה יהיה עכשיו קו ההסברה, שהממשלה גונבת וכו'. המפקח על הביטוח הודיע, השופטת לשעבר בן-עתו, שהיא בגוף המנהל, הודיעה שאין פרט אחד, ש-(א) נמסרו נושאים לחקירת המשטרה ומתנהלת חקירה; (ב) שאין נושא כלשהו, מכל שלב ובכל תאריך שקשור ב"הסנה", בדיקטורים ובהעברות שהחוק המוצע כאן מונע אותו.

סילבן שלום (הליכוד):

בגלל זה כל הצעת החוק. אני לא יודע על מה אתה מדבר בכלל.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אי-אפשר כך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה רוצה שנעסוק עכשיו בקריאה לסדר?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת שלום, היות שאני לא יודע על מה אני מדבר, אבל ישבתי בחמש ישיבות, אתה ישבת ברבע ישיבה, יכול להיות שהקול שלך הוא כל כך גדול שאתה יודע על מה אני מדבר. אני אומר באחריות מלאה, שמה שאתה אומר איננו מדויק – ולשאל אותי משפטים יותר קשים.

שנית, מה שעמד בפני הוועדה, והסיבה העיקרית לחוק זו היכולת להגן על 18,000 מבטחים ב"הסנה", אנשים שמטלפנים אל כל אחד מאתנו ומתחננים שהחוק הזה יעבור, מול אינטרסים של נושים גדולים, מבטחי משנה, בעלי מניות, והחוק הזה באופן צודק מעדיף אותם על פני אחרים, ואני קורא לחברי הכנסת לתמוך בחוק.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

לסעיף 1 אין הסתייגויות. אם כן, אנחנו מצביעים על סעיף 1 כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 8

בעד סעיף 1 – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

אני מוסיפה את קולו של חבר הכנסת אורון. 17 בעד, ללא מתנגדים, אין נמנעים. סעיף 1 אושר.

לצרף גם את קולך, חבר הכנסת שלום, בעד?

סילבן שלום (הליכוד):

נגד.

היו"ר ע' מאור:

17 בעד, אחד נגד, ללא נמנעים. סעיף 1 אושר.

אנו מצביעים על הסתייגותו של חבר הכנסת סילבן שלום לסעיף 2.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 2 – 4

נגד – 13

נמנעים – אין

ההצעה של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על סעיף 2 כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 10

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 14

נגד – 5

נמנעים – אין

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אנו עוברים להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת גזון שגב לסעיף 3. חבר הכנסת גזון שגב מציע למחוק את הסעיף.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 3 – 4

נגד – 15

נמנעים – 1

ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 3 לא נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ההסתייגות הוסרה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לאישור סעיף 3 כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 12

בעד סעיף 3, כהצעת הוועדה – 16

נגד – 4

נמנעים – אין

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

סעיף 3 אושר. אנחנו עוברים להסתייגותו של חבר הכנסת גון שגב לסעיף 4.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 4 – 4

נגד – 15

נמנעים – 1

ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 4 לא נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ההסתייגות הוסרה. אנחנו עוברים לאישור סעיף 4 כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 14

בעד סעיף 4, כהצעת הוועדה – 16

נגד – 4

נמנעים – אין

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לאישור הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993, בקריאה שלישית. נא להצביע.

הצבעה מס' 15

בעד החוק – 16

נגד – 5

נמנעים – אין

חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

אני קובעת שחוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993, נתקבל.

הצעת חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מס' 2), התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את שר האוצר לסעיף הבא, להציג את הצעת חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מס' 2), התשנ"ג-1993, בקריאה ראשונה. בבקשה, אדוני השר.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מכיוון שהדיון בחוק הזה התקיים לפני שבועות מספר, אני רק אומר שבינתיים התקדמנו בתהליך המכירה ונתקבלו החלטות מספר. עד חודש נובמבר נמכור בשוק ההון עוד 10% מבנק הפועלים, ו-10% מבנק לאומי. למכרז של בנק המזרחי הוגשו שבע הצעות, חציין לערך בהשתתפות משקיעים מחוץ-לארץ. הנחיתי את מ.י. נכסים להכין את המכרז של גרעיני השליטה בבנק לאומי ובבנק הפועלים, ואני חושב שחברי הכנסת יכולים להיות בהחלט שבעי רצון מפעילות המכירה של הבנקים. גם החוק המובא כאן הוא חוק חשוב מאוד לגבי השליטה בבנקים מנובמבר עד שנמכור את המניות.

מלה אחת אני רוצה לומר לחבר הכנסת סילבן שלום, בעניין הביטוח. אני לא נכנס לחקיקה שנתקבלה. אבל יודעים חברי הליכוד, שהחלטתי, שגררה האשמות כלפי שגנבתי מחברת העובדים את חברת "הסנה", בלילה אחד ומהר – –

דן תיכון (הליכוד):

הם צריכים להודות לך כל רגע.

שר האוצר א' שוחט:

הא ראייה שנמתחה עלי ביקורת. – – – לדאוג למבוטחים, ל-250,000 איש שהיו להם ביטוחים ב"הסנה", לגרום לכך שימונה מנהל מורשה שינהל את העניין. ואכן, עורך-הדין וייסגלס, עם צוות אנשים, עשה עבודה טובה מאוד. מכר את תיקי ההשקעות, הבטיח לאנשים, לרובם המכריע, את הביטוחים שלהם. לא נגרמה פניקה. כל זה נעשה, אכן, בתוך 12 שעות, כאשר קיבלתי את ההחלטה. ולכן אני קצת מתפלא על חבר הכנסת סילבן שלום שמטיח בי האשמות כאילו התהליך לא היה נכון. התהליך היה מהיר, נכון. הוא לא עלה למדינה כסף. אכן, "קרנית" משתתפת בהתאם לייעודה בנושא של ביטוחי רכב, אבל בסך הכול המהלך היה טוב, נכון, הביא כבוד לאלה שעשו אותו, ובעיקר שירת גם את עובדי "הסנה" וגם 250,000 מבוטחים.

אשר לחוק הקודם, אני מבקש להעבירו לוועדת הכספים. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה, אדוני השר. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו. חבר הכנסת חגי מירום – איננו. חבר הכנסת אברהם בורג – איננו. חבר הכנסת רענן כהן – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו. חבר הכנסת גונן שגב – איננו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – איננו. מזכירות הכנסת, בבקשה לצלצל.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתי?

היו"ר ע' מאור:

אני עוד אגיע. חבר הכנסת גונן שגב – איננו. חבר הכנסת זבולון המר – איננו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו. חבר הכנסת יורם לס – איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו. חבר הכנסת

רון נחמן – איננו. חבר הכנסת דוד מגן, אחריו – חבר הכנסת דן תיכון, ואחרון – חבר הכנסת חיים אורון. שלושה דוברים, שלוש דקות לכל אחד, אבל בלארג'.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, נכבדי שר האוצר, אני רוצה ומתכוון לתמוך בהצעת החוק. יש לי בקשה אליך: סעיף 6, בכל מה שקשור לוועד הציבורי – וצריך לזכור מה היתה ההיסטוריה של עשר השנים האחרונות, מה היתה היוזמה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, אשר היא, ביוזמתם של חברי הכנסת דן תיכון וחיים רמון, עוד בכנסת העשירית, הקימה את ועדת החקירה לבדיקת מניות הבנקים. אי-אפשר היום, כאשר אנחנו מדברים על פיקוח ציבורי בעניין הזה לנשל את הכנסת מפיקוח ומהשתתפות בכל מה שקשור בפיקוח הציבורי.

אני מבקש ממך, כי בסעיף 6, שר האוצר הוא זה שימנה את הוועד הציבורי, באישור ועדת הכספים של הכנסת. ובסעיף 6(ג), אתה עצמך כתבת: "הוועד הציבורי יעמוד לביקורתו של מבקר המדינה", אבל בדיונים לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית אני מבקש לחפש דרך שהוועדה לענייני ביקורת המדינה, אשר צברה הרבה מאוד ניסיון בעניין הזה, שאתה יחד אתנו, בשלב הבא של החקיקה, נמצא את הדרך שהוועדה לענייני ביקורת המדינה גם היא, במקביל לוועדת הכספים, תתרום מניסיונה בעניין הזה.

אני מקווה לקבל תשובה חיובית בעניין הזה, כדי שאוכל לתמוך ברעיון ובחוק.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

חבר הכנסת סילבן שלום, אני מצטערת, כבר צלצלנו, אנשים ממתנים. בבקשה, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר הבריאות, אתה מפריע, שב במקומך, זה המקום שלך, תעבור לאופוזיציה, כאן ישבת שנים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, השעון מופעל.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני השר, מאחר שעסקת בענייני "הסנה", תרשה לי לומר לך, וחשוב שחבר הכנסת סילבן שלום גם הוא יאות להאזין, אם כי הוא עסוק כרגע. הדבר המפליא שקרה ל"הסנה" הוא, שכנראה חברת "הסנה" סבלה במשך העשור האחרון משיגעון גדלות. היא רצתה להפוך לחברת ביטוח עולמית. כתוצאה מן הגישה הזו, כנראה, עוותו סולפו ספרי "הסנה". כחודשיים לפני הבחירות נכנס בנק הפועלים ל"הסנה", לרבות קבוצת המשקיעים שבראשה עומד חבר הכנסת רפי אדרי, הם נכנסו בחיפזון לחברת "הסנה" והשקיעו, כמדומני, סכום של כ-60 מיליון שקלים, כשהיה ברור של"הסנה" אין זכות קיום.

באותו מועד פניתי לשר האוצר, קודמך, ואמרתי שחברת "הסנה" פשטה את הרגל, וכל מה שמנסה בנק הפועלים לעשות זה לחפות על פשיטת הרגל.

והנה לא חלפו חודשים רבים ואכן נתגלתה העובדה ש"הסנה" פשטה את הרגל, שכנראה היו גנבות ורמאויות, וכל שאנחנו רוצים הוא שהעניין הזה יבדק, יחקר על-ידי ממשלת ישראל.

נאמר לנו על-ידי הממונה על הביטוח, שאכן היתה פנייה כזאת. אני רוצה שתעביר לו את פנייתנו, אנחנו עומדים על כך שתהיה פנייה למשטרה, ושזו תחל ללבן את העניין.

לעניין החוק. החוק הזה מוגש באיחור, אבל הגיע הזמן לסכם את – – –

שר האוצר א' שוחט:

אתם הפלתם אותו לפני חודשיים.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא הפלתי אותו.

הגיע הזמן שאנחנו נסכם את ההפסדים שהיו לממשלה כתוצאה ממה שנקרא משבר המניות הבנקאיות, כי אתה בעצם מחסל כאן את חברות הבטוחות שקיבלו את המניות והן מתבקשות להעביר את המניות לממשלה. לכן, כשאתה מציע לפרק את חברות הבטוחות, אתה צריך לומר לנו כמה זה עלה עד כה למשלם המסים.

לגופו של החוק, אני רוצה לקרוא לך קטע, שאינני יודע מאין לקחו אותו, ודאי שהוא איננו נכון, לפי דעתי. בעמוד 379 נאמר: החקיקה המוצעת עולה בקנה אחד עם המלצות מבקר המדינה אשר קבע בדוח שלו. אני קובע שהחקיקה המוצעת איננה עולה בקנה אחד עם המלצות מבקרת המדינה כפי

שפורסמו בדוח המיוחד שלה, שהרי ההמלצות הללו עמדו לנגד עיניה לפני שהיא פרסמה את הדוח המיוחד.

לגבי הנושא שנקרא הוועד הציבורי. כתוב כאן שהממשלה תמנה לפי הצעת שר האוצר. יכול להיות שאני צודק, יכול להיות שאני לא צודק, אבל נותנים לך סמכויות לנהל את הבנקים כראות עיניך. לכן אני מציע שהממשלה תמנה, לפי הצעת שר האוצר, במקום ועד ציבורי שופט או שופטים. על הנוסח המדויק אנחנו נדון בוועדה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת סילבן שלום, שלוש דקות בדיוק, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון ותשובת השר.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, לפני כחודש ימים נפלה ההצעה הזאת בקריאה ראשונה בקולות של שלושה מול שלושה. אתה היית כאן במסדרון הסמוך, עם חבר הכנסת אברהם בורג, ולא הצלחת לרוץ וללחוץ על הכפתור, וגם אז יושבת-ראש הישיבה היתה חברת הכנסת ענת מאור.

שר האוצר א' שוחט:

הייתי במסדרון הסמוך, לא עם חבר הכנסת בורג, אבל שיהיה כך.

סילבן שלום (הליכוד):

כך לפחות קראתי, שהיית עם חבר הכנסת אברהם בורג. לא משנה, היית במסדרון הסמוך. בכל מקרה, הצעת החוק הזאת, לדעתי, היא כמובן לא טובה ויש לה מטרה אחת בלבד. זו הצעת חוק שפעם אולי הייתי מסכים לה. פעם חשבתי שהפיכת הבנקים לחברות ממשלתיות תהיה האסון הגדול ביותר. היתה לי תפיסה כזאת, אבל היא השתנתה לחלוטין. היום הצלת הבנקים מהמלתעות הפוליטיות תקרה רק אם הם יהפכו להיות חברות ממשלתיות.

נכון להיום מנהלת את הבנקים קבוצת אנשים שמונו על-ידי ממשלות כאלה או אחרות. אני מדבר על הבנקים הגדולים.

דן תיכון (הליכוד):

הם מייצגים את עצמם.

סילבן שלום (הליכוד):

ומייצגים את עצמם, רציתי לומר. מאחר שיש פיזור גדול מאוד של בעלי מניות, אתם הולכים להנפקות בבורסה, ללא מחירי מקסימום, כדי למנוע אפשרות של השתלטות על המכרז. אם לא היה מחיר מקסימום והייתי בא ומציע דולר אחד יותר, יכול להיות שהייתי זוכה בכל החבילה של המכרז, ואז, אם הייתי זוכה בחבילה של המכרז, אני, סילבן שלום, איש הליכוד, הייתי קונה את בנק הפועלים – שוד ושבר. מה היה נשאר לכם כמימון?

שר האוצר א' שוחט:

בשביל זה צריך חצי מיליארד דולר.

סילבן שלום (הליכוד):

מאה אחוז, אבל אולי באופן תיאורטי – –

שר האוצר א' שוחט:

אני מבין שיש לך.

סילבן שלום (הליכוד):

– – הייתי מוצא משקיע מחוץ-לארץ שיעשה את הדבר, אבל כדי למנוע כל אפשרות קובעים מחיר מקסימום. אז מה אמרו? למה מחיר מקסימום? אומרים לי מ.י. נכסים: אבל מה אתה רוצה? 95% או 98% מההנפקות מחיר מקסימום. כולם אמרו לי: תשמע, אבל רוב ההנפקות זה מחיר מקסימום, אז מה אתה רוצה מבנק הפועלים?

צריך להבין את הנקודה הזאת. אם אני בעל חברה פרטית אני ארצה מחיר מקסימום, אף שאקבל פחות, כי אז אני גורם לפיזור עצום ואני נשאר בעל השליטה. אבל כשאני מדינה, אכפת לי מי קונה את זה? שיקנה את זה מי שרוצה, אבל אני אקבל את הסכום המקסימלי.

האם היית מוכר, אדוני שר האוצר, את הבית שלך והיית אומר שאתה מוכן לקבל רק 100,000 דולר ולא יותר? הרי לא נשמע כדבר הזה, כי לא היית עושה את זה.

שר האוצר א' שוחט:

בינתיים מה שקרה הוא שהליכוד שילם את הכסף ואנחנו מחזירים אותו. תזכור את זה.

סילבן שלום (הליכוד):

אתם עושים את הכסף. ומה שאתם הולכים עכשיו לעשות, אם זה היה הופך להיות חברה ממשלתית, היתה לכם בעיה לעשות את התוכנית הגדולה ולהחזיר את זה חזרה לחברת העובדים. אם היתה חברה ממשלתית, זה היה הופך להיות רכוש הממשלה ואז אולי מחר הליכוד היה חוזר לשלטון, ואם הליכוד היה בשלטון וזו חברה ממשלתית שלו – שוד ושבר. אבל מה אתם רוצים עכשיו לעשות? רוצים לתת את בנק הפועלים עם גרעין שליטה קטן יותר. מ.י. נכסים קבעו שגרעין השליטה יהיה 26%, ואתם רוצים שזה יהיה 15% בלבד, ולא רק 15%, אלא יש להם כבר 3% והם צריכים רק עוד 12%.

שר האוצר א' שוחט:

מי אמר לך את זה?

סילבן שלום (הליכוד):

מה אומר חבר הכנסת אורון? זה יותר טוב מכלום. הרי בחוק הקיים לא נכתב כלום, אז לפחות יהיה 15%. אבל זו מחצית הכוס הריקה.

משה נסים (הליכוד):

צריך להיות 25%.

סילבן שלום (הליכוד):

מחצית הכוס המלאה אומרת, שיש שם 26% לפי מ.י. נכסים. לכן, מהבחינה הזאת אתם רוצים לאשר בכל מחיר לבנק הפועלים לחזור להיות, באופן חוקי ולגיטימי, בנק של חברת העובדים, שיממן את כל הדברים שאתם עושים במשך כל השנים. לצערי, במשך שלוש הדקות שעמדו לרשותי לא יכולתי לפתח את העניין. אני מתנגד, כמובן, להצעת החוק.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת חיים אורון, אחרון הדוברים.

חיים אורון (מרצ):

אני מוותר.

היו"ר ע' מאור:

מוותר. השר מוזמן להשיב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גם אני רשום.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, הוא העביר פנייה למזכירות. בדקתי אותה ואפשרתי.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אם מישהו היה אומר לי שחבר הכנסת סילבן שלום יגיד את מה שהוא אמר פה, לפני שאני הייתי שומע את זה בעצמי הייתי אומר לו שאני לא מעלה על דעתי שחבר כנסת יוכל לדבר הפוך מהמציאות, הפוך מהנתונים והפוך מדעותיו האישיות. לבוא ולהציע כאן שהבנקים יהיו חברות ממשלתיות – – –

סילבן שלום (הליכוד):

זה קרש ההצלה שלהם.

שר האוצר א' שוחט:

תסלח לי, עם כל הכבוד. לדרוש שהבנקים יהיו חברות ממשלתיות, לדרוש לא למכור את המניות בשוק ההון, לדרוש שלא למכור גרעיני שליטה במכרזים – ואני חוזר ואומר: במכרזים – זה בדיוק ההיפך ממה שאתה מטיף לו. אני מציע לך לשאול את חבר הכנסת משה נסים, שהיה שר האוצר, עד

כמה הוא רצה שהבנקים יימכרו. שמעתי הרצאה שלו בערב דיון על הבנקים והוא אמר שחייבים למכור, חייבים לפזר את המניות, חייבים לעשות מכרזים בעניין – –

סילבן שלום (הליכוד):

למה המזרחי כן והפועלים לא?

שר האוצר א' שוחט:

– – ולצערי הרב, אתה ומפלגתך הייתם אלה ששילמו 7 מיליארדי דולר ולא הצליחו לאסוף פרוטה אחת, כי לא יכלו למכור את הבנקים, לא ידעו איך לעשות את זה. רק דיברו ורק עשו הכנות, ואילו אנחנו אחרי חצי שנה מכרנו את בנק איגוד, מכרנו 20% מבנק לאומי, מכרנו 20% מבנק הפועלים. לבנק המזרחי יש כרגע שבע הצעות. עד חודש נובמבר נמכור עוד 10% מבנק לאומי ו-10% מבנק הפועלים.

דן תיכון (הליכוד):

אחרי השלמת החוזים האלה. זה הסיכום שהיה.

שר האוצר א' שוחט:

אתך אין לי בכלל שום סיכום.

דן תיכון (הליכוד):

טוב לדעת. טוב שאתה אומר.

שר האוצר א' שוחט:

סלח לי, חבר הכנסת תיכון, למה זה לא הגיע לוועדה? אגיד לך למה, כי חבר הכנסת סילבן שלום ועוד שניים הצביעו נגד.

אנחנו עושים מאמץ והחוקים יגיעו, אנחנו נקיים כל מלה שאמרנו, לרבות המכירה. אני מרגיש שאתם נמצאים בהרגשה של אשמה נוראה, או חוסר יכולת ותסכול נורא. דיברת על מכירת הבנקים, אני

שמעתי את הנאומים שלך בוועדת הכספים. שום דבר לא נעשה כשישבתם בשלטון. תגידו לפחות תודה שאנחנו עושים מה שאמרתם שצריך לעשות.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים.

משה נסים (הליכוד):

נכון מה שאמרת בעניין השיטה. אבל בעניין המינוי של הנהלות הבנקים, לא רציתי ולא העליתי על דעתי שאני כשר אוצר אביא הצעה למינוי.

שר האוצר א' שוחט:

אני לא מציע את המנהלים לבנקים. לא קראת את הצעת החוק.

משה נסים (הליכוד):

נאמר לי – – –

שר האוצר א' שוחט:

כרגיל, דן תיכון לא מדייק. יש ועדה, שבראשה יעמוד – – –

משה נסים (הליכוד):

אני הצעתי שתהיה ועדה שיהיו בה נגיד בנק ישראל, מבקר המדינה, שופט בית-המשפט, והם ירכיבו את ההנהלה. בשום אופן לא שר האוצר או הממשלה.

היו"ר ע' מאור:

תודה, חבר הכנסת נסים, תאפשר לשר להשיב.

שר האוצר א' שוחט:

אני לא מרכיב את ההנהלות. מוקם גוף, שהיושב-ראש שלו ימונה על-ידי משרד המשפטים, יובא לממשלה – – –

דן תיכון (הליכוד):

פה כתוב: ימונה לפי הצעת שר האוצר.

שר האוצר א' שוחט:

תקרא את כל החוק. יש גם יושב-ראש לגוף הזה, והוא ימונה על-פי הצעת שר המשפטים בהתייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון. ארבעה אנשים נוספים, שמוגדר מנין הם באים – מהמגזר העסקי – – –

משה נסים (הליכוד):

מי ממנה אותם?

שר האוצר א' שוחט:

שר האוצר ביחד עם נגיד בנק ישראל ממליצים לממשלה. חמשת האנשים האלה, שצריכות להיות להם תכונות מאוד ציבוריות ונקיות, הם ימנו את הנאמנים בבנקים ולא אני.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת נסים, השאלה הובהרה.

אני מעמידה להצבעה בקריאה ראשונה את הצעת חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מס' 2), שתועבר לדין בוועדת הכספים.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 17

נגד – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מס' 2), התשנ"ג–1993, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של 17, שישה מתנגדים, ללא נמנעים, הצעת החוק אושרה.

גמר חתימה טובה לכולנו. עשינו עבודה טובה. מועדים לשמחה. להתראות במושב החורף.

בזה אני קובעת ששישיבה זו נעולה.

השישיבה ננעלה בשעה 15:37.